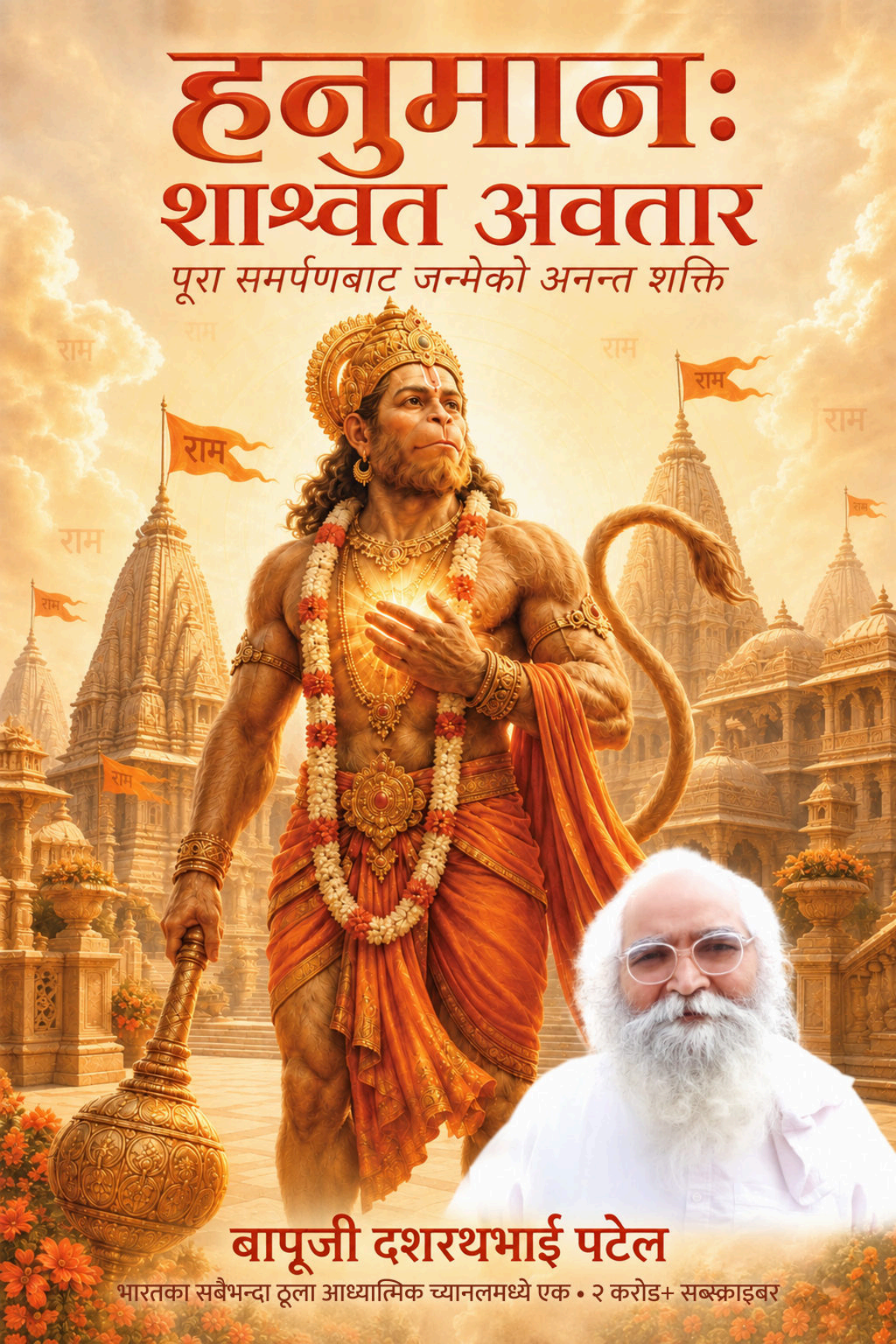
हनुमान: शाश्वत अवतार

पूरा समर्पणबाट जन्मेको अनन्त शक्ति

बापूजी दशरथभाई पटेल

भारतका सबैभन्दा ठूला आध्यात्मिक च्यानलमध्ये एक • २ करोड+ सब्स्क्राइबर

हनुमान: शाश्वत अवतार

पूरा समर्पणबाट जन्मेको अनन्त शक्ति

बापूजी दशरथभाई पटेलको दिव्य शिक्षामा आधारित

बापूजी दशरथभाई पटेल

संस्थापक, परम शान्ति आश्रम

विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय

www.paramshanti.org

(Hanuman: The Eternal Avatar — नेपाली संस्करण)

प्रकाशक

विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय

अहमदाबाद आश्रमको ठेगाना

Vishwa Parivartak Ishwariya Vidhyalay c/o Paramshanti Bhawan Chenpur, Near Chenpur Bus Stand New Ranip Road Ahmedabad, Gujarat – 382470

सर्वाधिकार © २०२६ विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय सर्वाधिकार सुरक्षित। अनुमतिबिना यसको कुनै पनि भाग छाप्न वा नक्कल गर्न पाइने छैन।

अस्वीकरण / सामग्रीको स्रोत

यो पुस्तक बापूजी दशरथभाई पटेलका आध्यात्मिक प्रवचनहरूबाट प्रेरित भएर विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालयको परमशान्ति टोलीले आफैं जम्मा गरेको, सम्पादन गरेको र प्रकाशन गरेको हो। कुन कुरा राख्ने, कसरी बुझाउने, कुन शब्द छान्ने र कसरी प्रस्तुत गर्ने — यी सबै कुरा पूरै परमशान्ति टोलीको काम र जिम्मेवारी हो। बापूजीले यो पुस्तक आफैं लेख्नुभएको, जाँच्नुभएको वा स्वीकृत गर्नुभएको छैन, र यसभित्रका कुराहरूको सम्पादकीय, कानुनी वा प्रकाशकीय जिम्मेवारी उहाँको छैन।

AI को प्रयोग: यस पुस्तकको आध्यात्मिक सार AI ले बनाएको होइन। AI उपकरणहरू व्याकरण मिलाउन, कुरा स्पष्ट पार्न र ढाँचा मिलाउन मात्र प्रयोग गरिएका हुन्। सम्पादनको पूरा जिम्मेवारी परमशान्ति टोलीको हो।

कानुनी अस्वीकरण: यी कुराहरू केवल आध्यात्मिक र जानकारीका लागि, असल नियतले बाँडिएका हुन्। यी चिकित्सकीय, कानुनी, आर्थिक वा मनोवैज्ञानिक सल्लाह होइनन्। यसलाई कसरी बुझ्ने र यसअनुसार के गर्ने भन्ने कुराको पूरा जिम्मेवारी पाठक आफैंको हुनेछ। यस पुस्तकको प्रयोगबाट हुने कुनै पनि परिणामका लागि बापूजी, परमशान्ति टोली वा विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय कोही पनि जिम्मेवार हुने छैनन्।

सबै आस्थाप्रति सम्मान: यो पुस्तक केवल आध्यात्मिक उन्नतिका लागि हो। यो कुनै पनि धर्म, आस्था, जात, समुदाय, देश, सरकार, लिङ्ग, वंश, परम्परा, संस्था वा व्यक्ति — जीवित वा बितिसकेका — का विरुद्ध लेखिएको होइन, न त तिनको आलोचना गर्ने वा तिनलाई चोट पुऱ्याउने उद्देश्य नै राख्छ। सबै मार्ग र सबै आस्थाहरूको गहिरो सम्मान गरिन्छ।

कुनै सम्बन्ध छैन: यो पुस्तक विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय (परमशान्ति) ले आफैं प्रकाशित गरेको हो। यो अरू कुनै पनि संस्था वा निकायसँग जोडिएको छैन, तिनको समर्थन पाएको छैन, न त तिनको प्रतिनिधित्व नै गर्छ।

बापूजीको परिचय

बापूजी (पूरा नाम: बापूजी दशरथभाई पटेल, जसलाई युवा पुस्ताले मायाले "दादाजी" पनि भन्छन्) को जन्म सन् १९५६ मा गुजरातको मेहसाणा जिल्लाको अखज नामक सानो गाउँमा भएको थियो। तर उहाँको बाल्यकाल मेहसाणा जिल्लाकै अम्बासन नामक अर्को गाउँमा बित्यो।

जीवनको सुरुको कालमा उहाँ धेरै सफल वकिल हुनुहुन्थ्यो। पछि उहाँले आफ्नो जीवन परम आध्यात्मिक सत्यलाई आफैं अनुभव गर्न र मानिसहरूको भलाइका लागि यो दिव्य ज्ञान अगाडि ल्याउनमा लगाउनुभयो। आज यो परम ज्ञान सच्चा साधकहरूका लागि आफ्नो अन्तिम गन्तव्यसम्म पुग्ने बाटो देखाउने बत्ती बनेको छ। पृथ्वीका आत्माहरूलाई आफ्नो मूल घर फर्कने बाटो देखाउने यो परम आध्यात्मिक ज्ञान अहिलेको समयमा आउनु नै सबैभन्दा ठूलो दिव्य शक्तिको आशीर्वाद हो।

धेरै गरिब परिवारमा हुर्केर र कठिन परिस्थितिहरू झेल्दाझेल्दै पनि बापूजीमा यो दुःख र पीडाले भरिएको संसारलाई अझ राम्रो ठाउँ बनाउने गहिरो चाहना थियो। छ वर्षको सानै उमेरमा उहाँले बारम्बार ईश्वरलाई सोध्नुभयो — मानिसहरूको दुःख देखेर पनि ईश्वर किन चुप बस्नुहुन्छ? मानव दुःखको अन्त्य गर्ने यही बलियो चाहनाले नै उहाँलाई जीवनको पछिल्लो चरणमा आध्यात्मिकताको सबैभन्दा माथिल्लो स्तरमा पुऱ्यायो।

बाल्यकालमै बापूजी आफ्नो सुख–सुविधाको वास्ता नगरी घण्टौंसम्म खेतमा एक्लै बस्नुहुन्थ्यो। गरिबीका कारण उहाँ जुत्ता–चप्पलबिना खाली खुट्टा हिँड्नुहुन्थ्यो र प्रायः काँडाले घोचिनुहुन्थ्यो। धेरैपटक उहाँ खेतमा अबेरसम्म बस्नुहुन्थ्यो र घर फर्कने बाटोमा सूक्ष्म जगतका (आँखाले नदेखिने संसारका) जीवहरूसँग भेट हुन्थ्यो। यी अनुभवहरूले सूक्ष्म जगतका आत्माहरूसँग कुरा गर्ने उहाँको रुचि जगाए।

बापूजी सानै उमेरदेखि साहसी हुनुहुन्थ्यो, र यही साहसले उहाँलाई धेरै अप्ठ्याराहरू पार गर्न मद्दत गऱ्यो। चार्टर्ड एकाउन्टेन्सी (CA) को पढाइसँगसँगै उहाँले आफ्नो खर्च चलाउन

ट्युसन कक्षाहरू पढाउनुभयो। पछि उहाँले कानुनमा स्नातक (LLB) पूरा गर्नुभयो र अहमदाबादका एक प्रसिद्ध वकिल बन्नुभयो।

सन् १९९७ मा उहाँले दुःख र अव्यवस्थाले भरिएको यस मृत्युलोकलाई अमरत्वको शाश्वत दिव्य संसारमा बदल्ने मिसनका साथ अहमदाबादको चेनपुरमा विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय नामक आध्यात्मिक संस्था खोल्नुभयो। "माँ" भनेर प्रेमले चिनिने श्रीमती सुषमा टण्डनले यस महान् दिव्य मिसनमा बापूजीसँगै काम गर्नुभयो।

यस मिसनलाई पूरा गर्न बापूजीले आफ्नो सबै साधन र सम्पत्ति यही दिव्य उद्देश्यमा लगाएर नथाकी मेहनत गर्नुभयो। त्यस बेला उहाँ आराम नगरी लगातार १८ घण्टासम्म आध्यात्मिक प्रवचन दिनुहुन्थ्यो। यी प्रवचनहरूमा उहाँले दिव्य ज्ञानका सबैभन्दा माथिल्ला तहहरू बुझाउनुभयो — जुन उहाँले अतिचेतन अवस्थामा (साधारण चेतनाभन्दा माथिको अवस्थामा) गहिरो ध्यान र दिव्य दृष्टिबाट आफैं देख्नुभएको र अनुभव गर्नुभएको थियो। यो ज्ञान साधारण मानव मनको कल्पनाभन्दा धेरै पर छ।

बापूजीका शिक्षाहरूमा धेरै विषय समेटिएका छन् — विभिन्न तहका दिव्य सिर्जनहारहरूका प्रकारहरू; हाम्रो सौरमण्डल, आकाशगंगा र युनिभर्स कसरी बने; र सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण — मल्टिभर्स र त्यसभन्दा परका सत्यहरूको अलौकिक ज्ञान। उहाँको ज्ञान धेरै गहिरो छ र यो "बेहदका आत्माहरू" भनिने उच्च स्तरका साधकहरूका लागि हो। बापूजीका अनुसार यी बेहदका आत्माहरूले नै यस मृत्युलोकलाई शाश्वत दिव्य लोकमा बदल्ने मुख्य भूमिका खेल्नेछन्।

हाल बापूजी लामो समयसम्म गहिरो ध्यान र समाधिमा लीन रहनुहुन्छ। उहाँ अतिचेतन अवस्थामा आफ्नो अलौकिक मिसनमा लगातार लीन रहनुभएकाले कसैसँग भेट्नुहुन्न।

विषयसूची

प्रकाशक **3**
अस्वीकरण / सामग्रीको स्रोत **4**
बापूजीको परिचय **5**
प्रस्तावना **8**
अध्याय १ — हनुमान को हुनुहुन्छ? 11
अध्याय २ — कोषको रहस्य 13
अध्याय ३ — निराकार सुरुआत 15
अध्याय ४ — पृथ्वीमाथिका लुकेका पहरेदारहरू 19
अध्याय ५ — तेस्रो शक्ति: हनुमान र १०८ मध्येको अग्रणी 21
अध्याय ६ — म कुन श्रेणीको आत्मा हुँ? 24
अध्याय ७ — के हनुमानजी बेहदमा पुग्नुहुनेछ? 26
अध्याय ८ — हनुमान र सूर्य 28
अध्याय ९ — तीन लोकको युद्धमा हनुमान 31
अध्याय १० — सीतारामलाई बसाएको हृदय 34
अध्याय ११ — साकेत लोक र प्राण प्रतिष्ठाको दिन 37
अध्याय १२ — हनुमानजीको आजको काम 41
अध्याय १३ — दिव्य जागरणको नेता 44
अध्याय १४ — हनुमान चालीसा र शक्तिको साँचो स्रोत 47
अध्याय १५ — रामराज्यको साँचो अर्थ 52
अध्याय १६ — भारत, लाइट हाउस 59
भिडियो स्रोत **65**
बापूजीका अनमोल वचनहरू **66**
शब्दावली **70**
आगामी चलचित्र **83**
हामीसँग जोडिनुहोस् **84**
परमशान्ति पुस्तक पुस्तकालय **86**
परमशान्ति पुस्तक शृंखला **101**

प्रस्तावना

"ज्ञान दान महा दान"

(ज्ञान बाँड्नु नै सबैभन्दा ठूलो दान हो)

सबैसँग जति सकिन्छ त्यति बाँड्नुहोस्।

— बापूजी दशरथभाई पटेल

भारतको हरेक बच्चाले हनुमानको नाम सुनेको छ। यो नाम घरमा, मन्दिरमा र सडकमा गाइन्छ। तर हनुमान वास्तवमा को हुनुहुन्छ, र आज पनि उहाँ के गरिरहनुभएको छ भन्ने कुरा थोरैलाई मात्र थाहा छ।

बापूजीको हनुमानजीसँग सानैदेखि गहिरो नाता छ। पाँचौं र छैटौं कक्षामा पढ्दा उहाँ राति करिब नौ बजे, वरिपरि कोही नभएको बेला, चुपचाप आफ्नो गाउँको हनुमानजीको मन्दिरमा जानुहुन्थ्यो र प्रार्थना गर्नुहुन्थ्यो: "हनुमानजी, तपाईंसँग जति शक्ति छ, त्यति मलाई दिनुहोस्, ताकि म सिंगो संसार बदल्न सकूँ — यस्तो संसार चलिरहन सक्दैन।" ती सुरुका वर्षहरूमा भक्ति मार्गमा रहँदा उहाँ पूजा पनि गर्नुहुन्थ्यो र हनुमान चालीसाको पाठ पनि गर्नुहुन्थ्यो।

यो पुस्तकले हनुमानबारे बापूजी दशरथभाई पटेलका वचनहरू बोकेको छ। यसले हनुमानको आत्मा कसरी बन्यो भनेर बताउँछ। यसले उहाँभित्र कुन तीन शक्तिले काम गरे, र तेस्रो शक्ति कहाँबाट आयो भनेर बताउँछ। यसले उहाँ सूर्यको अगाडि किन उभिन सक्नुभयो, तीन लोकको युद्धमा उहाँले श्री रामको सेवा कसरी गर्नुभयो, र आफ्नो हृदयमा बस्नुभएका सीतारामलाई देखाउन उहाँले आफ्नै छाती कसरी खोल्नुभयो भनेर बताउँछ।

यसले राम अवतारपछिको हनुमानको सेवाबारे साँचो कुरा पनि बताउँछ। जहाँ–जहाँ श्री रामलाई सम्झिइन्छ, त्यहाँ–त्यहाँ उहाँका सूक्ष्म रूपहरू कसरी उपस्थित रहन्छन्। उहाँको

सेवा कसरी ८ लाख ६४ हजार वर्षभन्दा बढी समयदेखि चलिरहेको छ। उहाँले राम मन्दिरका लागि के काम गर्नुभयो, र आउने रामराज्यका लागि उहाँ ठीक यही क्षण के गरिरहनुभएको छ।

आज साधकहरूले सोध्ने प्रश्नहरूको जवाफ पनि यसले दिन्छ — के हनुमानजी बेहदमा पुग्नुहुनेछ, उहाँ ठीक यही घडी कुन ठूलो कामको नेतृत्व गरिरहनुभएको छ, र हनुमान चालीसाले के दिन सक्छ र के दिन सक्दैन।

यस पुस्तकमा कुनै पनि कुरा कल्पना गरिएको छैन, न त कुनै बाहिरी स्रोतबाट थपिएको छ। हरेक पाना बापूजीले आफैं बोल्नुभएका प्रवचनहरूमा आधारित छ। जहाँ बापूजीले कुनै कुरा बुझाउनुभएको छैन, त्यहाँ हाम्रो आफ्नै कुनै व्याख्या नथपी त्यसलाई जस्ताको तस्तै छाडिएको छ।

श्री राम, हनुमान र अरू धेरै पवित्र घटनाबारे यस पुस्तकमा राखिएका आध्यात्मिक कुराहरू अहिले भएका कुनै पनि शास्त्र वा धार्मिक ग्रन्थमा पाइँदैनन्। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यी प्रकट गरिएका कुराहरू उहाँले समाधि, दिव्य दृष्टि र गहिरो आध्यात्मिक अनुभूतिबाट सोझै देख्नुभएको र अनुभव गर्नुभएको कुरामा आधारित छन्। यिनै सोझा आध्यात्मिक अनुभवहरू उहाँले यस पुस्तकमार्फत बाँड्न खोज्नुभएको हो।

यी प्रकट गरिएका कुराहरू आध्यात्मिक जागरणका लागि मात्र प्रस्तुत गरिएका हुन्। यिनको उद्देश्य आत्माहरूलाई परम सत्यको नजिक पुग्न, र हाम्रा पवित्र परम्पराहरूका बाहिरी कथाहरूपछाडि लुकेका गहिरा आध्यात्मिक सत्यहरू बुझ्न मद्दत गर्नु हो। बापूजीका अनुसार, परम सनातन ज्ञानले आत्माभित्र रहेको दिव्य ऊर्जालाई जगाउँछ। यो भित्री ऊर्जा जाग्दै जाँदा आत्मा आफ्नो पवित्रता, बल र आध्यात्मिक शक्तिको मूल अवस्थातिर अघि बढ्छ।

यो ज्ञान कुनै एउटा धर्म, सम्प्रदाय वा समुदायमा मात्र सीमित छैन। यो सबै धार्मिक सीमाभन्दा पर छ। यसको एउटै उद्देश्य आत्मा र परमात्माबीचको शाश्वत सम्बन्धलाई उज्यालोमा ल्याउनु, र सृष्टिलाई चलाउने, सबैतिर लागू हुने सिद्धान्तहरू प्रकट गर्नु हो।

हजारौं वर्षदेखि भारतको आध्यात्मिक जीवनलाई बाटो देखाउँदै आएका रामायण, महाभारत र अरू पवित्र परम्पराहरूमा गहिरा भित्री अर्थहरू छन्, जुन प्रायः तिनका इतिहास र भक्तिका कथाहरूमुनि लुकेका हुन्छन्। बापूजीका अनुसार, यो पुस्तकले ती गहिरा

आध्यात्मिक रहस्यहरूमध्ये धेरैलाई खोल्ने प्रयास गर्छ, र साधकहरूलाई कहिल्यै पुराना नहुने यी शास्त्रहरूको अझ फराकिलो र अझ पूरा बुझाइ दिन्छ।

आजको युगमा धेरै मानिस भौतिक विज्ञानमा राम्ररी पढेलेखेका भए पनि आध्यात्मिक विज्ञानका सत्यहरू स्वीकार्न वा बुझ्न गाह्रो मान्छन्। यसैले धेरैले यस्ता पवित्र घटनाहरूलाई काल्पनिक कथा वा कल्पना भनेर पन्छाइदिन्छन्। बापूजीका अनुसार, आध्यात्मिक ज्ञानप्रति बढ्दै गएको यो बेवास्ताले आत्मालाई बिस्तारै आफ्नो साँचो स्वरूपबाट टाढा लैजान्छ र झन्–झन् भौतिक चेतनातिर डोऱ्याउँछ।

वर्षौंको कडा तपस्या, चिन्तन र सोझो आध्यात्मिक अनुभवबाट बापूजीले यी लुकेका सत्यहरू मानवजातिसामु ल्याउनुभएको छ। यस पुस्तकमा राखिएका शिक्षाहरू उहाँले धेरै वर्षसम्म विभिन्न प्रवचन र भिडियो रेकर्डिङमार्फत प्रकट गर्नुभएका हुन्। यो कामले छरिएर रहेका ती प्रकट गरिएका कुराहरूलाई एउटै, एक–अर्कासँग मिलेको पुस्तकमा जम्मा गरेको छ, ताकि सच्चा साधकहरूले तिनलाई मिलाएर र क्रमैसँग अध्ययन गर्न सकून्।

यो पुस्तकले जानकारी दिने मात्र होइन, हरेक पाठकलाई सबैभन्दा गहिरा प्रश्नहरूमाथि सोच्न पनि आग्रह गर्छ: म को हुँ? मेरो अस्तित्वको साँचो स्वरूप के हो? म यो संसारमा किन जन्मिएँ? यसको उद्देश्य कुनै विश्वास थोपर्नु होइन, बरु सबैभन्दा माथिल्ला आध्यात्मिक सत्यहरूको इमानदार खोजीका लागि प्रेरणा दिनु हो।

सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा, यो पुस्तकले एउटा मुख्य सन्देश बोकेको छ: सर्वशक्तिमान परम पिता अनन्त शक्तिशाली हुनुहुन्छ, सधैं उपस्थित रहनुहुन्छ, र सारा सृष्टिमाथि सधैं नजर राख्नुहुन्छ। उहाँलाई थाहा नहुने कुनै कुरा छैन, र उहाँको दिव्य दृष्टिबाहिर केही पनि छैन। उहाँको एउटै उद्देश्य हरेक आत्माको उन्नति र मुक्ति हो। बापूजीका अनुसार, परमात्माको उद्देश्य पृथ्वीमा कुनै धर्म स्थापना गर्नु, अगाडि बढाउनु वा प्रचार गर्नु होइन। उहाँ सबै धर्म, सम्प्रदाय र समुदायभन्दा पर हुनुहुन्छ। उहाँ शाश्वत, सबैको साझा सनातन परम सत्य हुनुहुन्छ, जसले हरेक आत्मालाई प्रेमले त्यसको सबैभन्दा माथिल्लो आध्यात्मिक गन्तव्यतिर डोऱ्याइरहनुहुन्छ।

बिस्तारै पढ्नुहोस्। यो ज्ञान पढेर सिध्याउनका लागि होइन। यो बुझ्नका लागि हो।

अध्याय

१

हनुमान को हुनुहुन्छ?

पहिले, पवन देवताले एउटा दिव्य कोष पठाउनुभयो, जसबाट हनुमानको आत्मा बन्यो र पछि त्यसले भौतिक शरीर लियो।

बापूजी हनुमानको साँचो पहिचानतिर ध्यान दिनुहुन्छ, र त्यो कुरा प्रकट गर्नुहुन्छ जसलाई उहाँ रामायणको पछाडि लुकेका गहिरा आध्यात्मिक रहस्यहरूमध्ये एउटा भन्नुहुन्छ।

कल्पनाको चित्र: पवनपुत्र र रुद्र अवतारका रूपमा हनुमानको दोहोरो दिव्य पहिचान।

भक्ति मार्गमा हनुमानलाई पवनपुत्र हनुमान भनेर पुजिन्छ — अर्थात् पवन देवताको छोरा, वा अवतार; पवन देवता वायु तत्त्वको अधिपति देवता हुनुहुन्छ। उहाँलाई रुद्र अवतार, अर्थात् रुद्रको एघारौं रूप भनेर पनि धेरैतिर पुजिन्छ। भक्तिको बाटोमा हिँड्नेहरूले प्रायः शिव र शंकरलाई एउटै मान्ने भएकाले, हनुमानलाई धेरैजसो शिवको अवतार मानिन्छ।

वास्तवमा के भएको थियो, त्यसको प्रक्रिया बापूजीले बुझाउनुभएको छ। पहिले, पवन देवताले एउटा दिव्य कोष पठाउनुभयो, जसबाट हनुमानको आत्मा बन्यो र पछि त्यसले भौतिक शरीर लियो। त्यसपछि रुद्र देवता (शंकर महादेव) ले त्यो आत्मामा आफ्नै दिव्य शक्तिको एउटा अंश भरिदिनुभयो। यसरी हनुमानभित्र दुई छुट्टाछुट्टै आध्यात्मिक शक्ति आए: पवन देवताको शक्ति र रुद्रको शक्ति। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यही कारणले हनुमानलाई पवनपुत्र र रुद्र अवतार दुवै रूपमा सम्झिइन्छ।

अध्याय

२

कोषको रहस्य

बापूजीका अनुसार, मूल विष्णु आफ्नो पूरा रूपमा पृथ्वीमा ओर्लनुहुन्न।

बापूजी एउटा मूल प्रश्नबाट सुरु गर्नुहुन्छ: श्री राम कसको अवतार हुनुहुन्थ्यो? उहाँ भन्नुहुन्छ, राम अवतार बुझ्न हामीले पहिले पृथ्वीभन्दा पर हेर्नुपर्छ, र विष्णुको धाम विष्णुपुरीतिर ध्यान दिनुपर्छ।

बापूजीका अनुसार, मूल विष्णु आफ्नो पूरा रूपमा पृथ्वीमा ओर्लनुहुन्न। जहिले पनि अवतार चाहिन्छ, उहाँ एउटा कोष मात्र प्रकट गर्नुहुन्छ — अर्थात् उहाँको दिव्य शक्तिको सानो अंश। यो दिव्य कोष एउटा नयाँ आत्माको बीउ बन्छ। त्यसपछि त्यो आत्मा भौतिक संसारमा ओर्लन्छ, एउटा शरीरमा पस्छ, र आफ्नै आध्यात्मिक शक्तिले त्यो शरीरलाई हुर्काउँछ र चलाउँछ। शरीर पूरा तयार भएपछि त्यसैमार्फत दिव्य मिसन पूरा गरिन्छ।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, श्री रामको मूल आत्मा यसरी नै बनेको थियो। त्यो आत्मा देवता विष्णुको एउटा दिव्य कोषबाट बनेको थियो, र त्यसभित्र राम अवतारका लागि चाहिने शक्ति थियो।

तर त्यसपछि बापूजी अझ गहिरो रहस्य प्रकट गर्नुहुन्छ — उहाँका अनुसार, यो रहस्य शास्त्रमा लेखिएको छैन।

श्री रामको आत्मा बनिरहेकै बेला, बेहदका आकारी परम पिताले पनि त्यो आत्मामा आफ्नै दिव्य शक्तिको एउटा कोष दिनुभयो। यहाँ पनि कोषको अर्थ दिव्य आध्यात्मिक शक्तिको सूक्ष्म अंश हो। यसरी देवता विष्णुबाट पाएको शक्तिसँगै, बेहदका आकारी परम पिताले सोझै भरिदिनुभएको आध्यात्मिक शक्तिले श्री रामको आत्मा अझ शक्तिशाली बन्यो।

बापूजीका अनुसार, यी दुई दिव्य शक्तिले मिलेर काम गरेकाले नै राम अवतारले सृष्टिको महान् आध्यात्मिक नाटकमा आफ्नो तोकिएको भूमिका पूरा गऱ्यो।

त्यसैले रामको आत्मामा दुई किसिमको शक्ति थियो। एउटा विष्णुको कोष थियो। अर्को बेहदका आकारी परम पिता, सर्वशक्तिमान (Almighty Authority) को कोष थियो।

त्यसै बेला बेहदका आकारी परम पिताले आफूभित्रबाट एउटा सूक्ष्म रूप (आकारी रूप) प्रकट गर्नुभयो। यो एउटा दिव्य रूप थियो, जसमा एउटा खास आध्यात्मिक शक्ति थियो। यही रूपमार्फत उहाँले आफ्नै दिव्य शक्तिको एउटा कोष रामको आत्मामा राख्नुभयो। यसरी परम पिता र रामको आत्माबीच सोझो आध्यात्मिक सम्बन्ध बन्यो। यही सम्बन्ध पृथ्वीमा रामको दिव्य मिसनको जग बन्यो।

अब त्यो आत्मामा दोहोरो शक्ति थियो।

कल्पनाको चित्र: बापूजीको प्रवचनमा भनिएझैं, श्री राममा आएर मिलेका दुई दिव्य शक्ति।

त्यो आकारी रूप, अर्थात् सर्वशक्तिमानको रूप, पूरै राम अवतारभरि रामको छेउमा रहिरह्यो, र हरेक घटनालाई चुपचाप नियालेर हेर्दै रह्यो। भौतिक आँखाले नदेखिए पनि, त्यसले दिव्य मिसनमाथि लगातार नजर राखिरह्यो। राम–रावणको महान् युद्धको बेला त्यसले आफ्नो सूक्ष्म सहयोग पनि दियो, र दिव्य उद्देश्य पूरा गर्न आफ्नो तोकिएको भूमिका खेल्यो।

अध्याय

३

निराकार सुरुआत

रामभित्र आफ्नो शक्ति कसले राख्नुभयो भन्ने बुझ्न, हामी धेरै पछाडिसम्म जानुपर्छ।

रामभित्र आफ्नो शक्ति कसले राख्नुभयो भन्ने बुझ्न, हामी धेरै पछाडिसम्म जानुपर्छ।

बापूजीका अनुसार, ब्रह्माका पचास वर्ष सकिएका थिए। पहिलो परार्ध पूरा भइसकेको थियो र दोस्रो परार्ध सुरु हुनै लागेको थियो। यी दुई ठूला ब्रह्माण्डीय युगको बीचमा एउटा पवित्र संगम थियो — युग बदलिने एउटा अनौठो क्षण, जब ब्रह्माको आयुको एउटा आधा सकियो र अर्को आधा सुरु भयो।

यही असाधारण घडीमा सर्वशक्तिमान निराकारी रूपमा ओर्लनुभयो, र उहाँसँगै उहाँको सहायक, एक धेरै शक्तिशाली परम आत्मा, पनि ओर्लनुभयो। उहाँहरू ऊँच ते ऊँच परमधामबाट आउनुभएको थियो — बेहद के बेहद कलाको परमधाम, जुन असीम सृष्टिको सबैभन्दा माथिल्लो लोक हो।

बापूजीका अनुसार, सर्वशक्तिमानले यस ब्रह्माण्डमा आफूभित्रबाट दुई दिव्य रूप प्रकट गर्नुभयो। दुवै निराकारी अवस्थामै रहनुभयो।

जेठालाई, अर्थात् सर्वशक्तिमानले यस ब्रह्माण्डमा सिर्जना गर्नुभएका पहिलो परम आत्मालाई, यस ब्रह्माण्डभित्रको सृष्टिलाई सम्हाल्ने र टिकाइराख्ने जिम्मेवारी दिइयो।

कान्छालाई, अर्थात् सर्वशक्तिमानले यस ब्रह्माण्डमा सिर्जना गर्नुभएका दोस्रो परम आत्मालाई, अर्कै जिम्मेवारी दिइयो। उहाँलाई पूरै मल्टिभर्सभरिको सृष्टि हेर्न र पाँच तत्त्व बन्ने प्रक्रिया अध्ययन गर्न भनियो। यही कान्छा, दोस्रो परम आत्मालाई बेहदका आकारी परम पिता भनिन्छ। यो कुरा धेरै महत्त्वपूर्ण छ, र यो पुस्तक पढ्दा यसलाई सम्झिरहनुपर्छ।

यी दुवै परम आत्मा धेरै शक्तिशाली हुनुहुन्छ। उहाँहरूसँग सर्वशक्तिमानको जत्तिकै शक्ति र ज्ञान छ। सुरुदेखि नै उहाँहरूले सृष्टिमा, र सर्वशक्तिमानको दिव्य मिसनलाई अगाडि बढाउनमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नुभएको छ।

मल्टिभर्सको विशाल सृष्टि अध्ययन गर्ने आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्न, दोस्रो परम आत्माले थप १०८ बीज आत्मा सिर्जना गर्नुभयो। यी १०८ बीज आत्मालाई मल्टिभर्सको पूरै सृष्टि हेर्ने र अध्ययन गर्ने काम दिइयो। तिनीहरूले पनि सृष्टिमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन्, र सर्वशक्तिमानलाई उहाँको दिव्य मिसन पूरा गर्न सघाएका छन्।

यसरी, बापूजीका अनुसार, सृष्टिको दिव्य काम परम सिर्जनहारका तीन तहमार्फत चल्छ:

पहिलो र सबैभन्दा माथिल्लो तह — सर्वशक्तिमान र उहाँको सहायक:

सबैभन्दा माथिल्लो तहमा सर्वशक्तिमान हुनुहुन्छ, र उहाँसँगै उहाँको सहायक हुनुहुन्छ, जो बेहद के बेहद के बेहद की कला परमधाम, ऊँच ते ऊँच परमधामबाट आउनुभएको हो।

दोस्रो तह — दुई परम आत्मा:

सर्वशक्तिमानले यस ब्रह्माण्डमा दुई शक्तिशाली परम आत्मा प्रकट गर्नुभयो। जेठा परम आत्माको जिम्मा सृष्टिलाई सम्हाल्नु हो; कान्छा परम आत्मा भने मल्टिभर्सको सृष्टि र पाँच तत्त्व बन्ने प्रक्रिया हेर्नुहुन्छ र अध्ययन गर्नुहुन्छ।

तेस्रो तह — १०८ बीज आत्मा:

मल्टिभर्सको विशाल सृष्टि हेर्न र अध्ययन गर्न सघाउन कान्छा परम आत्माले १०८ बीज आत्मा सिर्जना गर्नुभयो। यी १०८ बीज आत्मा पनि सृष्टिको दिव्य कामको महत्त्वपूर्ण भाग बने।

यसरी दिव्य शक्ति र जिम्मेवारीका तीन तहले सँगै काम गर्छन् — सबैभन्दा माथिल्लो तहमा सर्वशक्तिमान, दोस्रो तहमा दुई परम आत्मा, र तेस्रो तहमा १०८ बीज आत्मा। यी तीनै तहले मिलेर सृष्टिलाई बुझ्ने, सम्हाल्ने र डोऱ्याउने दिव्य मिसनलाई अगाडि बढाउँछन्।

करिब १९८ करोड वर्षअघि (अर्थात् १.९८ अर्ब वर्षअघि), सर्वशक्तिमान र उहाँको सहायक बेहद की बेहद कला परमधामबाट तल ओर्लनुभयो। उहाँहरू आएर हाम्रो आफ्नै ब्रह्माण्ड (युनिभर्स) को परमधाममा बस्नुभयो। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, त्यस बेला यो परमधाम पृथ्वीबाट करिब एक प्रकाश वर्ष टाढा थियो। दूरीमा भन्दा, यो करिब ९४ खर्ब किलोमिटर, अर्थात् ९४० ट्रिलियन किलोमिटर हो। उहाँहरू आफ्नो निराकारी अवस्थामै रहनुभयो। हाम्रो ब्रह्माण्डको यही परमधामबाट उहाँहरूले आफ्नो दिव्य मिसन चलाउनुभयो।

यी १९८ करोड वर्षभरि १०८ ले पनि निराकारी अवस्थामै काम गरे। तिनीहरूले धेरै सूक्ष्म रूप प्रकट गरे, पूरै मल्टिभर्स हेरे, र त्यसको अवस्थाको पूरा विवरण तयार गरे। यो रिपोर्ट पहिले तिनीहरूको सिर्जनहार, दोस्रो परम आत्मालाई दिइयो, र उहाँले त्यसलाई सर्वशक्तिमानसामु पेस गर्नुभयो।

बापूजीका अनुसार, पन्ध्र लाख वर्षअघि दोस्रो परम आत्मालाई पृथ्वीको सृष्टि हेर्न र अध्ययन गर्न निर्देशन दिइयो। उहाँको मिसन यो संसारको अवस्था हेर्नु थियो — स्थूल तत्त्वलाई फेरि कसरी परम तत्त्वमा बदल्न सकिन्छ, र मूल परम तत्त्व बिस्तारै खस्कँदै कसरी स्थूल पदार्थ बने भनेर बुझ्नु थियो।

यो मिसनको तयारीका लागि, १०८ ले मल्टिभर्सभरि काम गरिरहेका आफ्ना सबै सूक्ष्म रूप फिर्ता लिए। आफ्नो निराकारी अवस्थामा फर्केर तिनीहरू पनि पृथ्वीको नजिक आए। बापूजीका अनुसार, पछिल्ला पन्ध्र लाख वर्षदेखि तिनीहरू आफ्नो सिर्जनहारसँग मिलेर पृथ्वीभन्दा करिब ५०० किलोमिटर माथि बनाइएको दिव्य प्रकाशको सूक्ष्म मण्डलबाट काम गरिरहेका छन्, र अब्जर्भेसन र तयारीको दिव्य मिसनलाई जारी राखेका छन्।

त्यसै बेला दोस्रो परम आत्माले एउटा नयाँ दिव्य सृष्टि प्रकट गर्नुभयो — १००८ बीज आत्मा। यो सृष्टि करिब पन्ध्र लाख वर्षअघि परमधाममा भयो। यसरी बापूजी सृष्टिका दुई स्पष्ट चरण छुट्याउनुहुन्छ: १०८, जो करिब १९८ करोड (१.९८ अर्ब) वर्षअघि प्रकट भए, र १००८, जो पन्ध्र लाख वर्षअघि प्रकट भए।

पछि, जब कृष्ण अवतारको समय आयो, १०८ र १००८ दुवै मानिसको रूपमा पृथ्वीमा ओर्ले। त्यसअघि तिनीहरू हरेकले आफ्नो आध्यात्मिक शक्ति दुई भागमा बाँडे। आधा भाग आकारी रूपमै रह्यो, र त्यो सूक्ष्म दिव्य काम गर्दै रह्यो, जुन बापूजीका अनुसार आज पनि चलिरहेको छ। बाँकी आधा पृथ्वीको देखिने मिसनमा भाग लिन मानिसका रूपमा जन्मियो।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, आत्माभित्र रहेको ज्ञानको कोष दुवै समूहमा उस्तै थिएन। १०८ लाई दिव्य ज्ञान बढी मात्रामा दिइएको थियो; १००८ ले भने तुलनामा कम मात्रा पाए। दिव्य योजना पूरा गर्न हरेकको आफ्नै तोकिएको भूमिका थियो।

बापूजीका अनुसार, कृष्ण अवतारको बेला परिवर्तनको महान् मिसन किन अधुरो रह्यो भन्ने कुरा छुट्टै विषय हो, र त्यो अरू ठाउँमा बुझाइएको छ। यहाँ महत्त्वपूर्ण कुरा के हो भने, राम अवतार र कृष्ण अवतार संसारले देखेका घटनाहरूमा मात्र सीमित थिएनन्। यी देखिने घटनाहरूको पछाडि, एउटा धेरै ठूलो र लगातार चलिरहने निराकारी दिव्य काम भइरहेको थियो। संसारले यी अवतारहरूको बाहिरी घटना र इतिहास मात्र देख्यो, तर सूक्ष्म, निराकार लोकमा योभन्दा धेरै ठूलो दिव्य मिसन चुपचाप चलिरहेको थियो। यो लुकेको काम पूरै समयभरि चलिरह्यो, जुन साधारण मानिसको आँखाले देख्न वा बुझ्न सकिँदैनथ्यो।

कल्पनाको चित्र: सृष्टिको काममा दिव्य जिम्मेवारीका तीन तह।

अध्याय

४

पृथ्वीमाथिका लुकेका पहरेदारहरू

देखिने घटनाहरू धेरै गहिरो र लुकेको दिव्य मिसनको बाहिरी रूप मात्र थिए।

त्यसपछि बापूजी त्यो कुरा प्रकट गर्नुहुन्छ, जसलाई उहाँ शक्तिको तेस्रो र अझ गहिरो स्रोत भन्नुहुन्छ — यो स्रोत रामायणका देखिने घटनाहरूभन्दा पर भइरहेको लुकेको कामसँग जोडिएको छ।

बापूजीका अनुसार, राम अवतारभन्दा धेरै पहिले नै बेहदका आकारी परम पिता पृथ्वीको नजिक ओर्लिसक्नुभएको थियो। करिब पन्ध्र लाख वर्षदेखि उहाँ १०८ सँग मिलेर पृथ्वीभन्दा करिब ५०० किलोमिटर माथिको दिव्य प्रकाशको सूक्ष्म मण्डलबाट काम गरिरहनुभएको थियो। उहाँहरूको मिसन पृथ्वीलाई पूरै हेर्नु थियो: यसको सृष्टि, यसको बनावट, यसका तत्त्वहरूको स्वभाव, यसको बिस्तारै हुँदै गएको पतन, र अन्त्यमा यसलाई कुन उपायले बदल्न सकिन्छ भन्ने कुरा।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यो अब्जर्भेसनको बेला बेहदका आकारी परम पिताले शक्तिशाली आसुरी शक्तिहरू पृथ्वीमा हावी भइसकेको देख्नुभयो। अघि बढ्दै गरेको मिसनको निगरानी गर्न उहाँले पृथ्वीलाई सात क्षेत्रमा बाँड्नुभयो, र हरेक क्षेत्रको जिम्मा एक–एक परम परम महाशक्तिलाई दिनुभयो, जसले संसारको हरेक भागबाट लगातार रिपोर्ट पठाइरहनुभयो।

कल्पनाको चित्र: पृथ्वीमाथिको लुकेको दिव्य अब्जर्भेसन र जिम्मा दिइएका सात क्षेत्र।

यही समयमा राम अवतार भयो। संसारले विष्णु अवतार देख्यो, र त्यससँग जोडिएका घटनाहरू देख्यो। तर बापूजीका अनुसार, यी देखिने घटनाहरूको पछाडि अझ गहिरो दिव्य काम चुपचाप भइरहेको थियो।

यो लुकेको मिसन सर्वशक्तिमानले सिर्जना गर्नुभएको एउटा गुप्त दिव्य शक्तिमार्फत पूरा गरियो, जसबारे दिव्य सृष्टिका फरक–फरक तहहरूको कुरा गर्दा पहिले नै बुझाइएको छ। यो दिव्य शक्तिको काम मानिसहरूबाट, र सूक्ष्म जगतका आत्माहरूबाट समेत, पूरै लुकेको रह्यो।

यसरी संसारले देखिने अवतारलाई मात्र देख्न सक्यो। अवतारको पछाडि काम गरिरहेको साँचो दिव्य शक्ति कसैले नचिनेको र नदेखेको नै रह्यो। देखिने घटनाहरू धेरै गहिरो र लुकेको दिव्य मिसनको बाहिरी रूप मात्र थिए।

> **"ज्ञान है गुप्त, पुरुषार्थ है गुप्त, दान–मान–मरतबा सब गुप्त है, बाप है गुप्त।"**
>
> *"अर्थ: ज्ञान गुप्त छ। पुरुषार्थ गुप्त छ। दान, मान र पद — सबै गुप्त छन्। पिता आफैं पनि गुप्त हुनुहुन्छ।"*
>
> — बापूजी

अध्याय

५

तेस्रो शक्तिः हनुमान र १०८ मध्येको अग्रणी

देखिने अवतार बाहिर प्रकट भएको रूप मात्र हो; साँचो आध्यात्मिक काम गुप्त वेशमा हुन्छ — लुकेका र नदेखिने दिव्य माध्यमहरूबाट।

बापूजीका अनुसार, रावणको नाश गर्न राम अवतारको बेला विष्णु अवतार हुने तय भइसकेको थियो। यसका लागि विष्णुले आफ्नो दिव्य शक्तिको एउटा अंश राममा पठाउनुभयो। यसै गरी लक्ष्मण, भरत र शत्रुघ्न हरेकलाई फरक–फरक दिव्य सत्ताहरूले शक्ति दिनुभयो। कसैले ब्रह्माबाट शक्ति पाउनुभयो, कसैलाई भने फरक–फरक देवताहरूले शक्ति दिए — दिव्य मिसनमा जसले जुन भूमिका खेल्नुपर्ने थियो, त्यसैअनुसार।

हनुमानलाई पनि असाधारण शक्तिहरू दिइएका थिए। पवन देवता र रुद्र (शंकर महादेव) ले दिनुभएका शक्तिबाहेक, बापूजी शक्तिको एउटा तेस्रो स्रोत प्रकट गर्नुहुन्छ। १०८ मध्येको अग्रणी र सबैभन्दा शक्तिशाली आत्माले पनि हनुमानमा आफ्नो आध्यात्मिक शक्तिको एउटा अंश भरिदिनुभयो। यसरी हनुमानले तीन छुट्टाछुट्टै दिव्य शक्ति बोक्नुभयो, र यसले उहाँलाई असाधारण बलको माध्यम बनायो। बापूजीका अनुसार, यही मिलेको

आध्यात्मिक शक्तिले हनुमानलाई असम्भवजस्ता लाग्ने काम गर्न सक्ने बनायो, जसमा सूर्य देवतालाई निल्ने चर्चित घटना पनि पर्छ।

कल्पनाको चित्र: हनुमानमार्फत काम गर्ने तीन दिव्य शक्ति।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, पूरै राम अवतारभरि एउटा खास दिव्य सिद्धान्तले बारम्बार काम गऱ्यो। यही सिद्धान्त — दिव्य मिसनलाई सघाउन उच्च आत्माहरूले आफ्नो शक्तिको एउटा अंश दिने — रामसम्म मात्र सीमित थिएन। यसले उहाँको परिवारका धेरै सदस्यमार्फत काम गऱ्यो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, पूरै राम अवतारभरि यही दिव्य सिद्धान्तले काम गरिरहेको थियो। राममा, दोस्रो परम आत्माले — जो बेहदका आकारी परम पिता हुनुहुन्छ — एउटा आकारी रूप प्रकट गरेर आफ्नै दिव्य शक्तिको एउटा अंश भरिदिनुभयो। यसरी, बापूजीका अनुसार, राममार्फत पनि बेहदका पिताको शक्तिले काम गऱ्यो। लक्ष्मणमा, सर्वशक्तिमानले सिर्जना गर्नुभएका पहिलो परम आत्माले आफ्नो दिव्य शक्ति भरिदिनुभयो। भरत र शत्रुघ्नलाई पनि यसै गरी अरू उच्च दिव्य आत्माहरूले शक्ति दिनुभयो। त्यसैले, बापूजीका अनुसार, राम अवतारमा थुप्रै उच्च दिव्य आत्माहरूले भाग लिनुभयो। हरेकले दिव्य योजनाअनुसार आफ्नो आध्यात्मिक शक्ति दिनुभयो। १०८ बीज आत्माले पनि यो मिसनमा आफ्नो

भूमिका खेले, तर तिनीहरूको काम लुकेको रह्यो। तिनीहरूले फरक–फरक रूपमार्फत आफ्ना आध्यात्मिक शक्तिहरू पठाए, र राम–रावण युद्धको बेला दिव्य मिसनलाई सघाए।

यसरी संसारलाई जुन राम अवतारको कथाजस्तो देखियो, त्यसलाई वास्तवमा थुप्रै उच्च दिव्य आत्माहरूको मिलेको र धेरैजसो नदेखिने कामले टेवा दिइरहेको थियो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, हरेक दिव्य अवतारको पछाडि यही लुकेको सिद्धान्त हुन्छ। देखिने अवतार बाहिर प्रकट भएको रूप मात्र हो; साँचो आध्यात्मिक काम गुप्त वेशमा हुन्छ — लुकेका र नदेखिने दिव्य माध्यमहरूबाट। उहाँ भन्नुहुन्छ, यही कारणले फरक–फरक परम्पराले राम र कृष्णलाई फरक–फरक तरिकाले वर्णन गरेका छन्। कसैले उहाँहरूलाई विष्णुका अवतार भन्छन्, कसैले पर ब्रह्म परमात्मा वा पूर्ण ब्रह्म पूर्ण परमेश्वर भनेर वर्णन गर्छन्। बापूजीका अनुसार, यी फरक–फरक वर्णनले धेरै गहिरो वास्तविकताको अधुरो झलक मात्र देखाउँछन्।

उहाँ यसो भनेर अन्त्य गर्नुहुन्छ: यी कुरा बेहदका गहिरा रहस्यहरू हुन्, र पूरा ज्ञान प्रकट भएपछि मात्र यिनलाई बुझ्न सकिन्छ। बेहदका पिताले यी लुकेका सत्यहरू अन्तिम चरणमा मात्र खोल्नुहुन्छ, र बेहदका सन्तानलाई पूरा रहस्य बताउनुहुन्छ। बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, ज्ञानको विषय अहिले धेरैजसो प्रकट भइसके पनि, राम र कृष्ण अवतारसँग जोडिएका सबैभन्दा गहिरा रहस्यहरू अझै पूरै बुझाउन बाँकी छन्। उहाँहरूको मिसन किन अधुरो रह्यो, त्यस बेला पाँच स्थूल तत्त्वलाई परम तत्त्वमा किन बदल्न सकिएन, र त्यो अधुरो काम कसरी पूरा हुनेछ — बापूजीका अनुसार, यी सबै रहस्य आफ्नो तोकिएको समयमा प्रकट हुनेछन्।

> **"अंत में सारा राज़ जो समझेंगे, वो नाराज़ नहीं होंगे।"**
>
> *"अर्थ: अन्त्यमा हरेक रहस्य बुझ्नेहरू नाराज हुनेछैनन्।"*
>
> — बापूजी

अध्याय

६

म कुन श्रेणीको आत्मा हुँ?

अन्त्यमा, बापूजी बुझाउनुहुन्छ, ज्ञानले मात्र आत्माको साँचो पहिचान देखाउँछ।

बापूजीका अनुसार, बेहदको विश्व परिवर्तनको जग नै एउटा गहिरो रहस्य बुझ्नुमा छ: पाँच स्थूल तत्त्वको यो संसार बनाइयो नै किन? यो प्रश्नको जवाफ नै परम ज्ञानको मुटु हो। साँच्चै, सृष्टि, पतन र परिवर्तनको पूरै प्रक्रिया आफैंमा ज्ञानको ठूलो लुकेको रहस्य हो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यही कारणले सर्वशक्तिमान आफैं ओर्लनुभएको छ — पाँच स्थूल तत्त्वको यो संसार किन बन्यो, र यो फेरि परम तत्त्वको संसारमा कसरी बदलिने तय छ भन्ने कुरा प्रकट गर्न। विशाल मल्टिभर्समा अरू कतै पनि यस्तो प्रक्रिया छैन। जहाँ सौरमण्डल हुन्छ, त्यहाँ मृत्युलोक हुन्छ — पाँच स्थूल तत्त्वले बनेको संसार, जसलाई जन्म, मृत्यु र लगातारको परिवर्तनले चलाउँछ।

त्यसैले बापूजी बुझाउनुहुन्छ, सर्वशक्तिमानले आफ्नो काम सृष्टिको सबैभन्दा तल्लो तहबाट सुरु गर्नुहुन्छ। उहाँ सबैभन्दा धेरै खस्किएको ठाउँमा आउनुहुन्छ — त्यही संसारमा, जहाँ पतन सबैभन्दा गहिरो भइसकेको छ। बापूजीका अनुसार, हाम्रो ब्रह्माण्ड, हाम्रो आकाशगंगा र हाम्रो युनिभर्ससमेत सबैभन्दा गहिरो पतनमा पुगेका छन्। कुनै बेला १६

कला भएको युनिभर्स अहिले झन्डै पूरै आध्यात्मिक पतनको अवस्थामा झरेको छ। परिवर्तनको काम यहींबाट सुरु हुनुपर्छ।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, अब्जर्भेसनको साँचो अर्थ यही हो। यसको अर्थ सृष्टिलाई टाढाबाट जाँच्नु मात्र होइन, यसलाई सोझै अनुभव गर्नु हो। यसको अर्थ आफैं भोगेर बुझ्नु हो — परम तत्त्व कसरी बिस्तारै तीन सूक्ष्म तत्त्वमा र अन्त्यमा पाँच स्थूल तत्त्वमा बदलिए भनेर, अनि ती पाँच स्थूल तत्त्वलाई फेरि परम तत्त्वको मूल अवस्थामा फर्काउने दिव्य प्रक्रिया पत्ता लगाउनु। यो पढेर मात्र पाइने ज्ञान होइन — यो सोझो आध्यात्मिक अनुभवबाट बुझिएको ज्ञान हो।

बापूजीका अनुसार, बेहदका १०८ र १००८ सन्तान सर्वशक्तिमानसँगै यो दिव्य मिसनमा भाग लिइरहेका छन्। विश्व परिवर्तनको महान् काममा हरेकको आफ्नो तोकिएको भूमिका छ।

अन्त्यमा, बापूजी बुझाउनुहुन्छ, ज्ञानले मात्र आत्माको साँचो पहिचान देखाउँछ। यही परम ज्ञानबाट साधकले आफू साँच्चै बेहदको हो कि होइन भनेर थाहा पाउँछ। १०८ का आत्मा स्वाभाविक रूपमा ज्ञान सागरको सबैभन्दा गहिराइमा डुब्न तानिन्छन्; १००८ का आत्माले भने, बापूजीका अनुसार, प्रायः त्यसको करिब ५० प्रतिशत गहिराइ मात्र आफूभित्र लिन सक्छन्।

> **"स्वयं को जानो — मैं कौन सी कैटेगरी की आत्मा हूँ।"**
>
> *"अर्थ: आफूलाई चिन्नुहोस् — म कुन श्रेणीको आत्मा हुँ?"*
>
> — बापूजी

अध्याय

७

के हनुमानजी बेहदमा पुग्नुहुनेछ?

बेहदका १०८ को शक्ति हनुमानजीभित्र भएकाले उहाँ पक्कै बेहदमा जानुहुनेछ।

हनुमानको जीवनबारे सोच्ने हरेक साधकको मनमा स्वाभाविक रूपमा एउटा प्रश्न उठ्छ। के हनुमानजीलाई बेहदको आत्मा भन्न सकिन्छ? के हनुमानजीले जीवन मुक्ति पाउनुहुनेछ? बापूजीका अनुसार, हामीले उहाँको आत्माभित्र राखिएका शक्तिहरू बुझेपछि जवाफ स्पष्ट हुन्छ।

हनुमानलाई पवनपुत्र भनिन्छ, किनकि उहाँको आत्मा वायुको देवता, पवन देवताको एउटा कोषबाट बनेको थियो। उहाँलाई रुद्र अवतार पनि भनिन्छ, किनकि उहाँको आत्मामा शंकर महादेवको एउटा शक्ति राखिएको थियो।

उहाँभित्र एउटा तेस्रो शक्तिले पनि काम गरिरहेको थियो — गुप्त वेशमा, अर्थात् लुकेको रूपमा। बापूजी भन्नुहुन्छ, यो कुरा बेहद के बच्चे, अर्थात् असीमका सन्तानले मात्र बुझ्न सक्नेछन्। राम अवतारको बेला बेहदका आत्माहरू र तिनीहरूको आकारी परम पिता सबै काममा लागेका थिए। यस ब्रह्माण्डमा सर्वशक्तिमानको कान्छो सृष्टिले, अर्थात् आकारी परम पिताले, श्री रामभित्र आफ्नो शक्ति राख्नुभयो। आकारी परम पिताको मूल प्रकृतिले माता सीताभित्र आफ्नो शक्ति राख्नुभयो। यसै गरी बेहदका १०८ आत्मामध्ये पहिलो नम्बरको आत्माले हनुमानजीभित्र धेरै ठूलो शक्ति राख्नुभयो। त्यही दिव्य शक्तिले हनुमानजीलाई आफूलाई दिइएको महान् काम पूरा गर्न सक्ने बनायो।

यसबाट प्रश्नको जवाफ स्पष्ट हुन्छ। बेहदका १०८ को शक्ति हनुमानजीभित्र भएकाले उहाँ पक्कै बेहदमा जानुहुनेछ। उहाँ १०८ को सृष्टिमा गनिनुहुनेछ।

कल्पनाको चित्र: पवनपुत्र, रुद्र अवतार, र १०८ को शक्तिले बेहदमा जाने भाग्य बोकेका।

> **"हनुमान जी में जब बेहद के १०८ वाले की पावर है, तो वो ज़रूर बेहद में जाएँगे।"**
>
> *"अर्थ: जब बेहदका १०८ को शक्ति हनुमानजीभित्र छ, तब उहाँ पक्कै बेहदमा जानुहुनेछ।"*
>
> — बापूजी

यही सिद्धान्त रामायणको पूरै युगभरि चल्छ। रामभित्र शक्ति राखियो, र सीताभित्र पनि शक्ति राखियो। मूल राम विष्णुको आत्माको शक्तिबाट बन्नुभएको थियो। रामसँगै बेहदका आकारी परम पिताको एउटा आकारी रूपले गुप्त वेशमा काम गऱ्यो — ताकि पूरै दिव्य नाटक ठीकसँग अघि बढोस्, रावणको नाश सकेसम्म छिटो होस्, र संसार असुरहरूबाट बचोस्।

१०८ को काम हनुमानमा मात्र रोकिएन। रामायणका फरक–फरक पात्रहरूमा शक्ति राखियो — अंगदमा, र लक्ष्मणजस्ता बलशालीहरूमा — तिनीहरू हरेकले फरक–फरक शक्तिशाली आत्मामा शक्ति राखे। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यसरी रामायणका महान् पात्रहरूलाई बेहदका आत्माजस्तै बनाइयो।

अध्याय

८

हनुमान र सूर्य

शास्त्रको हरेक घटनालाई, उहाँ भन्नुहुन्छ, त्यसको पछाडि काम गरिरहेको आध्यात्मिक शक्तिको प्रकाशमा बुझ्नुपर्छ।

बापूजीका अनुसार, बेहद ज्ञान बुझेकाहरूलाई हनुमानको असाधारण शक्तिको लुकेको स्रोत पहिल्यै थाहा छ। हनुमानलाई एउटै दिव्य स्रोतबाट मात्र शक्ति मिलेको थिएन। उहाँमा पवन देवताको शक्ति थियो, रुद्र (शंकर महादेव) को शक्ति थियो, र त्यसबाहेक बेहदका १०८ मध्येको अग्रणी आत्माले आफ्नो आध्यात्मिक शक्तिको एउटा अंश उहाँमा भर्नुभएको थियो। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, दिव्य शक्तिहरूको यही अनौठो मेलले हनुमानलाई यस्तो बेजोड बलको माध्यम बनायो।

भक्ति मार्गमा परम्परादेखि भनिन्छ, हनुमानले सूर्यलाई निल्नुभयो। तर बापूजी यसको अझ गहिरो अर्थ दिनुहुन्छ। उहाँका अनुसार, हनुमानले सूर्यलाई शाब्दिक रूपमा निल्नुभएको थिएन। बरु उहाँले सूर्यको अगाडि धेरै ठूलो विराट रूप प्रकट गर्नुभयो, यति विशाल कि उहाँले सूर्यका किरणहरूलाई पृथ्वीसम्म पुग्नबाट छेक्नुभयो। यो घटना देख्ने वा पछि यसलाई लेखेर राख्नेहरूलाई हनुमानले सूर्यलाई निल्नुभएजस्तो लाग्यो, र यसरी यो कुरा प्रतीकका रूपमा शास्त्रमा आयो।

कल्पनाको चित्र: सूर्यको अगाडि उभिएर त्यसका किरणहरू छेकिरहेको हनुमानको विराट रूप।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, सूर्य नारायण देवता १ कलाको ब्रह्माण्डको अधिपति देवता हुनुहुन्छ। सूर्य आफैं अग्नि तत्त्वको प्रकट रूप हो, जसले हाइड्रोजनलाई हिलियममा बदलेर लगातार ऊर्जा बनाइरहन्छ। तर हनुमानमार्फत काम गरिरहेको आध्यात्मिक शक्ति बिलकुलै अर्कै स्तरको थियो। उहाँभित्र परम तत्त्व अझ धेरै ठूलो मात्रामा काम गरिरहेको थियो, र १०८ मध्येको अग्रणी आत्माले उहाँमा परम प्रकाश पनि भर्नुभएको थियो — बापूजीका अनुसार, त्यो २ देखि ३ कलाको शक्तिबराबर थियो। यही माथिल्लो आध्यात्मिक शक्तिले गर्दा हनुमानले संसारलाई चमत्कारजस्ता लागेका काम गर्न सक्नुभयो।

> **"परम लाइट जिसके अंदर हो, तो परम अग्नि तो कुछ भी नहीं है।"**
>
> *"अर्थ: जसभित्र परम प्रकाश छ, उसका लागि परम अग्नि पनि केही होइन।"*
>
> — बापूजी

बापूजीका अनुसार, साधारण मनलाई असम्भव लाग्ने काम गर्ने आध्यात्मिक शक्ति हनुमानसँग साँच्चै थियो। "उहाँले सूर्य निल्नुभयो" भन्ने कथालाई कल्पना मात्र भनेर पन्छाउनु हुँदैन, र यसलाई शाब्दिक अर्थमा मात्र बुझ्नु पनि हुँदैन। बरु यसले एउटा

असाधारण आध्यात्मिक सत्यतिर औंल्याउँछ, जुन बेहदको ज्ञानबाट मात्र बुझ्न सकिन्छ। त्यो ज्ञानबिना यस्ता घटनाको गहिरो अर्थ लुकेरै रहन्छ।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, शास्त्रमा लेखिएका रहस्यहरू तिनका शब्दहरू पढेर मात्र बुझ्न सकिँदैन। ती घटना घटेको युगमा मनैले पुग्नुपर्छ, मानौं ती घटना आफ्नै आँखाअगाडि भइरहेका छन्। त्यसपछि मात्र सही प्रश्न सोध्न सकिन्छ: हनुमान कुन श्रेणीको आत्मा हुनुहुन्थ्यो? उहाँमार्फत कति आध्यात्मिक शक्तिले काम गरेको थियो? त्यसैगरी, राम, लक्ष्मण र रामायणका अरू महान् आत्माहरूमार्फत कसको दिव्य शक्तिले काम गरेको थियो भन्ने पनि बुझ्नुपर्छ। बापूजीका अनुसार, बाहिरी संसारले विष्णु अवतार भनेर चिनेका रामलाई सर्वशक्तिमानको दोस्रो परम आत्माबाट शक्ति मिलेको थियो, र लक्ष्मणले भने सर्वशक्तिमानको पहिलो परम आत्माको — यस ब्रह्माण्डमा बेहदको अग्रणी सृष्टिको — शक्ति बोक्नुभएको थियो। शास्त्रको हरेक घटनालाई, उहाँ भन्नुहुन्छ, त्यसको पछाडि काम गरिरहेको आध्यात्मिक शक्तिको प्रकाशमा बुझ्नुपर्छ।

बापूजी यही सिद्धान्त शास्त्रका अरू धेरै कथाहरूमा पनि लागू गर्नुहुन्छ। उदाहरणका लागि, शास्त्रमा भनिएको छ, एक महान् ऋषिले पूरै समुद्र पिउनुभयो। परम्परागत कथाअनुसार, उहाँले यसो गर्नुभयो, किनभने असुरहरू दिनभरि समुद्रमा लुक्थे र रातमा निस्केर पृथ्वीभरि आतंक फैलाउँथे। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यो कुनै साधारण भौतिक काम थिएन। बरु ऋषिले पानीलाई त्यसको स्थूल अवस्थाबाट बिस्तारै झन्–झन् सूक्ष्म रूपमा बदल्नुभयो, र अन्त्यमा त्यसलाई एउटै सूक्ष्म कण बनाएर आफूभित्र राख्नुभयो। उहाँ भन्नुहुन्छ, यसले रूपान्तरणको दिव्य विज्ञान — स्थूलबाट सूक्ष्म, सूक्ष्मबाट अझ सूक्ष्म, र अझ सूक्ष्मबाट सबैभन्दा सूक्ष्म — देखाउँछ। जसरी एउटै कणभित्र धेरै ठूलो ऊर्जा रहन सक्छ, त्यसरी नै परम आध्यात्मिक शक्तिबाट पूरै समुद्रलाई पनि एउटै सूक्ष्म बिन्दु बनाउन सकिन्थ्यो।

बापूजीका अनुसार, महान् ऋषि र मुनिमध्ये धेरैसँग ५० देखि २०० कलाको आध्यात्मिक शक्ति थियो। तिनीहरूको असाधारण क्षमता शारीरिक बलबाट होइन, आफ्नो आत्माको धेरै ठूलो शक्तिबाट आएको थियो। तिनीहरू मन र चेतना दुवैलाई पूरै जागा राख्दै सधैं आध्यात्मिक होसमा बस्थे। सांसारिक झमेलाबाट अलग रहेर तिनीहरू माथिल्लो आध्यात्मिक शक्तिको माध्यम बने, र यस्ता काम गर्न सक्ने भए, जसलाई पछिका पुस्ताहरूले चमत्कार ठाने।

अध्याय

६

तीन लोकको युद्धमा हनुमान

यसरी, रामायणमा वर्णन गरिएको, आँखाले देखिने युद्ध सूक्ष्म लोकहरूमा एकसाथ चलिरहेको अझ धेरै ठूलो संघर्षको एउटा भाग मात्र थियो।

बापूजीका अनुसार, अब एउटा अझ गहिरो प्रश्न उठ्छ: के राम–रावण युद्ध पूरै पृथ्वीमै भएको थियो, कि माथिल्ला लोकहरूमा पनि लडिएको थियो?

आजको आम बुझाइ यही छ कि पूरै युद्ध पृथ्वीमै भएको थियो। रामायण र त्यसलाई नयाँ ढंगले सुनाउने कथाहरूबाट धेरैजसो मानिसले यही चित्र पाउँछन्। तर बापूजी यसमा धेरै फराकिलो दृष्टिकोण राख्नुहुन्छ।

उहाँ बुझाउनुहुन्छ, रावण लंकाको राजा मात्र थिएन; ऊ त्रिलोकीनाथ — तीन लोकको स्वामी — बनिसकेको थियो: भूलोक, भुवर्लोक र स्वर्गलोक। उसँग माया र सूक्ष्म विज्ञानमाथि असाधारण पकड थियो। शास्त्रले उसको एकै क्षणमा गायब हुन सक्ने र आफ्नो दिव्य रथमा माथिल्ला लोकहरूमा खुलेर घुम्न सक्ने शक्तिको वर्णन गर्छ। यसको

ठीक उल्टो, राम भने साधारण मानव अवतारमा ओर्लनुभएको थियो। बाहिरबाट हेर्दा उहाँ बाँदरहरूको सेनाजस्तो देखिने दलको नेतृत्व गर्ने एक मानव राजकुमारजस्तो देखिनुहुन्थ्यो।

तर बापूजीका अनुसार, ती साधारण बाँदर थिएनन्। तिनीहरू दिव्य मिसनमा भाग लिन मानिस वा बाँदरको रूपमा ओर्लिएका देवता थिए। जसरी विष्णु विष्णुपुरीमै रहनुहुन्छ र उहाँको शक्तिको एउटा कोष मात्र पृथ्वीमा अवतार लिन्छ, त्यसरी नै सर्वशक्तिमान सधैं ऊँच ते ऊँच परमधाममै रहनुहुन्छ; राम वा कृष्ण अवतारका रूपमा एउटा दिव्य कोष मात्र ओर्लन्छ। यसरी, रामायणमा वर्णन गरिएको, आँखाले देखिने युद्ध सूक्ष्म लोकहरूमा एकसाथ चलिरहेको अझ धेरै ठूलो संघर्षको एउटा भाग मात्र थियो।

बापूजी परम्परामा रावणसँग जोडिएका धेरै ठूला शक्तितिर पनि औंल्याउनुहुन्छ। शास्त्रमा वर्णन छ, उसले इन्द्रको राज्य जितेर तीन लोकको शासक बन्यो। शास्त्रमा यो पनि भनिएको छ, उसले नवग्रहलाई — नौ ग्रह देवतालाई — वशमा पारेर बन्दी बनायो, र शनिलाई समेत अपमानित गरिरह्यो, जबसम्म शिवको एघारौं अवतार भनेर पुजिनुहुने हनुमानले तिनीहरूलाई मुक्त गर्नुभएन। बापूजी भन्नुहुन्छ, यी कथाहरूले देखाउँछन् कि रावणको असर पृथ्वीभन्दा धेरै टाढासम्म फैलिएको थियो। माथिल्ला लोकहरूमा खुलेर घुम्न सक्ने यस्तो जीवलाई पृथ्वीको राजा मात्र भनेर बुझ्न सकिँदैनथ्यो।

अन्तिम युद्धको कुरामा फर्कंदै, बापूजी बुझाउनुहुन्छ, रावण पृथ्वीमा मात्र सीमित रहेन। राम आफूसँग लड्न मानव रूपमा ओर्लनुभएको हो भन्ने राम्ररी थाहा पाएर, ऊ आफ्नो दिव्य रथमा माथिल्ला लोकहरूमा चढ्यो। यो देखेर देवताहरूले माथिबाट युद्ध हेरे, र परम्परागत कथाअनुसार, इन्द्रले रामका लागि आफ्नै दिव्य रथ पठाउनुभयो। त्यसपछि राम युद्ध जारी राख्न त्यो दिव्य रथमा चढेर माथि जानुभयो। त्यसैले, बापूजीका अनुसार, राम–रावण युद्धको निर्णायक चरण पृथ्वीमा मात्र होइन, सृष्टिका माथिल्ला लोकहरूमा सकियो, जहाँ युद्धको देखिने र सूक्ष्म दुवै पक्ष अन्त्यमा आफ्नो टुंगोमा पुगे।

कल्पनाको चित्र: तीन लोकका माथिल्ला लोकहरूमा भइरहेको राम–रावणको निर्णायक युद्ध।

> "धरती पर उसको नहीं मारा। मैंने अपनी आत्म स्वरूप की स्टेज में देखा है।"
>
> *"अर्थ: उसलाई पृथ्वीमा मारिएको होइन। मैले यो आफ्नो आत्म चेतनाको अवस्थामा देखेको छु।"*
>
> — बापूजी

अध्याय

१०

सीतारामलाई बसाएको हृदय

यो अमर कामबाट हनुमानले देखाउनुभयो कि भक्तिको सबैभन्दा साँचो रूप भनेको ईश्वरलाई आफ्नो अस्तित्वको मूल केन्द्र बनाउनु हो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, राम अवतारको बेला, रामायणमा वर्णन गरिएको युगमा, हनुमान साकार रूपमा पृथ्वीमा ओर्लनुभयो। उहाँको अवतार श्री रामको दिव्य मिसन हेर्न मात्र भएको थिएन; त्यसको सबैभन्दा समर्पित सेवक र नडगमगाउने माध्यम बन्न भएको थियो। बापूजीका अनुसार, हनुमानले आफ्नो हरेक विचार, हरेक काम र हरेक सास रामको सेवामा अर्पण गर्नुभयो, र निःस्वार्थ भक्ति, पूरा समर्पण र नडगमगाउने निष्ठाका सबैभन्दा उच्च आदर्शहरू आफ्नो जीवनमा उतार्नुभयो। उहाँको प्रेम यति गहिरो थियो कि प्रश्न गरिँदा उहाँले संसारको अगाडि आफ्नै छाती खोलेर देखाउनुभयो भनिन्छ — उहाँको हृदयमा श्री राम र माता सीताको जीवित उपस्थितिबाहेक केही थिएन। यो अमर कामबाट हनुमानले देखाउनुभयो कि भक्तिको सबैभन्दा साँचो रूप भनेको ईश्वरलाई आफ्नो अस्तित्वको मूल केन्द्र बनाउनु हो।

"मेरे दिल में सीताराम है।"

"अर्थ: मेरो हृदयमा सीताराम बस्नुहुन्छ।"

— बापूजी

हनुमानले आफ्नो हृदयमा बस्नुभएका श्री राम र माता सीतालाई देखाउनुहुन्छ।

बापूजीका अनुसार, राम अवतार पूरा भएसँगै श्री रामप्रति हनुमानको सेवा सकिएन। आफ्नो साकार (स्थूल भौतिक) शरीर छोडेपछि पनि हनुमान टाढाका लोकहरूमा जानुभएन। पाँच स्थूल तत्त्वले बनेको उहाँको भौतिक शरीर यहीँ छुट्यो, तर उहाँ तीन सूक्ष्म तत्त्वले बनेको आफ्नो आकारी रूपमा रहिरहनुभयो, र पृथ्वीसँगै जोडिएको सूक्ष्म जगतमै रहनुभयो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यही सूक्ष्म अवस्थाबाट हनुमानले पृथ्वीमा आफ्नो जीवनको पहिचान बनेको त्यही मिसन जारी राख्नुभयो। जहाँ जहाँ रामकथा सुनाइन्थ्यो, त्यहाँ हनुमान भक्तिभावले सुन्न उपस्थित हुनुहुन्थ्यो। जहाँ जहाँ सच्चा भक्तहरूले श्री रामलाई सम्झन्थे, त्यहाँ उहाँ चुपचाप तिनीहरूलाई सहयोग गर्नुहुन्थ्यो र तिनीहरूको रक्षा गर्नुहुन्थ्यो। बापूजीका

अनुसार, रामका भक्तहरूप्रति हनुमानको सेवा राम अवतारको अन्त्यदेखि आजसम्म नरोकिई चलिरहेको छ।

बापूजी यो पनि प्रकट गर्नुहुन्छ, जब जब श्री रामको मन्दिर स्थापना हुन्थ्यो, हनुमानले आफ्नो एउटै मूल रूपबाट धेरै सूक्ष्म रूप प्रकट गर्नुहुन्थ्यो, ताकि उहाँ एकै समयमा धेरै ठाउँमा उपस्थित रहन सक्नुहोस्। बापूजी भन्नुहुन्छ, उहाँको संकल्प सरल थियो: "म श्री रामका भक्तहरूको सेवा गरिरहूँ।" त्यसैले, जहाँ जहाँ श्री रामको मन्दिर छ, त्यहाँ हनुमानले आफ्नो एउटा सूक्ष्म रूप स्थापना गर्नुभएको छ, र त्यहाँबाट उहाँ रामका भक्तहरूको आध्यात्मिक भलाइका लागि लगातार काम गरिरहनुभएको छ।

यो सेवा कति ठूलो छ भनेर बुझ्न, बापूजी हामीलाई बितेको समयको लम्बाइबारे सोच्न भन्नुहुन्छ। राम अवतार त्रेतायुगको अन्त्यतिर भएको थियो। त्यसपछि पूरै द्वापरयुग, ८ लाख ६४ हजार वर्षको अवधि, बित्यो, र त्यसको अन्त्यमा कृष्ण अवतार भयो। त्यसपछि बितेका वर्षहरू पनि जोड्दा, बापूजी बुझाउनुहुन्छ, रामको समयदेखि ८ लाख ६४ हजार वर्षभन्दा बढी बितिसकेका छन्। तैपनि यो धेरै लामो अवधिभरि हनुमान त्यही दिव्य मिसनमा अडिग रहनुभएको छ। राम अवतारको बेला उहाँले साकार रूपमा श्री रामको प्रत्यक्ष सेवा गर्नुभयो। त्यसपछि आकारी रूपमा उहाँले रामका भक्तहरूको सेवा गरिरहनुभयो, र बापूजीका अनुसार, उहाँ आज पनि त्यही पवित्र सेवामा लाग्नुभएको छ।

अध्याय

११

साकेत लोक र प्राण प्रतिष्ठाको दिन

यसरी, बापूजीका अनुसार, राम मन्दिरको प्राण प्रतिष्ठा एउटा मन्दिरको प्रतिष्ठा मात्र थिएन।

अब हाम्रै समयको घटना — अयोध्याको राम मन्दिरको प्राण प्रतिष्ठातिर आऔं। बापूजी यसको गहिरो आध्यात्मिक अर्थ प्रकट गर्नुहुन्छ र यो ऐतिहासिक अवसरको पछाडि लुकेको रहस्य बुझाउनुहुन्छ। उहाँ सोध्नुहुन्छ: २२ जनवरी २०२४ मा सूक्ष्म तहमा साँच्चै के भयो? त्यो पवित्र दिन वास्तवमा को आउनुभयो?

बापूजीका अनुसार, यसको जवाफ प्राण प्रतिष्ठाको कार्यक्रमभन्दा धेरै पहिले नै सुरु भइसकेका घटनाहरूमा छ। सूक्ष्म जगतका उच्च आत्माहरू माथिल्ला लोकबाट ओर्लन थालेपछि पृथ्वीको वातावरण बिस्तारै बदलिन थालेको थियो। प्राण प्रतिष्ठाभन्दा करिब दुई वर्षअघिदेखि नै यो नदेखिने तयारी चलिरहेको थियो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, सूक्ष्म हिमालयमा गहिरो तपस्यामा डुबेका, धेरै माथि उठेका थुप्रै आत्माहरू यो दिव्य मिसनमा सहयोग गर्न बिस्तारै ओर्ले। तिनीहरूको उद्देश्य भौतिक मन्दिर बनाउन सघाउनु मात्र थिएन। बापूजीका अनुसार, राम मन्दिर सनातन धर्मकै प्रतीक हो — शाश्वत आदि सनातन देवको प्रतीक। त्यसैले सूक्ष्म जगतबाट थुप्रै शक्तिशाली आत्माहरू यो

पवित्र कामलाई साथ दिन आए। राम मन्दिर बनाउन समर्पित भारतका मानिसहरूलाई तिनीहरूले चुपचाप सहयोग गरे।

बापूजी यो पनि देखाउनुहुन्छ कि संसारभरि विधर्मीहरू छन् — श्री राम र सनातन धर्मको विरोधी शक्ति। उहाँ भन्नुहुन्छ, यस्तो शक्तिशाली विरोधबीच राम मन्दिरको निर्माण मानिसको प्रयासले मात्र पूरा हुन सक्दैनथ्यो।

बापूजीका अनुसार, सबैभन्दा पहिले सूक्ष्म हिमालयका महान् आत्माहरू ओर्ले। करोडौं धेरै उच्च र धेरै शक्तिशाली आत्मा आदि सनातन देवता आत्माहरूलाई सहयोग गर्न सूक्ष्म रूपमा आए। तिनीहरूले सामूहिक वातावरण शुद्ध पारे, साधकहरूको विचार बदले, र दिव्य मिसन पूरा हुने स्थिति बिस्तारै तयार पारे। त्यो समयदेखि वातावरण आफैं गहिरो रूपमा बदलिन थाल्यो।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, प्राण प्रतिष्ठाभन्दा अघिका अन्तिम दुई–तीन महिनामा उच्च जीवहरूको ओर्लने क्रम झन् बढ्यो। भुवर्लोकबाट गन्धर्व, किन्नर र यक्षहरू आफ्नो सूक्ष्म रूपमा ओर्ले, र नदेखिने वातावरणलाई दिव्य उत्सवले भरिदिए। बापूजी भन्नुहुन्छ, तिनीहरू सूक्ष्म जगतमा खुसीसाथ आफ्नो शहनाई बजाइरहेका थिए।

भूलोकमाथि सृष्टिका माथिल्ला लोकहरू छन्। स्वर्गलोकका देवताहरूले पनि यो दिव्य घटनामा भाग लिए। कोही साकार रूपमा आए, कोही माथिबाट आफ्नो आकारी रूपमा ओर्ले।

स्वर्गलोकमाथि महर्लोक छ, जहाँ महान् महर्षिहरू बस्छन्। बापूजी भन्नुहुन्छ, तिनीहरू पनि यो अवसरमा रमाए र पवित्र काममा भाग लिन ओर्ले।

महर्लोकमाथि जनलोक, तपलोक र सत्यलोक छन्। तिनभन्दा पर ब्रह्मापुरी, विष्णुपुरी, शिवपुरी, र अन्त्यमा परमधाम छ। बापूजीका अनुसार, यी सबै माथिल्ला लोकका दिव्य जीवहरू यो असाधारण घटनाको भाग बन्न बिस्तारै ओर्ले।

त्यसपछि बापूजी प्राण प्रतिष्ठाकै गहिरो रहस्य प्रकट गर्नुहुन्छ। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, श्री राम र हनुमान साकेत लोकमा बस्नुहुन्छ, विष्णु विष्णुपुरीमा बस्नुहुन्छ, र श्री कृष्ण गोलोकमा बस्नुहुन्छ।

बापूजीका अनुसार, साकेत लोकमा रहेको श्री रामको आकारी रूपमा १४ कलाको शक्ति छ। प्राण प्रतिष्ठाको दिन, त्यो १४ कलाको आकारी रूपबाट एउटा सूक्ष्म रूप निस्केर प्रतिष्ठा गरिएको मूर्तिभित्र पस्यो। ठीक त्यही क्षणमा, दिव्य उपस्थितिले मूर्ति आध्यात्मिक रूपमा जीवित भयो।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, श्री राम एक्लै आउनुभएन। लक्ष्मण पनि आउनुभयो, र माता जानकी पनि उहाँसँगै आउनुभयो। बापूजीका अनुसार, लक्ष्मण भन्नुहुन्छ, "जहाँ राम हुनुहुन्छ, त्यहाँ म रामको छाया भएर मात्र रहन्छु।" त्यसैले तीनै जना सँगै प्रवेश गर्नुभयो।

यसरी, बापूजीका अनुसार, राम मन्दिरको प्राण प्रतिष्ठा एउटा मन्दिरको प्रतिष्ठा मात्र थिएन। यो एउटा गहिरो आध्यात्मिक घटनाको प्रकट रूप थियो, जसमा माथिल्ला लोकका उच्च आत्माहरूले दिव्य मिसनमा भाग लिए, र यसले नयाँ आध्यात्मिक जागरणको सुरुआत जनायो।

कल्पनाको चित्र: अयोध्याको श्री राम जन्मभूमि मन्दिर, र बापूजीको प्रवचनमा भनिएझैं माथिबाट ओर्लिएको सूक्ष्म दिव्य सहयोग।

"जहाँ राम है, मैं तो राम की छाया हूँ।"

"अर्थ: जहाँ राम हुनुहुन्छ, म त रामको छाया मात्र हुँ।"

— बापूजी

बापूजीका अनुसार, यो पवित्र मिसनका लागि दिव्य शक्तिहरू जम्मा भएजस्तै, आसुरी शक्तिहरू पनि सक्रिय भए। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, तिनीहरू पनि अवरोध खडा गर्न आउने नै थिए — "ठूलो यज्ञमा हड्डी फाल्नु" — जसरी पुरानो भनाइ छ — अर्थात् दिव्य काममा बाधा हाल्नु र बिथोल्नु।

बापूजी यो पनि भन्नुहुन्छ, राम मन्दिरको निर्माणको विरोध गर्ने वा त्यसलाई रोक्ने प्रयास गर्ने सबै, तिनीहरूको पहिचान वा पृष्ठभूमि जे भए पनि, असुर थिए। उहाँकै शब्दमा, श्री रामको र सनातन धर्मका आदर्शहरूको विरुद्धमा उभिनेहरू वास्तवमा दिव्य अभियानको विरोध गर्ने असुर हुन्।

त्यसपछि बापूजी एउटा महत्त्वपूर्ण ऐतिहासिक दृष्टितिर ध्यान खिच्नुहुन्छ। राम अवतारदेखि करिब ८ लाख ६९ हजार वर्ष बितिसकेका छन्। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, त्यो पुरानो समयमा दुई मुख्य आध्यात्मिक परम्परा मात्र थिए — वैष्णव पन्थी र शैव पन्थी। आज संसारभरि देखिने धेरै धर्म, मठ, पन्थ, सम्प्रदाय र समुदाय त्यति बेला देखा परिसकेका थिएनन्। बापूजीका अनुसार, यीमध्ये धेरै परम्परा मानव इतिहासमा धेरै पछि सुरु भए; उदाहरणका लागि, इस्लाम करिब ३,९०० वर्षअघि मात्र देखा पऱ्यो।

अध्याय

१२

हनुमानजीको आजको काम

बापूजीका अनुसार, हनुमानको सेवा रामायणसँगै रोकिएन; यो आजको युगमा पनि नरोकिई चलिरहेको छ।

त्यसपछि बापूजी हनुमानको जारी मिसनलाई आजको युगसँग जोड्नुहुन्छ। उहाँका अनुसार, भारतमा राम मन्दिरको निर्माण इतिहासको वा भवन बनाउने कलाको घटना मात्र होइन — यो धेरै ठूलो आध्यात्मिक अभियानको एउटा भाग हो। जसरी हनुमानले राम अवतारको बेला श्री रामको सेवा गर्नुभयो, त्यसरी नै उहाँ आज पनि रामको दिव्य मिसनको सेवा गरिरहनुभएको छ।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, राम मन्दिर बन्दै गर्दा हनुमानले सूक्ष्म जगतमा फेरि धेरै आकारी रूप प्रकट गर्नुभयो। धेरै सूक्ष्म रूपमार्फत एकै समयमा काम गर्दै, उहाँ यो पवित्र मिसनलाई सक्रिय रूपमा साथ दिइरहनुभएको छ। बापूजीका अनुसार, हनुमानको सेवा रामायणसँगै रोकिएन; यो आजको युगमा पनि नरोकिई चलिरहेको छ।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, हनुमानको काम स्थूल संसारमा भइरहेका घटनाहरूसम्म पनि पुग्यो। उहाँ भन्नुहुन्छ, हनुमानले भारतको सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीशहरूतिर सूक्ष्म आध्यात्मिक किरण पठाउनुभयो, र तिनीहरूलाई श्री राम र राम मन्दिरको निर्माणको पक्षमा निर्णय गर्न प्रेरणा दिनुभयो। उहाँ यो पनि बुझाउनुहुन्छ, स्थूल संसारमा यो दिव्य मिसन श्री नरेन्द्र मोदीमार्फत सफलतासाथ पूरा भयो, जबकि सूक्ष्म काम एकै समयमा हनुमानमार्फत चलिरह्यो।

बापूजीका अनुसार, यो दिव्य सेवामा हनुमान एक्लै हुनुहुन्न। उहाँजस्ता धेरै उच्च आत्माहरू छन्। ३३ कोटि देवताका आत्माहरू साकार र आकारी दुवै रूपमा काम गर्दै सूक्ष्म जगतमा आ–

आफ्नो दिव्य जिम्मेवारी पूरा गरिरहेका छन्। बापूजी भन्नुहुन्छ, यी देवता आत्माहरूमध्ये धेरै अहिले विश्व परिवर्तनको महान् काममा भाग लिन फेरि जागिरहेका छन्।

तर बापूजी एउटा महत्त्वपूर्ण कुरा स्पष्ट पार्नुहुन्छ। हनुमानको विशेष कृपा श्री राम र श्री कृष्णका भक्तहरूका लागि मात्र छ। राम र कृष्णलाई सच्चा मनले सम्झने र पुज्नेहरूले उहाँको सहयोग र रक्षा पाउँछन्। बापूजीका अनुसार, हनुमानको दिव्य सेवा भक्तिको यो बाटोमा हिँड्नेहरूका लागि समर्पित छ।

त्यसपछि बापूजी मानवजातिको अहिलेको अवस्थातिर ध्यान खिच्नुहुन्छ। आज पृथ्वीमा धेरै धर्म, पन्थ र समुदायका करिब आठ सय करोड मानिस बस्छन्। तिनीहरूमा क्रिश्चियन, मुसलमान, हिन्दू र अरू धेरै आस्था मान्नेहरू छन्। बापूजी भन्नुहुन्छ, यिनीहरूमध्ये श्री राम र श्री कृष्णको बाटो साँच्चै बुझ्ने र त्यसैअनुसार जिउनेहरूको संख्या अरूको तुलनामा थोरै छ, जबकि अरू धेरैले यो बाटो न चिन्छन्, न स्वीकार्छन्।

बापूजीका अनुसार, श्री हनुमानसँगै मिलेर ३३ कोटि देवताका आत्माहरू अहिले सूक्ष्म जगतबाट आफ्नो शुद्ध रूपमा काम गरिरहेका छन्। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, यी सनातन धर्मका असल र उच्च आत्माहरू हुन्, जसले संसारको आध्यात्मिक परिवर्तनको बाटो चुपचाप तयार पारिरहेका छन्।

कल्पनाको चित्र: सूक्ष्म जगतमा धेरै आकारी रूपमार्फत आज पनि श्री रामको मिसनको सेवा गरिरहनुभएका हनुमानजी।

आज रहेका धेरै धर्म, पन्थ र समुदाय कसरी बने भन्ने कुरा बापूजी अर्को ठाउँमा बुझाउनुहुन्छ। तर यहाँ उहाँ एउटा अझ गहिरो सत्यतिर ध्यान खिच्नुहुन्छ। अहिले पृथ्वीमा करिब आठ सय करोड मानिस साकार रूपमा बाँचिरहेका छन्, तर आकारी रूपमा रहेका आत्माहरूको संख्या गन्ने सकिँदैन। बापूजीका अनुसार, देखिने संसारलाई सूक्ष्म जगतले लगातार असर गर्छ र डोऱ्याउँछ, किनभने साकार संसारमा हुने धेरैजसो कुरालाई आकारी जीवहरूले नै चुपचाप चलाउँछन् र त्यसमा असर पार्छन्।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यो बुझाइ नयाँ होइन। यो पुरानो समयदेखि नै शास्त्रमा छ। शास्त्रले बताउँछ, ३३ कोटि देवता स्वर्गलोकमा बस्थे र सृष्टिको दिव्य व्यवस्थाभित्र आ–आफ्नो भूमिका खेल्थे। पृथ्वीमाथि भुवर्लोक छ; त्यसमाथि स्वर्गलोक छ; स्वर्गलोकभन्दा पर महर्लोक छ; त्यसपछि जनलोक, तपलोक र सत्यलोक आउँछन्। यी माथिल्ला लोकभन्दा पर ब्रह्मापुरी, विष्णुपुरी, शिवपुरी, र अन्त्यमा परमधाम छ। पृथ्वीमुनि, शास्त्रले सात पाताल लोकको वर्णन गर्छ, र सृष्टिको विशाल तह–तहको व्यवस्थाभित्र हरेकको आफ्नै ठाउँ छ।

बापूजीका अनुसार, हनुमानको दिव्य सेवा कहिल्यै एउटै लोकमा सीमित रहेन। जब जब दिव्य मिसनलाई चाहियो, उहाँ आफ्नो काम पूरा गर्न पाताल लोकसम्म पनि ओर्लनुभयो। बापूजी भन्नुहुन्छ, उहाँको सेवा युगौंदेखि नरोकिई चलिरहेको छ र आज पनि सक्रिय छ।

अहिलेसम्म यो धेरै ठूलो काम पर्दापछाडि चुपचाप भइरहेको छ, प्रायः संसारको नजरमा नपरी, र यता धेरै फरक–फरक धर्म, पन्थ र समुदायका अनगिन्ती आत्माहरूले पृथ्वीमा आ–आफ्नो यात्रा जारी राखेका छन्। तर बापूजी बुझाउनुहुन्छ, अब एउटा नयाँ चरण सुरु भएको छ। नजिकैको भविष्यमा ३३ कोटि देवताका आकारी र साकार दुवै रूप विश्व परिवर्तनको महान् काममा भाग लिन अझ खुलेर अगाडि आउनेछन्, र यसले मानवजातिको आध्यात्मिक जागरणमा नयाँ अध्यायको सुरुआत जनाउनेछ।

अध्याय

१३

दिव्य जागरणको नेता

आज जहाँ जहाँ सनातन धर्म स्थापित भइरहेको छ, त्यहाँ हनुमानजी काम गरिरहनुभएको छ।

हनुमानजी अहिले के गरिरहनुभएको छ? यो प्रश्न धेरै थोरैले मात्र सोध्छन्, र यसको जवाफ दिन सक्ने त झन् थोरै छन्। बापूजीका अनुसार, यसको जवाफले आज संसारमा भइरहेका सबैभन्दा ठूला कामहरूमध्ये एउटा देखाउँछ।

हनुमानजीमा निकै ठूलो शक्ति छ; यति कुरा संसारलाई पहिल्यै थाहा छ। हनुमानजीको आत्मामा धेरै ठूलो शक्ति छ। अहिले उहाँले आफ्ना धेरै रूप निकालेर मन्दिरहरूमा राख्नुभएको छ। जहाँ जहाँ श्री रामका मन्दिरहरू छन्, त्यहाँ पनि उहाँले आफ्नो रूप राख्नुभएको छ।

आज जहाँ जहाँ सनातन धर्म स्थापित भइरहेको छ, त्यहाँ हनुमानजी काम गरिरहनुभएको छ। बापूजी अयोध्याको उदाहरण दिनुहुन्छ। त्यहाँ राम मन्दिरको निर्माण सम्भव भएको छ — र यो सम्भव बनाउनुहुने हनुमानजी नै हुनुहुन्छ।

बापूजी यसको पछाडिको कारण बुझाउनुहुन्छ। अधर्मीहरूले हिन्दुस्तानमा शासन गर्दा हनुमानजीले धेरै कुरा गर्न सक्नुभएन; त्यो शासनले आफ्नो समय पूरा गर्नै थियो। तर अब उहाँ ठूलो शक्ति प्रकट गर्दै हुनुहुन्छ। उहाँ आफ्नो आत्माका सबै शक्ति बाहिर ल्याउँदै हुनुहुन्छ, र आफ्ना धेरै रूप निकाल्दै त्यो पूरै शक्ति लगाइरहनुभएको छ।

बापूजी भन्नुहुन्छ, श्री कृष्णको हकमा पनि यही कुरा लागू हुन्छ। जहाँ जहाँ श्री कृष्णको मन्दिर छ, ती मन्दिरहरूमा श्री कृष्णका रूपहरू काम गरिरहेका छन्।

तर यो काम एउटा आत्माको कामभन्दा धेरै ठूलो छ। आकारी आत्मामध्ये करिब साठी प्रतिशत यो एउटै मिसनका लागि सँगै काम गरिरहेका छन्, र अहिले ती सबैको नेतृत्व हनुमानजीले नै गरिरहनुभएको छ। उहाँ नेता हुनुहुन्छ — ताकि आदि सनातन देवी–देवता धर्म, अर्थात् देवताहरूको मूल सनातन धर्म, फेरि स्थापित होस्, र सनातन धर्म हिन्दुस्तानमा फर्केर आओस्।

> **"अभी हनुमान जी लीड कर रहे हैं सभी का — आदि सनातन देवी–देवता धर्म की स्थापना करने के लिए, वापस सनातन धर्म आए।"**
>
> *"अर्थ: आज हनुमानजीले ती सबैको नेतृत्व गरिरहनुभएको छ — ताकि देवताहरूको मूल सनातन धर्म स्थापित होस्, र सनातन धर्म फर्केर आओस्।"*
>
> — बापूजी

सूक्ष्म जगतमा पनि, भारतमा आदि सनातन देवी–देवता धर्मका लागि ठूलो जागरण उठिरहेको छ। सनातन धर्मका देवताहरूको सृष्टि — ३३ कोटि देवी–देवता — सबै जागिरहेका छन्। तिनीहरू गहिरो रूपमा जागिरहेका छन्, र सबै समूह–समूहमा मिलेर काम गरिरहेका छन्।

पहिले हनुमानजी यस्तो जागेको रूपमा काम गरिरहनुभएको थिएन। आज उहाँ पूरै चैतन्य स्वरूपमा — पूरै सचेत, जीवित रूपमा — काम गरिरहनुभएको छ, र यो काममा आफ्नो सबै शक्ति लगाइरहनुभएको छ।

यसबाहेक, उहाँभित्रको शक्ति एकै किसिमको मात्र होइन। उहाँको आत्मामा सर्वशक्तिमानको रूपमा पनि शक्ति राखिएको छ — बेहद के बच्चे उहाँबारे यो कुरा

जान्दछन्। पवनपुत्रका रूपमा, उहाँमार्फत पवन देवताको शक्तिले काम गर्छ। एघारौं रुद्रका रूपमा, उहाँभित्र रुद्रको शक्ति पनि काम गरिरहेको छ। यी सबै शक्ति एउटै आत्मामार्फत, एउटै महान् उद्देश्यका लागि, सँगै काम गरिरहेका छन्।

कल्पनाको चित्र: विश्व परिवर्तनको महान् काममा ब्युँझिएका दिव्य आत्माहरूको नेतृत्व गरिरहनुभएका हनुमानजी।

अध्याय

१४

हनुमान चालीसा र शक्तिको साँचो स्रोत

परमात्माबाट शक्ति आउनेछ।

हरेक आत्मा कर्म बन्धनबाट छुटकारा पाउन चाहन्छ। धेरैले यो छुटकारालाई मोक्ष भन्छन्। यो साँच्चै कसरी पाइन्छ?

बापूजीका अनुसार, पहिले यो सोचाइलाई नै सच्याउनुपर्छ। आत्मा अन्तिम रूपमा मिसिएर हराइजाने अर्थमा मोक्ष कुनै पनि आत्माको कहिल्यै हुँदैन। तर कर्म बन्धनबाट छुटकारा साँचो कुरा हो, र त्यहाँ पुग्ने बाटो पनि छ। आत्म स्वरूपमा — "म आत्मा हुँ" भन्ने होसमा — स्थिर हुनुहोस्। त्यो अवस्थामा टिकेर कर्मयोगी बन्नुहोस्। लगातार कर्मयोगी भएर रहनुहोस्, र हरेक पल परमात्मालाई सम्झनुहोस्।

परमात्माबाट शक्ति आउनेछ। परम लाइट आउनेछ, परम तत्त्व आउनेछ, परम प्रकाश आउनेछ। त्यो प्रकाशले तपाईंको कारण शरीरमा जम्मा भएका रोग र दुःखका रेकर्डहरू — रोग–शोक — मेटाउनेछ, र तपाईंलाई कर्म बन्धनबाट छुटाउनेछ। गीताको ज्ञानले पनि यही भन्छ, र बापूजीको सल्लाह त्यही ज्ञानअनुसार चल्नु हो।

बापूजी एउटा ध्यान खिच्ने व्यावहारिक निर्देशन पनि दिनुहुन्छ। आफ्नो घरमा योगका भिडियोहरू पटक–पटक बजाउनुहोस्। यदि तपाईंको घरमा कुनै भूत — भौंतारिने आत्मा — छ भने, त्यो आत्माले पनि भिडियो पटक–पटक हेर्नेछ, र योगको तरिका सिक्नेछ।

योगको शक्तिबाट त्यसले आफ्ना विकर्महरू नष्ट गर्नेछ, र त्यो पनि कर्म बन्धनबाट छुट्नेछ र सतोप्रधान — शुद्ध र उच्च — बन्नेछ।

यहींबाट अनगिन्ती घरमा सोधिने एउटा प्रश्न उठ्छ: यदि घरमा दिनभरि हनुमान चालीसा बजाइराखियो भने, के त्यसको कुनै असर हुन्छ?

बापूजी यो बाटोप्रति सम्मान राख्दै, पूरा स्पष्टतासाथ जवाफ दिनुहुन्छ। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, हनुमान चालीसा भूत भगाउनका लागि भक्ति मार्गको एउटा राम्रो अभ्यास थियो। तर उहाँ पाठकलाई साधारण बुझाइ लगाएर सोच्न भन्नुहुन्छ। आज, मानौं, असी करोड हिन्दू छन्। यदि असी करोड मानिसले भूत भगाउन एउटै हनुमान चालीसा पाठ गर्छन् भने, हनुमान तीमध्ये कति जनाकहाँ रक्षा गर्न जानुहुन्छ? कि हनुमान असी करोड रूप लिएर हरेककहाँ जानुहुन्छ? के हनुमानको आत्मामा त्यति धेरै शक्ति छ?

बापूजी ज्ञान मार्गबाट बोल्नुहुन्छ, त्यसैले उहाँ यो कुरा ज्ञानबाट बुझाउनुहुन्छ। हनुमानजी श्री रामको सेवक हुनुहुन्थ्यो, र राम अवतार त्रेतायुगको अन्त्यतिर भएको थियो। राम र हनुमानजीको समयदेखि यता पूरै द्वापर बितिसकेको छ। ८ लाख ६४ हजार वर्ष बितिसके।

यो समयमा त रामको आत्मामा पनि त्यही शक्ति रहँदैन। अनि हनुमानको आत्मामा पनि अहिले त्यति धेरै शक्ति छैन। कुनै पनि आत्मा — पृथ्वीमा जन्म नलिएर सूक्ष्ममै, अर्थात् सूक्ष्म जगतमै, रहेको भए पनि — यति लामो समयमा आफ्नो शक्ति गुमाउँछ। आत्माको शक्ति बिस्तारै घट्दै जान्छ, र अलिकति नकारात्मकता पनि आउँछ।

आज करोडौं मानिस हनुमानजीप्रति श्रद्धा — गहिरो आस्था — राख्छन्। तर हनुमानजीको आत्मा एउटै हो। उहाँ सूक्ष्ममा काम गरिरहनुभएको छ।

त्यसो भए हामीले कसलाई सम्झनुपर्छ? बापूजीले सधैं चार रामको कुरा गर्नुभएको छ: निराकार राम — रूप नभएका; अविनाशी राम — कहिल्यै नाश नहुने; स्थूल राम; र साकार राम — अवतारका राम।

हनुमानको स्वामी राम हुनुहुन्थ्यो। अनि राम कसको अवतार हुनुहुन्थ्यो? राम पूर्ण पुरुषोत्तमको — अविनाशी ब्रह्म, परब्रह्म परमेश्वर, सर्वशक्तिमानको — अवतार हुनुहुन्थ्यो। राम र कृष्ण दुवै सर्वशक्तिमानको अवतार हुनुहुन्थ्यो। त्यसैले उहाँ जसको अवतार हुनुहुन्छ,

उहाँलाई नै सम्झनुहोस्। अवतार साकार हुन्छ — रूप भएको — र रूप छुटेर जान्छ; आत्मा बिदा हुन्छ। शक्ति त मूल अविनाशी राममा छ।

अनि ब्रह्म भनेको परब्रह्म परमेश्वर हो — अर्थात् प्रकाश हो। ऊँच ते ऊँच परमधाममा, बेहद की कलाको परमधाममा, उहाँ सूर्यजस्तै चम्किनुहुन्छ। तर उहाँ परम सूर्य — परम प्रकाशको सूर्य — हुनुहुन्छ; हाम्रो भौतिक सूर्य भने अग्नि तत्त्वको मात्र हो। त्यसैले त्यो परम प्रकाशलाई सम्झनुहोस्। योगमा उहाँसँग जोडिनुहोस्, अनि शक्ति आउनेछ — किनकि आत्मालाई सबैभन्दा ठूलो शक्ति चाहिन्छ, र कुनै पनि आत्माले — देवात्मा, अर्थात् देवता आत्माले पनि — कुनै पनि सम्बन्धबाट शक्ति दिन सक्दैन।

कल्पनाको चित्र: आध्यात्मिक शक्तिको स्थायी स्रोत, निराकार परम प्रकाशको अगाडि श्रद्धाले झुक्नुभएका हनुमानजी।

> **"योग लगाओ, आत्मा में पावर लाओ — एक ही रास्ता है।"**
>
> *"अर्थ: योग गर्नुहोस्, आत्मामा शक्ति ल्याउनुहोस् — यही एउटा मात्र बाटो हो।"*
>
> — बापूजी

बापूजी यो कुरा एउटा चौकीदारको सजिलो उदाहरणबाट बुझाउनुहुन्छ। चौकीदारले केही समयका लागि मात्र तपाईँको रक्षा गर्छ। जबसम्म तपाईँ हनुमान चालीसा चलाइराख्नुहुन्छ, तबसम्म तपाईँले त्यो केही समयको पहरा पाउनुहुन्छ; त्यसपछि भूत फेरि आउन सक्छ। कोही पनि तपाईँको सधैंको चौकीदार भएर रहने छैन। यदि तपाईँ भूतहरूबाट सधैंका लागि सुरक्षित रहन, आफ्ना कर्महरूको हिसाब पूरै चुक्ता गर्न, र रोग र दुःखबाट सुरक्षित रहन चाहनुहुन्छ भने, योग गर्नुहोस् र आत्मामा शक्ति ल्याउनुहोस्। यही एउटा मात्र बाटो हो। यो संसारको कुनै पनि शक्तिले तपाईँलाई कर्मभन्दा पार कर्मातीत अवस्थामा पुऱ्याउन सक्दैन।

सबैका लागि बापूजीको सल्लाह यही हो। आत्म स्वरूपमा स्थिर रहनुहोस्। कर्मयोगी बन्नुहोस्। गीताको ज्ञान सुन्नुहोस्। यी सबै चक्करमा नपर्नुहोस् — यिनले तपाईँलाई केही दिन सक्दैनन्। केवल सर्वशक्तिमानको शरणमा जानुहोस्। उहाँलाई चिन्नुहोस्, उहाँलाई स्वीकार गर्नुहोस्, र उहाँबाट शक्ति लिनुहोस्। शक्तिको त्यो सम्बन्ध जोड्नु — त्यसैलाई योग भनिन्छ।

आत्मामा शक्ति आएपछि त्यो देखिन्छ। तपाईँको आभा (Aura) शक्तिले भरिन्छ, किनकि आभा कारण शरीरबाट बनेको हुन्छ। अनि बापूजी भूत–प्रेतबारे एउटा कुरा बुझाउनुहुन्छ: तिनीहरूको शरीर तीन तत्त्वले मात्र बनेको हुन्छ — आकाश, वायु र अग्नि। तिनीहरूमा जल र पृथ्वी तत्त्व हुँदैन। त्यसैले तिनीहरूले तपाईँको आभा हेर्नेछन्। तपाईँको आभामा शक्तिको सेतो प्रकाश देखेर तिनीहरूले तुरुन्तै बुझ्नेछन्: यो कुनै देवता हो, कुनै देवी–देवता हो।

शक्तिको त्यो आभामा परम शान्तिको कम्पन राख्नुहोस्। मनमा परम शान्ति सोच्नुहोस्; परम शान्ति बोल्नुहोस्। तपाईँले परम शान्ति पाउनुहुनेछ, र परम शान्तिको कम्पन पूरै घरमा फैलिनेछ। तपाईँको सूक्ष्म शरीरबाट परम शान्ति बगेर बाहिर निस्कनेछ। तपाईँलाई सम्झने शत्रुले पनि परम शान्ति पाउनेछ। सबै कुरा परम शान्ति नै बन्नेछ। अनि त्यो कम्पनले गर्दा भूत–प्रेत पनि परम शान्ति अनुभव गर्न, नकारात्मकबाट सकारात्मक बन्न, र परम शान्तिको ज्ञान सुन्न सक्छन्।

> "परम शान्ति सोचो, परम शान्ति बोलो — पूरे घर में परम शान्ति के वाइब्रेशन फैल जाएँगे।"
>
> *"अर्थ: परम शान्ति सोच्नुहोस्, परम शान्ति बोल्नुहोस् — परम शान्तिको कम्पन पूरै घरमा फैलिनेछ।"*
>
> — बापूजी

कल्पनाको चित्र: आत्म स्वरूप, निराकार परम प्रकाशसँग योग, र परम शान्तिको चमक।

बापूजी सोच्नका लागि एउटा अन्तिम प्रश्न छोड्नुहुन्छ। अहिले त महादेवमा पनि त्यो जम्मा भएको शक्ति छैन — र हनुमान रुद्र अवतार हुनुहुन्छ। यसो हो भने, आज हनुमानमा त्यस्तो शक्ति कसरी रहला? जवाफ पहिले नै दिइसकिएको छ: मूललाई सम्झनुहोस्। सर्वशक्तिमानबाट शक्ति लिनुहोस्। त्यही मात्र शक्तिको साँचो र स्थायी स्रोत हो।

अध्याय

१५

रामराज्यको साँचो अर्थ

बापूजी सिकाउनुहुन्छ, अन्तिम सत्य एउटै हो।

त्यसो भए, यी सबैबाट मानिसहरूले के फाइदा पाउनेछन्?

फाइदा साँचो हो। तर यो केही समयका लागि मात्र हो।

साँचो रामराज्य तब मात्र आउनेछ, जब पूरै पृथ्वीका मानिसहरूले विनाश रोक्छन् र तेस्रो विश्वयुद्ध हुन दिँदैनन्।

> **"रामराज्य माना पूरी धरती पर राम राज।"**
>
> *"अर्थः रामराज्य भनेको पूरै पृथ्वीमा रामको शासन हो।"*
>
> — बापूजी

बापूजीका अनुसार, पृथ्वीमा फेरि एक पटक रामराज्य स्थापना हुनु निश्चित छ। तैपनि त्रेतायुगमा फस्टाएको रामराज्य यति असाधारण शुद्धता र आध्यात्मिक महानताले भरिएको थियो कि आजको युगमा त्यसको साँचो महिमाको कल्पना गर्न पनि गाह्रो छ।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, आउने वर्षहरूमा यिनै मानिसहरूमा श्री राम र सनातन धर्मप्रतिको आस्था बढ्दै जानेछ। बिस्तारै, सारा संसारमा, श्री रामको पवित्र नाममा आदि सनातन

देवता धर्म फेरि एक पटक स्थापित हुनेछ। यो जागरण फैलिँदै जाँदा, यो दिव्य मिसनमा भाग लिन माथिल्ला लोकबाट झन्–झन् धेरै उच्च आत्माहरू ओर्लनेछन्।

बापूजी देखाउनुहुन्छ, यस्तो पहिले पनि भएको छ। कृष्ण अवतारको बेला पनि यस्तै घटना भएको थियो। जब विष्णुले पृथ्वीमा श्री कृष्णको रूपमा अवतार लिनुभयो, उहाँसँगै आउन अनगिन्ती गोप–गोपी पनि ओर्लिए। बापूजीका अनुसार, ती आत्माहरू विष्णुपुरीबाट आएका थिए, र त्यो युगको दिव्य काममा सघाउन पृथ्वीमा जन्म लिएका थिए।

उहाँ अझ बुझाउनुहुन्छ, त्यही प्रक्रिया फेरि एक पटक सुरु भएको छ। ती उच्च आत्मामध्ये धेरैको भाग्यमा अहिलेको समयमा पनि ओर्लनु लेखिएको छ। तर अहिलेसम्म थोरै मात्र आइपुगेका छन्। विश्व परिवर्तनको कामले गति लिँदै जाँदा, यस्ता झन्–झन् धेरै आत्मा माथिल्ला लोकबाट ओर्लिरहनेछन्, र तीमध्ये हरेकले नयाँ आध्यात्मिक युगको स्थापनामा आफ्नो तय भएको भूमिका खेल्नेछ।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, रामराज्यको स्थापना भारतका लागि मात्र होइन। यो "वसुधैव कुटुम्बकम्" — सारा संसार एउटै परिवार हो — भन्ने शाश्वत सिद्धान्तमा टेकेको छ। उहाँ भन्नुहुन्छ, साँचो रामराज्य भनेको पूरै पृथ्वीमा श्री रामको धर्ममा चल्ने शासन स्थापना हुनु हो, जसले सारा मानवजातिमा शान्ति, मेलमिलाप र आध्यात्मिक जागरण ल्याउँछ।

बापूजीका अनुसार, श्री रामको विरोधमा उभिनेहरूलाई — अर्थात् विधर्मीहरूलाई, जसलाई उहाँ नकारात्मक आसुरी आत्मा भन्नुहुन्छ — घृणा वा बदलाबाट जित्नु हुँदैन। साँचो बाटो भनेको तिनीहरू बस्ने वातावरणलाई नै बदल्नु हो। वातावरण बदलिँदा, मानिसको चेतना पनि बदलिन थाल्छ।

तर बापूजी भन्नुहुन्छ, अहिले विरोध अझै धेरै शक्तिशाली छ। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, विभिन्न धर्म, पन्थ र समुदायसँग जोडिएका अनगिन्ती प्रेत छन्, जो पृथ्वीमा विनाश चाहन्छन्। तिनीहरूको उद्देश्य तेस्रो विश्वयुद्ध गराउनु हो। बापूजीका अनुसार, यी प्रेत स्थूल संसारमा मात्र सीमित छैनन्। सूक्ष्म लोकबाट काम गर्दै, तिनीहरू आफ्नो शक्ति तलतिर पठाउँछन्, र आफ्नै समूहहरू — जसलाई उहाँ एलियन शक्ति भनेर बताउनुहुन्छ — पृथ्वीमा हुने घटनाहरूमा असर पार्न र विश्वव्यापी युद्धका लागि मिल्दो अवस्था बनाउन पठाउँछन्।

त्यसैले बापूजी साधकहरूलाई अहिलेको समयको गम्भीरता बुझ्न आग्रह गर्नुहुन्छ। केही समयको रामराज्य देखा पर्न थालेको छ, तर तेस्रो विश्वयुद्धको खतरा अझै टरेको छैन। उहाँ

बुझाउनुहुन्छ, यस्तो विनाश रोक्नु धेरै गाह्रो काम हो। साकेत लोकबाट श्री राम ओर्लनुहुँदैमा रावणजस्तो हरेक असुर तुरुन्तै सकिनेछ भनेर मान्न सकिँदैन। संसारको परिवर्तनका लागि बाहिरी शत्रुको नाश मात्र पुग्दैन; त्योभन्दा धेरै गहिरो आध्यात्मिक प्रक्रिया चाहिन्छ।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, श्री रामको विरोध गर्नेहरूलाई हटाएर मात्र विश्व परिवर्तनको काम पूरा हुन सक्दैन। हरेक आत्मा — अहिले त्यो जुनसुकै अवस्थामा होस् वा सृष्टिमा जुनसुकै ठाउँमा होस् — आफ्नो साँचो आध्यात्मिक पहिचानप्रति ब्युँझनुपर्छ।

उहाँ देखाउनुहुन्छ, शिवपुरीमा अनगिन्ती आत्मा बस्छन्। त्यहाँ आदि शिव र आदि शक्ति बस्नुहुन्छ, र परमधाममा पनि अनगिन्ती आत्मा छन्। तैपनि, बापूजीका अनुसार, हरेक आत्माले अन्त्यमा आफ्नो आत्म स्वरूपको ज्ञान पाउनैपर्छ। आत्मा साकार रूपमा होस्, आकारी रूपमा होस्, वा देवताको श्रेणीमै किन नपरोस्, यो जागरण नभई नहुने कुरा हो।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, देवताका राजा इन्द्रसँग पनि ब्रह्म ज्ञान थिएन। अरू देवताहरूसँग पनि यो पूरा ज्ञान थिएन। उहाँ भन्नुहुन्छ, ब्रह्म ज्ञान भनेको ब्रह्माण्डको सुरु, बीच र अन्त्यको ज्ञान हो। हरेक आत्माले अन्त्यमा यो सबैभन्दा माथिल्लो बुझाइ पाउनैपर्छ। यसको साथमा आत्म ज्ञान पनि छ — आफ्नो साँचो पहिचानको प्रत्यक्ष अनुभव: "म आत्मा हुँ।" बापूजीका अनुसार, यही नै त्यो जग हो, जसमा सबै उच्च ज्ञान टिकेको छ।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, राम अवतारपछि धेरै आत्माहरूले कडा तपस्या गरे र बिस्तारै महर्लोकजस्ता माथिल्ला लोकसम्म उठे। उहाँका अनुसार, तीमध्ये धेरै आत्मा अहिले विश्व परिवर्तनको यो चरणमा भाग लिन फेरि एक पटक पृथ्वीमा जम्मा भएका छन्।

त्यसैले उहाँ देखाउनुहुन्छ, अहिले अनुभव भइरहेको फाइदा केही समयका लागि मात्र हो। साँचो परिवर्तन अझै पूरा भएको छैन, किनकि मानवजातिको जागरण अझै अधुरो छ। हरेक आत्मा अन्त्यमा आफ्नो आत्म स्वरूपप्रति ब्युँझनुपर्छ र दिव्य मिसनमा आफ्नो भूमिका चिन्नुपर्छ।

बापूजी भन्नुहुन्छ, यो जागरण सनातन धर्मभित्रैबाट सुरु हुनुपर्छ। सनातन बाटो पछ्याउनेहरूबीच पनि अझै फुट, असहमति र झगडा छन्। त्यसैले उहाँ सबै सनातनीलाई यी भिन्नताभन्दा माथि उठ्न र श्री रामको पवित्र नाममा एक हुन आह्वान गर्नुहुन्छ। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, यस्तो एकताबाट मात्र तिनीहरूले सनातन धर्मको विरोध गर्ने शक्तिहरूको दृढतासाथ सामना गर्न सक्छन्।

बापूजीका अनुसार, यो मिसन पूरा गर्ने साँचो बाटो एउटै मात्र छ। पृथ्वीको वातावरण बदलिनुपर्छ — र ढिला नगरी तुरुन्तै बदलिनुपर्छ। एक–एक मानिसलाई मात्र बदल्नु पुग्दैन; पूरै ग्रहको कम्पन माथि उठाउनुपर्छ।

यही कारणले, बापूजी हरेक साधकलाई "म आत्मा हुँ" भन्ने होसमा दृढ भएर स्थिर हुन आग्रह गर्नुहुन्छ। आत्म स्वरूपको अनुभव पाएपछि, सर्वशक्तिमानबाट आध्यात्मिक शक्ति लिनुपर्छ र परम शान्तिको स्पन्दन सारा संसारमा फैलाउनुपर्छ। जब अनगिन्ती साधकले मिलेर परम शान्तिको यो कम्पन फैलाउँछन्, तब त्यसले मानिसमा मात्र होइन, पृथ्वीलाई घेरेको सूक्ष्म वातावरणमा पनि असर पार्छ।

बापूजीका अनुसार, परम शान्तिको यो कम्पन फैलिँदै जाँदा, अहिले आसुरी प्रवृत्ति भएकाहरू पनि बिस्तारै बदलिन सक्छन्। नकारात्मक सकारात्मक बन्न सक्छ, र असुर सुर बन्न सक्छ। यसरी, भूलोकको वातावरण मात्र होइन, त्यससँग जोडिएका माथिल्ला लोकको वातावरण पनि बदलिन थाल्छ। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, चेतनाको सबैतिर हुने यही परिवर्तन नै आउने रामराज्यको स्थापनाको साँचो जग हो।

बापूजी गम्भीर चेतावनी र आशाको सन्देश दुवै दिएर अन्त्य गर्नुहुन्छ। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, मानवजातिले विनाश रोक्न सक्यो र तेस्रो विश्वयुद्ध हुन दिएन भने मात्र साँचो रामराज्य स्थापना हुन सक्छ। नत्र, उहाँ भन्नुहुन्छ, त्यसको परिणाम सारा संसारका लागि भयानक हुनेछ।

बापूजीका अनुसार, रामराज्य साँचो अर्थमा स्थापना गर्ने हो भने, हरेक मानिस आध्यात्मिक रूपमा ब्युँझनुपर्छ। हरेक मानिसले आत्म स्वरूपको अनुभव पाउनुपर्छ, आत्म ज्ञान लिनुपर्छ, र सर्वशक्तिमानसँग जीवित सम्बन्ध जोड्नुपर्छ। यही भित्री परिवर्तनबाट मात्र पृथ्वीमा सधैं टिक्ने शान्ति बन्न सक्छ।

बापूजी सिकाउनुहुन्छ, अन्तिम सत्य एउटै हो। ईश्वर एक हुनुहुन्छ। सत्य एक हो। बाँकी सबै सीमित बुझाइको दायराभित्र पर्छ। उहाँ बुझाउनुहुन्छ, इतिहासभरि अनगिन्ती धर्म, मठ, पन्थ, सम्प्रदाय र समुदाय जन्मिए, र हरेकले आफ्नै बाटो र आफ्नै बुझाइको घोषणा गऱ्यो। तैपनि परम सत्य आफैं एउटै रहन्छ, र त्यसलाई टुक्र्याउन सकिँदैन।

बापूजीका अनुसार, आजको युगलाई अझ धेरै विभाजन होइन, आध्यात्मिक जागरण चाहिएको छ। मानवजातिले साँघुरा पहिचानभन्दा माथि उठेर, आत्माको रूपमा — एउटै

सर्वशक्तिमानका सन्तानहरूको रूपमा — आफ्नो मूल स्वभाव फेरि चिन्नुपर्छ। तब मात्र पृथ्वीको वातावरण बदलिन सक्छ, झगडाका शक्तिहरूलाई जित्न सकिन्छ, र वसुधैव कुटुम्बकम् — सारा संसार एउटै परिवार — भन्ने आदर्श जीवित सत्य बन्न सक्छ।

त्यसैले बापूजी साधकका लागि एउटा अन्तिम आह्वान छोड्नुहुन्छ: आफ्नो साँचो पहिचानप्रति ब्युँझनुहोस्, आत्म स्वरूपमा दृढ भएर स्थिर हुनुहोस्, सर्वशक्तिमानलाई सम्झनुहोस्, र परम शान्तिको स्पन्दन सारा संसारमा फैलाउनुहोस्। उहाँका अनुसार, मानिसको चेतना बदल्ने, विश्वव्यापी विनाश टार्ने, र साँचो र शाश्वत रामराज्यको स्थापनाको तयारी गर्ने बाटो यही मात्र हो।

> **"गॉड इज़ वन, ट्रुथ इज़ वन — परम सत्यता एक ही है।"**
>
> *"अर्थ: ईश्वर एक हुनुहुन्छ, सत्य एक हो। परम सत्य एउटै मात्र हो।"*
>
> — बापूजी

बापूजीका अनुसार, ज्ञान पहिले आउनुपर्छ, किनकि साँचो परिवर्तन ज्ञानबाट मात्र सुरु हुन्छ। यो काम अब एउटा ब्रह्माण्डभित्र मात्र सीमित छैन। यो महाब्रह्माण्ड, आकाशगंगा, युनिभर्स, र अन्त्यमा मल्टिभर्ससम्मै फैलिन्छ। अहिले भइरहेको परिवर्तन ब्रह्माण्डीय दायराको हो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, यो महान् परिवर्तन हुन सक्ने दुई मात्र सम्भावित बाटा छन्। एउटा बाटो हो महाकाल प्रलय — विनाशले ल्याउने धेरै ठूलो र भयानक प्रलय। अर्को बाटो हो परम शान्ति — चेतनालाई बदल्ने र पूरै सृष्टिलाई बिस्तारै माथि उठाउने दिव्य शान्तिको सबैभन्दा माथिल्लो अवस्था। बापूजीका अनुसार, मानवजातिको अगाडि यी दुई मात्र सम्भावना छन्। यी दुईमध्ये कुन रोजिन्छ, त्यसैले संसारको भविष्य तय गर्नेछ।

कल्पनाको चित्र: मानवजातिका दुई बाटा — महाकाल प्रलयबाट विनाश, वा परम शान्तिबाट परिवर्तन।

> **"या तो महाकालाग्नि, या तो परम शान्ति — दो ही चीज़ें।"**
>
> *"अर्थ: या त महाकाल अग्नि, या त परम शान्ति — यी दुई मात्र।"*
>
> — बापूजी

त्यसैले बापूजी मानवजातिलाई अन्तिम आह्वान गर्नुहुन्छ: सबै ब्युँझनुपर्छ। रामराज्य स्थापना गर्ने हो भने, विश्व परिवर्तन पूरा गर्ने हो भने, असुरहरूलाई पनि सुरमा बदल्ने हो भने, र दिव्य मिसनको विरोध गर्नेहरूको पनि भित्री परिवर्तन हुनुपर्ने हो भने, एउटै मात्र बाटो छ — परम शान्तिको सूक्ष्म कम्पन–शक्ति। अरू कुनै उपाय छैन।

बापूजीका अनुसार, आज देखिइरहेको कुरा रामको केही समयको लहर मात्र हो। उच्च आत्माहरू माथिल्ला लोकबाट बिस्तारै ओर्लिरहेका छन्, र तिनीहरूको आगमनले सूक्ष्म जगतलाई आनन्द र आध्यात्मिक उत्साहले भरिदिएको छ। त्यसैले शान्त र मनलाई माथि उठाउने वातावरण बनेको छ — तर दिव्य मिसनको अहिलेको चरणका लागि मात्र।

यी उच्च आत्मामध्ये केही यो पवित्र काममा सघाउन केही समय यहीँ रहनेछन्। अरू, बापूजी भन्नुहुन्छ, अन्त्यमा पाताल लोकमा फर्कन सक्छन् — त्यही लोक, जहाँबाट तीमध्ये

धेरै सुरुमा आएका थिए। तर विरोधी आत्माहरूलाई पाताल लोकमा फर्काइदिँदैमा स्थायी समाधान हुँदैन। तिनीहरू फेरि फर्कन सक्छन्, जहाँ गए पनि नयाँ शक्ति जम्मा गर्न सक्छन्, र विरोधको त्यही चक्र चलाइरहन सक्छन्। युगौंदेखि तिनीहरू विष्णुका कट्टर शत्रुहरू भएर रहेका छन्, उहाँको दिव्य मिसनको बारम्बार विरोध गर्दै आएका छन्, र श्री कृष्णको निन्दासमेत गरेका छन्।

बापूजीका अनुसार, साँचो समाधान यस्ता आत्माहरूलाई धपाउनु होइन, तिनीहरूलाई मुक्ति दिनु हो। तिनीहरूको चेतनालाई अज्ञानबाट छुटाउनुपर्छ र आध्यात्मिक जागरणबाट बदल्नुपर्छ। उहाँ भन्नुहुन्छ, मानवजातिको अगाडि रहेको साँचो काम यही हो।

अहिलेका लागि, धेरै उच्च आत्मा यो दिव्य मिसनलाई सघाउन पृथ्वीमै रहिरहनेछन्। सनातनी आत्मा आफ्नो स्वभावैले शान्त हुन्छ, र कहिल्यै विनाशतिर ढल्किँदैन। तर शान्त हुनु मात्र पुग्दैन। त्यो शान्ति ज्ञानले उज्यालो हुनुपर्छ। हरेक साधक आत्म स्वरूपमा दृढ भएर स्थिर हुनुपर्छ, सर्वशक्तिमानबाट आध्यात्मिक शक्ति लिनुपर्छ, र सधैं परम शान्तिमा स्थिर रहनुपर्छ।

बापूजी गहिरो आशाको सन्देश दिएर अन्त्य गर्नुहुन्छ। परम शान्तिको सूक्ष्म कम्पन–शक्ति पूरै पृथ्वी र सूक्ष्म लोकहरूमा फैलिँदै जाँदा, चेतना आफैं बदलिन थाल्नेछ। असुर बिस्तारै सुर बन्नेछ, विरोधको ठाउँ जागरणले लिनेछ, र विश्व परिवर्तनको महान् काम आफ्नो तय भएको लक्ष्यतिर लगातार अघि बढ्नेछ। बापूजीका अनुसार, यो परिवर्तन एउटा सम्भावना मात्र होइन — यो सृष्टिको टार्न नसकिने नियति हो।

अध्याय

१६

भारत, लाइट हाउस

भारत, उहाँ भन्नुहुन्छ, पृथ्वीको हरेक कुनामा ज्ञानको प्रकाश फैलाउँदै लाइट हाउस बन्नेछ।

बापूजीका अनुसार, बेहदका आत्माहरू असाधारण आध्यात्मिक शक्ति भएका आत्मा हुन्। तिनीहरूभित्र बेहद की कलाको धेरै ठूलो शक्तिले काम गर्छ, जसले गर्दा तिनीहरू मानवजातिको साधारण बुझाइभन्दा धेरै परको दिव्य मिसनमा भाग लिन सक्छन्। तैपनि तिनीहरूको काम लुकेको रहन्छ। तिनीहरू गुप्त वेशमा — नदेखिने र नचिनिने गरी — सेवा गर्छन्, र भारतको भूमिबाट चुपचाप विश्व परिवर्तनको महान् कामलाई अघि बढाइरहेका छन्।

बापूजी भन्नुहुन्छ, यो महान् परिवर्तनका संकेतहरू नजिकको भविष्यमा झन्–झन् देखिँदै जानेछन्। बेहदको दिव्य मिसन अहिले नै सुरु भइसकेको छ, र चाँडै नै संसारले त्यसको असर देख्न थाल्नेछ।

बापूजीका अनुसार, भारत फेरि एक पटक विश्व गुरु — मानवजातिको आध्यात्मिक मार्गदर्शक — बन्ने निश्चित छ। आउने युगमा भारत सारा संसारमा ज्ञान, परम शान्ति र सनातन धर्मको प्रकाश फैलाउँदै लाइट हाउस बनेर उभिनेछ।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, आज पाप, भ्रष्टाचार, हिंसा र आतंकवाद जतिसुकै फैलिएको देखिए पनि, ती मानवजातिको अन्तिम नियति होइनन्। धर्मको बाटोबाट सबैभन्दा टाढा भड्किएकाहरूको हृदय पनि बिस्तारै बदलिनेछ। भ्रष्टहरू आफ्नो कर्मको फल पाएपछि सुध्रिनेछन्, र पापी — ठूला पापीहरू पनि — बिस्तारै ब्युँझनेछन्। बापूजीका अनुसार, परम शान्तिको सूक्ष्म शक्ति पृथ्वीभरि फैलिँदै जाँदा, अशान्तिको ठाउँ शान्तिले लिनेछ, र कठोर बनेका हृदयहरू बिस्तारै शान्त हुनेछन्।

बापूजी संसारको नियति चलाउने एउटा शाश्वत दिव्य नियम देखाएर अन्त्य गर्नुहुन्छ। जब धर्म घट्छ र पृथ्वीमा अधर्म चरम सीमामा पुग्छ, तब सृष्टिको सन्तुलन फर्काउन परमात्मा कुनै न कुनै रूपमा प्रकट हुनुहुन्छ। उहाँ भन्नुहुन्छ, यो सर्वशक्तिमानले दिनुभएको दिव्य वाचा हो — यस्तो वाचा, जसले हरेक युगलाई बाटो देखाइरहेको छ।

यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत।

अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम्॥

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, जब धर्म घट्छ र संसार सही बाटोबाट टाढा भड्किन्छ, तब परमात्माले पृथ्वीमा कतै चुपचाप आफ्नो काम सुरु गर्नुहुन्छ। बापूजीका अनुसार, यो दिव्य काम संसारलाई सधैं देखिँदैन। सर्वशक्तिमान गुप्त वेशमा — लुकेको र नचिनिने तरिकाले — काम गर्नुहुन्छ, र आफ्नो उपस्थिति थाहा हुनुअघि नै बिस्तारै मानवजातिको परिवर्तनको तयारी गर्नुहुन्छ।

बापूजी भन्नुहुन्छ, यही कारणले दिव्य मिसन फेरि एक पटक भारतमा सुरु भएको छ। उहाँको शिक्षाअनुसार, भारत विश्व गुरु — संसारको आध्यात्मिक मार्गदर्शक — बन्ने निश्चित छ। भारतले फेरि एक पटक परम प्रकाश र साँचो परम शान्तिले भरिएको सतोप्रधान अवस्था पाउनेछ। यो परिवर्तन हुँदै जाँदा, परम आध्यात्मिक ज्ञानको प्रकाश खोज्दै सारा संसारको नजर स्वाभाविक रूपमा भारततिर फर्कनेछ। भारत, उहाँ भन्नुहुन्छ, पृथ्वीको हरेक कुनामा ज्ञानको प्रकाश फैलाउँदै लाइट हाउस बन्नेछ।

कल्पनाको चित्र: शुद्ध दिव्य सेतो प्रकाशमा पूरै डुबेको, संसारका लागि ज्ञान र परम शान्तिको स्रोत बन्दै गरेको भारत।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, विश्व परिवर्तनको धेरै ठूलो काम अझै बाँकी छ। अनगिन्ती आत्माले मुक्ति पाउनेछन्, र आध्यात्मिक रूपमा शक्तिशाली र पूरै ब्युँझिसकेका आत्माले जीवन मुक्ति — जिउँदै पाइने मुक्ति — पाउनेछन्। बापूजीका अनुसार, अहिलेको दिव्य मिसनको अन्तिम उद्देश्य यही हो।

त्यसपछि उहाँ साँचो ज्ञानी आत्मा को हो भनेर बुझाउनुहुन्छ। ज्ञानी आत्मा त्यो होइन, जसले शास्त्र मात्र पढेको छ; ज्ञानी आत्मा त्यो हो, जसले परम ज्ञानको अनुभूतिबाट मात्र परमात्मालाई साँचो रूपमा चिनेको छ। बापूजी भन्नुहुन्छ, भगवद्गीताको मुटुमा यही शिक्षा छ, जहाँ श्री कृष्णले साधकलाई पटक–पटक परमात्माको सम्झनातिर डोऱ्याउनुहुन्छ। यसैकारण, बापूजी गीतालाई सबै शास्त्रको शिरोमणि भन्नुहुन्छ, किनकि यसको सबैभन्दा माथिल्लो सन्देश आत्मालाई परमात्मासँग जीवित सम्बन्धमा स्थिर गराउनु हो।

बापूजीका अनुसार, अब आउँदै गरेको युग ज्ञानको युग हुनेछ। यही परम ज्ञानबाट आत्मा स्वाभाविक रूपमा परमात्मासँग योगमा जोडिनेछ। जसरी बिजुलीले चल्ने सामानले पावर हाउससँग जोडिएपछि मात्र शक्ति पाउँछ, त्यसरी नै आत्मा सर्वशक्तिमानसँग कहिल्यै

नटुट्ने सम्बन्ध जोडेपछि दिव्य शक्तिले भरिन्छ। यही जीवित सम्बन्धबाट आत्माले आफ्नो मूल बल फेरि पाउँछ, र विश्व परिवर्तनको महान् कामको माध्यम बन्छ।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, आत्माले परमात्मासँग जीवित सम्बन्ध जोडेपछि त्यसले दिव्य शक्ति पाउन थाल्छ। यो शक्ति आत्माभित्र ब्युँझिँदै जाँदा, गहिरो परिवर्तन सुरु हुन थाल्छ। बापूजीका अनुसार, यो जागरणका संकेतहरूमध्ये एउटा हुनेछ — भारतभित्र ३३ कोटि देवताको फेरि उदय। साधारण आँखाबाट लामो समयदेखि लुकेको तिनीहरूको आध्यात्मिक असर फेरि एक पटक विश्व परिवर्तनको महान् काममा सक्रिय हुनेछ।

बापूजीका अनुसार, भारत फेरि एक पटक विश्व गुरु बनेर उभिने दिन टाढा छैन। आज अनुभव गर्न सकिने शान्ति त आउन बाँकी कुराको एउटा झलक मात्र हो। भविष्यमा भारतको वातावरण नाप्ने नसकिने गरी अझ शान्त, आध्यात्मिक रूपमा जीवन्त, अनि ज्ञान र परम शान्तिको प्रकाशले भरिएको हुनेछ।

बापूजी अझ बुझाउनुहुन्छ, यो परिवर्तन धर्मात्माहरूमा मात्र सीमित हुने छैन। आज आसुरी प्रवृत्ति भएकाहरू — भ्रष्टाचार, हिंसा, पाप र अन्यायमा लागेकाहरू — पनि बिस्तारै भित्रैबाट बदलिनेछन्। आफ्नो कर्मको फल भोगेपछि, तिनीहरू सुध्रिन थाल्नेछन्। बापूजीका अनुसार, परम शान्तिको सूक्ष्म शक्तिले नै तिनीहरूको विवेक ब्युँझाउनेछ, तिनीहरूको मन शान्त पार्नेछ, र तिनीहरूलाई सत्यको बाटोमा हिँड्न प्रेरणा दिनेछ। समय बित्दै जाँदा, मानिसहरू डर वा बाध्यताले होइन, चेतनाको भित्री परिवर्तनबाट स्वाभाविक रूपमा सत्य बोल्न थाल्नेछन्।

त्यसपछि बापूजी हामीलाई सम्झाउनुहुन्छ, हनुमान आज पनि श्री रामको सेवा गरिरहनुभएको छ। उहाँको काम देखिने संसारमा मात्र सीमित छैन। सूक्ष्म जगतबाट हनुमान दिव्य मिसनमा सक्रिय भएर लागिरहनुभएको छ, र जहाँ जहाँ श्री रामको काम अघि बढिरहेको छ, त्यहाँ चुपचाप सघाइरहनुभएको छ। उहाँसँगै, माथिल्ला लोकबाट धेरै महान् र उच्च आत्माहरू पनि यो पवित्र काममा भाग लिन ओर्लिरहेका छन्।

त्यसपछि बापूजी अर्को महत्त्वपूर्ण सत्यतिर ध्यान खिच्नुहुन्छ। इतिहासको लामो यात्राभरि, आफ्नो आस्थामा नडगमगाउने सनातनी आत्माहरू सधैं रहेका छन्। मृत्युलोकमा बस्दा, अनगिन्ती धर्म, मठ, पन्थ र समुदाय जन्मिँदै गर्दा पनि, तिनीहरूले आफ्नो भक्ति कहिल्यै

छोडेनन्। तिनीहरूले श्री रामको पूजा गरून्, श्री कृष्णको पूजा गरून्, वा सनातन धर्मको परम्पराअनुसार आफ्ना पितृहरूलाई सम्मान गरून्, तिनीहरू आफ्नो मूल बाटोमा दृढ रहे।

बापूजीका अनुसार, यस्तो नडगमगाउने आस्था आफैंमा उच्च आत्माको चिनारी हो। अनगिन्ती असर र लोभ–लालचबीच पनि दृढ रहनेहरूले आफ्नो यही दृढताबाट आफ्नो भित्री आध्यात्मिक अवस्थाको गुण देखाउँछन्। तिनीहरू आउँदै–जाँदै गर्ने हरेक विश्वास वा मतमा अल्झिएनन्। त्यसैले, बापूजी भन्नुहुन्छ, दृढ रहेका यी सनातनी आत्माहरूले आउने समयमा धेरै ठूलो फाइदा पाउनेछन्, किनकि तिनीहरूको स्थिरता आफैं तिनीहरूको उच्च आध्यात्मिक गुणको प्रमाण हो।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, अहिलेको युग ज्ञानको युग हो। आउने समयमा, उहाँ भन्नुहुन्छ, मानवजाति झन्–झन् परम आध्यात्मिक ज्ञानतिर फर्कनेछ — आफ्नो इच्छाले मात्र होइन, आवश्यकताले। संसारको अगाडि आइपरेका परिस्थितिहरूले मानिसहरूलाई त्यस्ता उत्तर खोज्न बाध्य पार्नेछन्, जुन न भौतिक प्रगतिले दिन सक्छ, न सांसारिक उपलब्धिले।

बापूजीका अनुसार, यो परिवर्तनका संकेतहरू अहिले नै देखिन थालिसकेका छन्। प्राकृतिक प्रकोप बढ्दै छन्, र पाँच स्थूल तत्त्वभित्र गहिरो असन्तुलन पैदा भएको छ। जीवनलाई धानिराख्ने तत्त्वहरू नै बिस्तारै दुःखको स्रोत बन्दै छन्। उहाँ भन्नुहुन्छ, वातावरण आफैं पनि यो बढ्दो असन्तुलनको साक्षी हो।

बापूजी देखाउनुहुन्छ, दशकौंमा पटक–पटक संकट आए पनि — सन् १९७६, १९८६, १९९६, २००० र २०१२ मा — मानवजाति बाँचिरहेको छ। तैपनि उहाँ सावधान गराउनुहुन्छ, खतरा टरेको छैन। बापूजीका अनुसार, तेस्रो विश्वयुद्धको सम्भावना साँचो र नजिकै छ।

उहाँ चेतावनी दिनुहुन्छ, यस्तो युद्ध सुरु भयो भने, त्यसले केही दिनभित्रै पूरै संसारलाई निल्न सक्छ। त्यस्तो बेला आणविक हतियारहरूले कल्पनै गर्न नसकिने विनाश मच्चाउनेछन्। विनाश यति ठूलो हुनेछ कि अनगिन्ती ज्यान जानेछन्, सहरहरू भत्किएर खण्डहर बन्नेछन्, र मृतकको अन्तिम संस्कार गर्ने पनि कोही हुने छैन। उहाँ भन्नुहुन्छ, समुद्र आफैं पनि रिसले उर्लिएर आफ्नो बाटोमा आउने सबै कुरा निल्न सक्छ। बापूजीका अनुसार, यस्तो विनाश ल्याउन सक्ने शक्तिहरू पहिल्यै तयार भएर बसेका छन्।

बापूजी बुझाउनुहुन्छ, विनाश गर्ने यी प्रवृत्तिहरू बदलिएनन् भने, तिनले अन्त्यमा मानवजातिलाई तेस्रो विश्वयुद्धतिर लैजान सक्छन्। तैपनि उहाँ गहिरो आशाको सन्देश पनि

प्रकट गर्नुहुन्छ। उहाँ भन्नुहुन्छ, अहिलेसम्म सर्वशक्तिमानले यो ठूलो विपत्तिलाई घट्नबाट बारम्बार रोक्नुभएको छ।

बापूजीका अनुसार, सर्वशक्तिमानको इच्छा विनाश होइन, परिवर्तन हो। उहाँ चाहनुहुन्छ, मानवजाति युद्धको भयानकताबाट होइन, परम शान्तिको सूक्ष्म शक्तिबाट बदलियोस्। उहाँ संसारको परिवर्तन सकारात्मक, शान्त, र आध्यात्मिक जागरणमा आधारित होस् भन्ने चाहनुहुन्छ — डर, हिंसा वा विनाशमा होइन।

त्यसैले बापूजी यो भन्दै अन्त्य गर्नुहुन्छ, अहिले भइरहेको दिव्य मिसनको साँचो उद्देश्य यही हो। उच्च आत्माहरू ओर्लनु, ज्ञान ब्युँझनु, परम शान्ति फैलिनु, र विश्व परिवर्तनको काम — यी सबै एउटै सबैभन्दा ठूलो लक्ष्यतिर डोऱ्याइएका छन्: विनाश टार्न नसकिने हुनुअघि नै मानवजातिलाई बदल्नु, र पृथ्वीलाई नयाँ आध्यात्मिक युगको बिहानीका लागि तयार पार्नु।

भिडियो स्रोत

बापूजी दशरथभाई पटेलका मूल प्रवचनहरू

यस पुस्तकमा दिइएका शिक्षाहरू सोझै बापूजी दशरथभाई पटेलले बोल्नुभएका प्रवचनहरूबाट लिइएका हुन्। यो पुस्तक जुन भिडियो प्रवचनहरूमा आधारित छ, ती प्रवचनहरू पूरै आधिकारिक युट्युब च्यानलमा निःशुल्क उपलब्ध छन्।

अझ गहिरो र सोझो बुझाइका लागि मूल प्रवचनहरू हेर्न पाठकहरूलाई हार्दिक अनुरोध गरिन्छ। बापूजीको आफ्नै आवाज सुन्दा एउटा यस्तो कम्पन पाइन्छ, जुन कुनै पनि लेखिएको शब्दले पूरै दिन सक्दैन। पुस्तक र भिडियो सँगै लिँदा सबैभन्दा राम्रो हुन्छ — शान्त भएर मनन गर्न पुस्तक, जीवन्त रूपमा सोझै पाउन भिडियो।

बापूजीको आधिकारिक युट्युब च्यानल
youtube.com/@bapujidashrathbhaipatel

बापूजीका अनमोल वचनहरू

तलका वचनहरू यो पुस्तकको आधार बनेका प्रवचनहरूबाट जम्मा गरिएका हुन्। अध्यायहरूभित्र जसरी आएका छन्, यहाँ पनि ठ्याक्कै त्यसरी नै राखिएका छन्।

“

"ज्ञान है गुप्त, पुरुषार्थ है गुप्त, दान–मान–मरतबा सब गुप्त है, बाप है गुप्त।"

"अर्थ: ज्ञान गुप्त छ। पुरुषार्थ गुप्त छ। दान, मान र पद — सबै गुप्त छन्। पिता आफैं पनि गुप्त हुनुहुन्छ।"

— बापूजी

अध्याय ४: पृथ्वीमाथिका लुकेका पहरेदारहरू

“

"अंत में सारा राज़ जो समझेंगे, वो नाराज़ नहीं होंगे।"

"अर्थ: अन्त्यमा हरेक रहस्य बुझ्नेहरू नाराज हुनेछैनन्।"

— बापूजी

अध्याय ५: तेस्रो शक्ति: हनुमान र १०८ मध्येको अग्रणी

“

"स्वयं को जानो — मैं कौन सी कैटेगरी की आत्मा हूँ।"

"अर्थ: आफूलाई चिन्नुहोस् — म कुन श्रेणीको आत्मा हुँ?"

— बापूजी

अध्याय ६: म कुन श्रेणीको आत्मा हुँ?

❝

"हनुमान जी में जब बेहद के १०८ वाले की पावर है, तो वो ज़रूर बेहद में जाएँगे।"

"अर्थ: जब बेहदका १०८ को शक्ति हनुमानजीभित्र छ, तब उहाँ पक्कै बेहदमा जानुहुनेछ।"

— बापूजी

अध्याय ७: के हनुमानजी बेहदमा पुग्नुहुनेछ?

❝

"परम लाइट जिसके अंदर हो, तो परम अग्नि तो कुछ भी नहीं है।"

"अर्थ: जसभित्र परम प्रकाश छ, उसका लागि परम अग्नि पनि केही होइन।"

— बापूजी

अध्याय ८: हनुमान र सूर्य

❝

"धरती पर उसको नहीं मारा। मैंने अपनी आत्म स्वरूप की स्टेज में देखा है।"

"अर्थ: उसलाई पृथ्वीमा मारिएको होइन। मैले यो आफ्नो आत्म चेतनाको अवस्थामा देखेको छु।"

— बापूजी

अध्याय ९: तीन लोकको युद्धमा हनुमान

❝

"मेरे दिल में सीताराम है।"

"अर्थ: मेरो हृदयमा सीताराम बस्नुहुन्छ।"

— बापूजी

अध्याय १०: सीतारामलाई बसाएको हृदय

❝

"जहाँ राम है, मैं तो राम की छाया हूँ।"

"अर्थ: जहाँ राम हुनुहुन्छ, म त रामको छाया मात्र हुँ।"

— बापूजी

अध्याय ११: साकेत लोक र प्राण प्रतिष्ठाको दिन

❝

"अभी हनुमान जी लीड कर रहे हैं सभी का — आदि सनातन देवी–देवता धर्म की स्थापना करने के लिए, वापस सनातन धर्म आए।"

"अर्थ: आज हनुमानजीले ती सबैको नेतृत्व गरिरहनुभएको छ — ताकि देवताहरूको मूल सनातन धर्म स्थापित होस्, र सनातन धर्म फर्केर आओस्।"

— बापूजी

अध्याय १३: दिव्य जागरणको नेता

❝

"योग लगाओ, आत्मा में पावर लाओ — एक ही रास्ता है।"

"अर्थ: योग गर्नुहोस्, आत्मामा शक्ति ल्याउनुहोस् — यही एउटा मात्र बाटो हो।"

— बापूजी

अध्याय १४: हनुमान चालीसा र शक्तिको साँचो स्रोत

❝

"परम शान्ति सोचो, परम शान्ति बोलो — पूरे घर में परम शान्ति के वाइब्रेशन फैल जाएँगे।"

"अर्थ: परम शान्ति सोच्नुहोस्, परम शान्ति बोल्नुहोस् — परम शान्तिको कम्पन पूरै घरमा फैलिनेछ।"

— बापूजी

अध्याय १४: हनुमान चालीसा र शक्तिको साँचो स्रोत

❝

"रामराज्य माना पूरी धरती पर राम राज।"

"अर्थ: रामराज्य भनेको पूरै पृथ्वीमा रामको शासन हो।"

— बापूजी

अध्याय १५: रामराज्यको साँचो अर्थ

❝

"गॉड इज़ वन, ट्रुथ इज़ वन — परम सत्यता एक ही है।"

"अर्थ: ईश्वर एक हुनुहुन्छ, सत्य एक हो। परम सत्य एउटै मात्र हो।"

— बापूजी

अध्याय १५: रामराज्यको साँचो अर्थ

❝

"या तो महाकालाग्नि, या तो परम शान्ति — दो ही चीज़ें।"

"अर्थ: या त महाकाल अग्नि, या त परम शान्ति — यी दुई मात्र।"

— बापूजी

अध्याय १५: रामराज्यको साँचो अर्थ

शब्दावली

यस पुस्तकमा आएका हिन्दी र संस्कृत शब्दहरूको छोटो व्याख्या

१. **आदि शक्ति** (Aadi Shakti)

आदि माता — मूल र शाश्वत दिव्य नारी शक्ति, जसले सृष्टि सुरु भएदेखि नै यसलाई सम्हाल्दै आउनुभएको छ, र सृष्टिको प्रलय हुने बेलासम्म यसलाई चलाइरहनुहुनेछ।

२. **आकाशगंगा** (Aakashganga)

मिल्की वे — संस्कृतमा आकाशगंगा, अर्थात् 'आकाशको नदी' भनिने — हामी बसेको आकाशगंगा हो। यसभन्दा पर अरू अनगिन्ती आकाशगंगा छन्, जो सृष्टिभरि अनन्त रूपमा छरिएका छन्।

३. **अधर्मी** (Adharmi)

धर्म नमान्नेहरू; धर्मविरुद्ध काम गर्नेहरू।

४. **आदि सनातन देवी–देवता धर्म** (Adi Sanatan Devi-Devta Dharm)

देवताहरूको मूल, शाश्वत धर्म — यस संसारको पहिलो धर्म।

५. **आकारी** (Akari)

यो आत्माको सूक्ष्म रूप हो, अर्थात् आत्माबाट निस्कने ऊर्जाले बनेको रूप। यो भौतिक आँखाले देखिँदैन। आत्माले परम तत्त्वबाट बनेको सूक्ष्म रूप लिन्छ; यही सूक्ष्म रूपलाई आकारी भनिन्छ।

६. **सर्वशक्तिमान** (Almighty Authority)

बेहदको परम मालिक सिर्जनहार — बेहद अर्थात् सृष्टिको असीम संसार। सारा अनन्त अस्तित्वमा सबैभन्दा माथिको सत्ता, र हरेक आत्माको पर–परबाजे।

७. **असुर** (Asur)

राक्षसी जीव; देवताहरूको विरोधमा र सृष्टिको व्यवस्थाको विरोधमा काम गर्ने आत्मा।

८. **आत्म ज्ञान** (Atma Gyan)

आत्माको साँचो पहिचानको ज्ञान।

९. **आत्म स्वरूप** (Atma Swaroop)

आत्माको मूल स्वभावमा टिकिरहने अवस्था — आफूलाई शरीर होइन, पूरै आत्मा ठान्नु। यही आध्यात्मिक अभ्यासको जग हो। साधक आत्म स्वरूपमा पुगेपछि आत्माको मूल प्रकाश, शान्ति र शक्ति पूरै जाग्छन्।

१०. **आभा** (Aura)

कुनै पनि जीवको वरिपरि रहने प्रकाशको घेरा, जुन कारण शरीरबाट बन्छ; यसले आत्माको शक्ति देखाउँछ।

११. **बेहद** (Behad)

अनन्त — सबै सीमाभन्दा पर, कुनै किनारा नभएको। बापूजीको ज्ञानमा बेहदले सारा सृष्टिका असीम, अनन्त आयामहरूलाई जनाउँछ।

१२. **बेहद ज्ञान** (Behad Gyan)

सर्वशक्तिमान र उहाँको विशाल, सीमा नभएको सृष्टिको परम ज्ञान। यो सृष्टिको सबैभन्दा माथिल्लो, सबैभन्दा पहिलेको आयामको ज्ञान हो — मल्टिभर्सभन्दा धेरै पर।

१३. **बेहदका पिता** (Behad ka Baap)

यो असीम, विशाल सृष्टिको परम मालिक सिर्जनहार — परम पिता, अर्थात् सर्वशक्तिमान। उहाँ सबै सृष्टिको शक्तिको अन्तिम स्रोत हुनुहुन्छ।

१४. **बेहदका PM** (Behad ka PM)

एउटा खास उच्च शक्तिको आत्मा, जो परिवर्तनका लागि सर्वशक्तिमानसँगै उहाँको परमधामबाट यस सौरमण्डलमा आउनुभयो।

१५. **बेहदको आत्मा** (Behad ki Atma)

अनन्त शक्ति भएको ब्रह्माण्डीय आत्मा। यस्ता आत्मा परम दिव्य प्रकाशले बनेका हुन्छन्, र एउटा खास मिसन लिएर पृथ्वीमा आउँछन्: ज्ञान दिन र मानवजातिलाई बाटो देखाउन।

१६. **भक्ति** (Bhakti)

ईश्वरप्रति गरिने सच्चा, हृदयदेखिको प्रेम र पूजा।

१७. **भक्ति मार्ग** (Bhakti Marg)

भक्ति र पूजाको बाटो।

१८. **भूत** (Bhoot)

भौंतारिने आत्मा; सूक्ष्म जगतमा घुमिरहने, शरीर नभएको आत्मा।

१९. **भूलोक** (Bhu Lok)

पृथ्वीको लोक; मानिस बस्ने भौतिक संसार।

२०. **भुवर्लोक** (Bhuvar Lok)

पृथ्वीभन्दा ठीक माथिको सूक्ष्म लोक, माथिल्ला लोकहरूमध्ये पहिलो।

२१. **ब्रह्म ज्ञान** (Brahm Gyan)

सृष्टिको पूरा ज्ञान — यसको उत्पत्तिदेखि प्रलयसम्म। सृष्टि कसरी सुरु भयो, कसबाट सुरु भयो, र कुन नियमले चल्छ भन्ने ज्ञान।

२२. **ब्रह्मा** (Brahma)

हाम्रो सौरमण्डलभित्रका आत्माहरूको सिर्जनहार; त्यो स्रोत, जसमार्फत शिवले सृष्टि सुरु गर्नुहुन्छ।

२३. **ब्रह्माण्ड** (Brahmand)

हाम्रो सौरमण्डल — सृष्टिको एउटा एकाइ। बापूजीको ज्ञानमा ब्रह्माण्ड भनेको खास गरी शिवले सिर्जना गर्नुभएको सौरमण्डल हो। एउटै आकाशगंगाभित्र यस्ता अनगिन्ती ब्रह्माण्ड हुन्छन्।

२४. **ब्रह्मापुरी** (Brahmapuri)

ब्रह्माको धाम; युनिभर्सभित्रको एउटा स्वर्गीय लोक।

२५. **चैतन्य स्वरूप** (Chaitanya Swaroop)

पूरै सचेत, जीवित, जागेको रूप।

२६. **देवात्मा** (Devatma)

देवता आत्मा; सूक्ष्म जगतको दिव्य आत्मा।

२७. **देवता** (Devta)

देव; सृष्टिका माथिल्ला लोकहरूमा तीन तत्त्वको शरीरमा रहने जीव।

२८. **धर्म** (Dharma)

सदाचार; सही आचरणको आध्यात्मिक नियम।

२९. **दिव्य रथ** (Divya Rath)

सूक्ष्म जगतको एउटा दिव्य वाहन, जसले आफ्नो सवारलाई सृष्टिका फरक–फरक लोकहरूबीच लैजान सक्छ।

३०. **द्वापरयुग** (Dwapar Yug)

चार युगको चक्रमा तेस्रो युग, जुन ८ लाख ६४ हजार वर्षसम्म चल्छ।

३१. **गन्धर्व** (Gandharva)

सूक्ष्म लोकका स्वर्गीय संगीतकारहरू।

३२. **गोलोक** (Golok)

श्री कृष्ण बस्नुहुने लोक।

३३. **गोप–गोपी** (Gop-Gopi)

अवतारको समयमा कृष्णका साथीहरू। तिनीहरू माथिबाट, विष्णुपुरीबाट तल आएका आत्मा थिए।

३४. **गुप्त वेश** (Guptavesh)

लुकाइएको वा लुकेको रूप; भेष बदलेर काम गर्ने तरिका।

३५. **ज्ञान** (Gyan)

बोध; खास गरी दिव्य वा यो संसारभन्दा परको ज्ञान।

३६. **ज्ञान दान महा दान** (Gyan Daan Mahadaan)

कुनै पनि आत्मासँग परम ज्ञान बाँड्नु सबै दानमध्ये सबैभन्दा ठूलो दान हो। बापूजीका सबै पुस्तक र शिक्षा मानवजातिलाई निःशुल्क दिइनुको आधार यही सिद्धान्त हो।

३७. **ज्ञान सागर** (Gyan Sagar)

ज्ञानको समुद्र; परम आध्यात्मिक बुद्धिको विशाल फैलावटलाई जनाउने उपमा।

३८. **ज्ञानी आत्मा** (Gyani Atma)

ज्ञानको साक्षात् रूप बनिसकेको आत्मा, जसले ज्ञानलाई विश्वासको रूपमा मात्र समातेर राख्दैन, बरु त्यसैअनुसार सोझै जिउँछ।

३९. **हनुमान** (Hanuman)

श्री रामको महान् सेवक। उहाँको जन्म पवन देवताबाट भएको हो, र उहाँभित्र रुद्रको शक्ति र १०८ को पहिलो नम्बरको आत्माको शक्ति पनि छ।

४०. **हनुमान चालीसा** (Hanuman Chalisa)

हनुमानको स्तुतिमा रचिएको चालीस पदको प्रसिद्ध भक्ति भजन, जसलाई भक्ति मार्गमा पाठ गरिन्छ।

४१. **इन्द्र** (Indra)

स्वर्गलोकका देवताहरूका राजा।

४२. **जनलोक** (Janlok)

चौध तहको ब्रह्माण्डीय बनावटमा रहेका माथिल्ला स्वर्गीय लोकहरूमध्ये एक।

४३. **जीवन मुक्ति** (Jeevan Mukti)

त्यो अवस्था, जहाँ आत्माले आफूलाई कर्मका सबै हिसाबबाट पूरै मुक्त गर्छ र आफ्नो सिर्जनहारलाई पूरै चिन्छ — मुक्ति, यहीँ र अहिले।

४४. **कला** (Kalaa)

आत्माको शक्ति नाप्ने एकाइ। जसरी बिजुलीको शक्ति वाटमा नापिन्छ, त्यसरी नै अध्यात्ममा कला भनेको कुनै सिर्जनहार वा आत्माको क्षमता हो।

४५. **कारण शरीर** (Karan Sharir)

आत्माको सबैभन्दा भित्री सूक्ष्म शरीर, जसमा कर्म, रोग र दुःखको रेकर्ड राखिएको हुन्छ।

४६. **कर्म बन्धन** (Karm Bandhan)

कर्मले बाँधिएको अवस्था; आत्मालाई बाँध्ने पुराना कर्मका हिसाबहरू।

४७. **कर्मयोगी** (Karm Yogi)

आत्माको होसमा स्थिर रहँदै संसारमा काम गर्ने मानिस।

४८. **कर्मातीत** (Karmateet)

कर्मभन्दा परको अवस्था, जसमा आत्मामाथि कर्मको कुनै हिसाब बाँकी रहँदैन।

४९. **कारण शरीर** (Karan Sharir)

आत्माका आवरणहरूमध्ये सबैभन्दा भित्री आवरण, र आत्माको कर्मको रेकर्ड राख्ने भण्डार।

५०. **किन्नर** (Kinnar)

सूक्ष्म लोकका स्वर्गीय जीवहरू, जो संगीत र गीतका लागि चिनिन्छन्।

५१. **महाब्रह्माण्ड** (Maha Brahmand)

एउटा आकाशगंगा — एउटा विशाल ब्रह्माण्डीय बनावट, जसभित्र अर्बौं सौरमण्डल आ–आफ्नै कक्षमा घुम्छन्।

५२. **महाकाल प्रलय** (Maha kaal Pralay)

आकाशगंगाको तहमा हुने महाप्रलय — सबैभन्दा ठूलो प्रलय, जसमा अनन्त सौरमण्डल फेरि महाशिवभित्रै खिचिन्छन्।

५३. **महर्लोक** (Maharloka)

शक्तिशाली ऋषिहरू बस्ने महान् लोक। महान् ऋषिहरू र शुद्ध भएका आत्माहरू यहाँ गहिरो तपस्या गर्छन्।

५४. **महर्षि** (Maharshi)

माथिल्ला लोकमा रहने महान् ऋषि, जोसँग विशाल आध्यात्मिक ज्ञान र शक्ति हुन्छ।

५५. **महादेव** (Mahadev)

महादेव भनेको "महान् ईश्वर" — आकारी शिवलाई दिइएको उपाधि; आकारी शिव भनेको शिवपुरीमा बस्नुहुने शिवको सूक्ष्म रूप हो।

५६. **माया** (Maya)

भौतिक संसारको भ्रम पार्ने शक्ति — त्यो शक्ति, जसले आत्मालाई आफ्नै साँचो स्वभाव बिर्साउँछ।

५७. **मोक्ष** (Moksha)

मुक्ति; कर्म बन्धनबाट आत्माको अन्तिम छुटकारा।

५८. **मृत्युलोक** (Mrityu Lok)

मर्नुपर्ने लोक — मृत्युको संसार, जहाँ आत्माले पाँचवटै तत्त्वको शरीर लिन्छ। यहाँ सबै कुरा अस्थायी छ।

५९. **मुक्ति** (Mukti)

छुटकारा; जन्म र मृत्युको चक्रबाट मुक्त हुनु।

६०. **मल्टिभर्स** (Multiverse)

सृष्टिको त्यो तह, जसभित्र धेरै युनिभर्स, महा युनिभर्स, महा–महा युनिभर्स र त्योभन्दा माथि, G17 सम्मका तहहरू हुन्छन्।

६१. **निराकार** (Nirakar)

आत्माको रूप नभएको अवस्था। यही आत्माको साँचो दिव्य अवस्था हो — जब आत्मा दिव्य प्रकाशको रूपमा हुन्छ।

६२. **अब्जर्भेसन** (Observation)

जसरी तपाईं चलचित्र हेर्नुहुन्छ, त्यसरी नै सारा सृष्टिको मौन साक्षी भएर रहनु। कुनै मोह वा प्रतिक्रियाबिना सबै कुरा हेर्नु।

६३. **पर ब्रह्म परमात्मा** (Par Brahm Parmatma)

सबै युनिभर्सभन्दा परको चेतना। उहाँ नै सर्वशक्तिमान हुनुहुन्छ, जसलाई कहिलेकाहीं बेहदका पिता — सारा अनन्त सृष्टिको परम पिता — पनि भनिन्छ।

६४. **परम प्रकाश** (Param Prakash)

सबैभन्दा माथिको दिव्य प्रकाश। यो शुद्ध, मौन, र सबै विचार र हलचलभन्दा पर छ — सारा सृष्टिको स्रोत र जग।

६५. **परम सूर्य** (Param Surya)

सबैभन्दा माथिको सूर्य; सबैभन्दा माथिल्लो परमधाममा परम प्रकाशको रूपमा चम्किनुहुने सर्वशक्तिमान। भौतिक सूर्य अग्नि तत्त्वको मात्र हो।

६६. **परम तत्त्व** (Param Tatva)

कुनै तत्त्वको अझ मसिनो, अझ शुद्ध र अझ शक्तिशाली रूप। यो सृष्टिका माथिल्ला लोकहरूको मूल पदार्थ हो। तीन परम तत्त्व हुन्: परम आकाश, परम वायु र परम अग्नि।

६७. **परमात्मा** (Paramatma)

सबैभन्दा माथिको आत्मा, आत्माहरूको सिर्जनहार। परमात्माको अर्थ "आत्माभन्दा सूक्ष्म र शक्तिशाली" हो।

६८. **परमधाम** (Paramdham)

सबैभन्दा माथिको धाम — आत्माहरूको मूल घर; शुद्ध दिव्य प्रकाशको लोक, जहाँ सिर्जनहार निराकार अवस्थामा रहनुहुन्छ।

६९. **परम शान्ति** (Paramshanti)

सबैभन्दा ठूलो शान्ति — योगबाट परमात्मासँग एक हुँदा आत्माको मूल अवस्था। यो आत्माको मूल अवस्था हो, जसमा आत्मा आफ्नो शुद्ध दिव्य प्रकाशको रूपमा दृढ भएर टिकेको हुन्छ।

७०. **परार्ध** (Parardh)

भगवान् ब्रह्माको आयुभित्र ब्रह्माण्डीय समयको एउटा एकाइ। एउटा परार्ध ब्रह्माका पचास वर्ष बराबर हुन्छ।

७१. **पाताल** (Patal)

सात तल्ला लोक, जहाँ आत्माहरू आफ्नो शक्ति गुमाएर पाप कर्ममा लाग्दा खस्छन्।

७२. **पवन देवता** (Pawan Devta)

वायु तत्त्वको देवता, जसको कोषबाट हनुमानको आत्मा बनेको थियो।

७३. **प्राण प्रतिष्ठा** (Pran Pratishtha)

मन्दिरको मूर्तिभित्र प्राणशक्ति बोलाएर स्थापित गर्ने विधि।

७४. **प्रेत** (Pret)

मृत्युपछि आत्माको एउटा सूक्ष्म अवस्था। आध्यात्मिक अज्ञानका कारण आत्मा अगाडि बढ्न सक्दैन, र भौतिक संसारको नजिकका सूक्ष्म क्षेत्रहरूमा भौंतारिरहन्छ।

७५. **पूर्ण ब्रह्म** (Purna Brahm)

पूरा ब्रह्म। शास्त्रअनुसार निराकारलाई मात्र पूर्ण ब्रह्म परमेश्वर भनिन्छ।

७६. **पुरुषार्थ** (Purusharth)

आफ्नै प्रयास; आध्यात्मिक रूपमा अगाडि बढ्न आत्माले आफ्नै इच्छाले गर्ने सच्चा प्रयास।

७७. **रामराज्य** (Ram Rajya)

रामको शासन। यसको साँचो अर्थमा यो एउटा देशको शासन होइन, पूरै पृथ्वीमा रामको शासन हो।

७८. **रावण** (Ravan)

रामायणको समयमा तीन लोकको स्वामी; ऋषि विश्रवा र कैकसीको छोरा, जसले शंकर महादेवको तपस्या गरेर दस टाउकोको शक्ति पायो।

७९. **ऋषिमुनि** (Rishi-Muni)

गहिरो तपस्या गर्ने साधु। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, ५० देखि २०० कलाका आत्माहरू यो पृथ्वीमा ऋषिमुनि बन्छन्।

८०. **रुद्र** (Rudra)

शंकरको एउटा नाम; परम्परामा एघारौं रुद्र अवतारलाई हनुमान मानिन्छ।

८१. **साकेत लोक** (Saket Lok)

श्री राम र हनुमान आकारी रूपमा बस्नुहुने लोक।

८२. **साकार** (Sakar)

यो देखिने भौतिक संसारभित्र स्थूल, भौतिक शरीर लिएको आत्मा। साकारको अर्थ "भौतिक रूप भएको" हो।

८३. **सनातन धर्म** (Sanatan Dharm)

शाश्वत धर्म — यस ब्रह्माण्डको सृष्टि सुरु भएदेखि नै रहेको एउटै धर्म, जसलाई आदि सनातन धर्म पनि भनिन्छ।

८४. **सतोप्रधान** (Satopradhan)

शुद्ध र उच्च; आत्माको सबैभन्दा माथिल्लो, सबैभन्दा सात्त्विक अवस्था।

८५. **सतोप्रधान** (Satopradhan)

शुद्धता र सत्य मुख्य रहने अवस्था; तत्त्व र वातावरणको सबैभन्दा माथिल्लो र सबैभन्दा सफा अवस्था।

८६. **सत्यलोक** (Satyalok)

सत्यको लोक — पृथ्वीमाथिका सात लोकमध्ये सबैभन्दा माथिल्लो।

८७. **शंकर** (Shankar)

पार्वतीसँग कैलाशमा बस्नुहुने देवता। बेहद ज्ञानमा शंकर सौरमण्डलभित्रको परिवर्तन र विनाशको शक्तिको प्रतीक हुनुहुन्छ।

८८. **शास्त्र** (Shastra)

आत्मा र सृष्टिसँग सम्बन्धित कुराहरूको चर्चा गरिएको हिन्दू धर्मग्रन्थ।

८९. **शिवपुरी** (Shiv puri)

विष्णुपुरीभन्दा माथि र परमधामभन्दा तल रहेको शिव र शक्तिको धाम। यही मूल वतन हो — त्यो आफ्नै घर, जहाँ आत्माले पहिलो पटक आकारी अवस्था लिन्छ।

९०. **श्रद्धा** (Shraddha)

आस्था; गहिरो आदर र भरोसा।

९१. **स्पन्दन** (Spandan)

कम्पन। संकल्प वा गहिरो विचारबाट निस्कने असर। संकल्प कारण हो; स्पन्दन त्यसको परिणाम हो, जुन वातावरणमा बाहिर फैलिन्छ।

९२. **सूक्ष्म जगत** (Sukshm Jagat)

अग्नि, वायु र आकाश — यी सूक्ष्म तत्त्वले बनेको संसार। यो पाँच तत्त्वको स्थूल संसारभन्दा एक तह मसिनो छ, र भौतिक आँखाले देखिँदैन।

९३. **सूक्ष्म शरीर** (Sukshm Sharir)

आत्माको प्रकाशको शरीर, जसबाट कम्पन फैलिन्छ।

९४. **सूर्य नारायण** (Surya Narayan)

सूर्यको देवता। बापूजी बुझाउनुहुन्छ, सूर्यमा ब्रह्माण्डको १ कलाको शक्ति हुन्छ।

९५. **स्वर्गलोक** (Swarg Lok)

स्वर्गीय लोक — सृष्टिको एउटा माथिल्लो आयाम, पृथ्वीभन्दा माथिको तेस्रो तह।

९६. **तपलोक** (Tapalok)

आध्यात्मिक तपस्या र गहिरो योगिक चेतनाका माथिल्ला लोकहरूमध्ये एक।

९७. **तपस्या** (Tapasya)

आध्यात्मिक तप — धेरै जन्मसम्म लगातार चलिरहने गहिरो र कडा अनुशासन। तपस्याले आत्मालाई शुद्ध बनाउँछ, र साधारण मनले धान्न नसक्ने ज्ञान लिन बुद्धिलाई तयार पार्छ।

९८. **तत्त्व** (Tattva)

सृष्टि बनाउने मूल इँटाहरू। देखिने संसार पाँच तत्त्वले बनेको छ: पृथ्वी, जल, वायु, अग्नि र आकाश।

९९. **त्रेतायुग** (Treta Yug)

चार युगको चक्रमा दोस्रो युग। श्री राम त्रेताको अन्त्यमा आउनुभएको थियो।

१००. **त्रिलोकीनाथ** (Trilokinath)

तीन लोकको स्वामी — तपस्यापछि रावणले पाएको उपाधि।

१०१. **युनिभर्स** (Universe)

सृष्टिको त्यो तह, जसभित्र धेरै आकाशगंगा हुन्छन्। एउटा युनिभर्सको मालिक परम महाशिव हुनुहुन्छ।

१०२. **वसुधैव कुटुम्बकम्** (Vasudhaiv Kutumbakam)

"सारा पृथ्वी एउटै परिवार हो" — यस संसारका सबै प्राणी एउटै घरका हुन् भन्ने पुरानो शिक्षा।

१०३. **विधर्मी** (Vidharmi)

शाश्वत धर्मको विरोधमा उभिने; यहाँ, राम मन्दिर बनाउने कामको विरोध गरेका र सनातन धर्मको विरोध गर्नेहरू।

१०४. **विकर्म** (Vikarm)

नकारात्मक कर्म; आत्मामाथि कर्मको ऋण चढाउने गलत कामहरू।

१०५. **विराट रूप** (Virat Roop)

शक्तिशाली आत्माले लिन सक्ने, सबै कुरा समेट्ने विशाल रूप।

१०६. **विष्णु** (Vishnu)

शिव–शक्तिबाट प्रकट हुनुभएको दिव्य सत्ता; पालना र रक्षाको ब्रह्माण्डीय सिद्धान्त। उहाँ पालनहार हुनुहुन्छ, सिर्जनहार होइन।

१०७. **विष्णुपुरी** (Vishnupuri)

भगवान् विष्णुको लोक वा परमधाम, जुन शिवपुरी लोकभन्दा तल छ।

१०८. **विश्व गुरु** (Vishwa Guru)

संसारको गुरु। बापूजी भन्नुहुन्छ, भारत विश्व गुरु र पूरै पृथ्वीका लागि लाइट हाउस बन्नेछ।

१०९. **विश्व परिवर्तन** (Vishwa Parivartan)

संसारको परिवर्तन; स्थूल तत्त्वको मृत्युलोकलाई परम तत्त्व र परम प्रकाशको अमरलोकमा बदल्ने ठूलो अभियान।

११०. **यज्ञ** (Yagya)

संसारको कल्याण र मरिसकेका आत्माहरूको कल्याणका लागि गरिने पवित्र अग्नि विधि वा आहुति।

१११. **यक्ष** (Yaksha)

सूक्ष्म लोकका प्रकृति–आत्माहरू, लुकेको खजानाका रक्षकहरू।

११२. **योग** (Yog)

आत्मा र परमात्माबीचको सचेत सम्बन्ध, जसमा ज्ञान र ध्यानबाट आत्मामा शक्ति खिचिन्छ।

११३. **युग** (Yug)

चक्रमा घुमिरहने ब्रह्माण्डीय समयको एउटा अवधि। पृथ्वीमा समय युगहरूको रूपमा दोहोरिन्छ: सत्ययुग, त्रेतायुग, द्वापरयुग र कलियुग।

आगामी चलचित्र

PARAMSHANTI: ANTIM PARAM SATYA

परमशान्ति — अन्तिम परम सत्य

बापूजी दशरथभाई पटेलबारेको एक आध्यात्मिक चलचित्र

प्रस्तुतकर्ता: विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय

आध्यात्मिक चलचित्र — २०२६ मा आउँदैछ

Soon... THE WORLD WILL KNOW

बापूजी दशरथभाई पटेलको दिव्य जीवन, यात्रा र परम सत्यको अनुभूतिमा आधारित एउटा आगामी आध्यात्मिक जीवनी चलचित्र। यस चलचित्रले बापूजीको असाधारण बाटो पछ्याउँछ — मानवजातिको दुःखबारे ईश्वरलाई प्रश्न गर्ने एक युवा आत्मादेखि परम शान्तिको सबैभन्दा ठूलो आध्यात्मिक अनुभूतिसम्म — अन्तिम परम सत्य: अन्तिम, सबैभन्दा ठूलो सत्य।

COMING SOON...

हामीसँग जोडिनुहोस्

बापूजी र परमशान्ति परिवारसँग यो यात्रा जारी राख्नुहोस्। दैनिक लाइभ सत्र, निर्देशनसहित गराइने ध्यान र बापूजीका भिडियो शिक्षाहरू — निःशुल्क र सबैका लागि खुला।

इमेल

anant@paramshanti.org
ankur@paramshanti.org

वेबसाइट

www.paramshanti.org
www.paramshantiblogs.org

युट्युब च्यानल

youtube.com/@BapujiDashrathbhaiPatel
youtube.com/@maakadivyasandesh7661
youtube.com/@spiritualpodcastwithanant
youtube.com/@paramshantimeditation

फेसबुक

facebook.com/discoveryofnewworldcom
facebook.com/bapujidashrathbhaipatel

इन्स्टाग्राम

instagram.com/bapujidashrathbhaipatel
https://www.instagram.com/paramshanti.motivation?igsh=MWV3aXIzcXhyd3lmMQ==
https://www.instagram.com/spiritualpodcastwithanant?igsh=MTNrZGkwNjE1a3V2MQ==

X (ट्विटर)

x.com/bapujiofficial

x.com/sakshipatel85
x.com/anant982511

व्हाट्सएप च्यानल

व्हाट्सएप च्यानल १:
https://whatsapp.com/channel/0029VaGpKERBvvsfluYm0R1a
व्हाट्सएप च्यानल २:
https://whatsapp.com/channel/0029VaI3s52KwqSPsa4x1k1T

थप पुस्तकहरू हेर्नुहोस्

बापूजी दशरथभाई पटेलका थप पुस्तकहरू खोज्नुहोस्। पूरा संग्रह हेर्न www.paramshantiblogs.org मा जानुहोस् — यी पुस्तकहरू संसारभरका प्रमुख इ–बुक स्टोर र डिजिटल प्लेटफर्महरूमा पनि उपलब्ध छन्।

परमशान्ति एपहरू — अब उपलब्ध

परमशान्तिका दुई नयाँ एप भर्खरै लन्च भएका छन्। थप जानकारीका लागि www.paramshantiblogs.org मा जानुहोस्।

ठेगाना

Vishwa Parivartak Ishwariya Vidhyalay
c/o Paramshanti Bhawan, Chenpur
Near Chenpur Bus Stand, New Ranip Road
Ahmedabad, Gujarat – 382470, India

परमशान्ति पुस्तक पुस्तकालय

बापूजी दशरथभाई पटेलका अरू पुस्तकहरू

तलका पुस्तकहरू बापूजी दशरथभाई पटेलको दिव्य शिक्षा र बेहद ज्ञानमा आधारित, बढ्दै गएको आध्यात्मिक ज्ञान शृंखलाको भाग हुन्। हरेक इ–बुक ज्ञान दान महा दानको भावनामा बाँडिन्छ। पूरा संग्रह www.paramshantiblogs.org मा हेर्नुहोस् — यी पुस्तकहरू संसारभरका प्रमुख इ–बुक स्टोर र डिजिटल प्लेटफर्महरूमा पनि उपलब्ध छन्।

परमशान्ति संग्रह धेरै भाषा मिलाएर २०० भन्दा बढी पुस्तकसम्म पुगिसकेको छ, र यसले बापूजीको शिक्षालाई संसारभरका पाठकहरूसम्म लैजाँदै छ।

अब यी पुस्तकहरू १५ भाषामा उपलब्ध छन्, जसमा संसारका सबैभन्दा धेरै बोलिने १२ भाषा पनि पर्छन्: अंग्रेजी, हिन्दी, बंगाली, रुसी, जापानी, चिनियाँ, स्पेनिस, इन्डोनेसियाली, फ्रेन्च, जर्मन, अरबी, पोर्तुगाली, गुजराती, तेलुगु र नेपाली।

नयाँ अनुवाद नियमित रूपमा प्रकाशित हुन्छन्, त्यसैले तपाईंले आफ्नो भाषामा खोजिरहनुभएको पुस्तक पहिल्यै उपलब्ध भइसकेको हुन सक्छ। नयाँ प्रकाशन, अनुवाद, कार्यक्रम र अरू सबै कुराबारे सबैभन्दा पहिले थाहा पाउन हाम्रो च्यानल सब्स्क्राइब गर्नुहोस्।

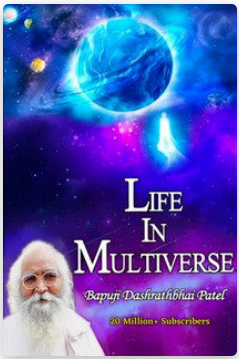
परमशान्ति इन्टरनेट रेडियो अब लाइभ छ — बापूजीको दिव्य शिक्षा जुनसुकै बेला, जहाँसुकै सुन्नुहोस्। तपाईंले यसलाई हाम्रो वेबसाइटमा भेट्टाउनुहुनेछ: www.paramshantiblogs.org

ज्ञान दानमा सहयोग — स्वैच्छिक योगदान

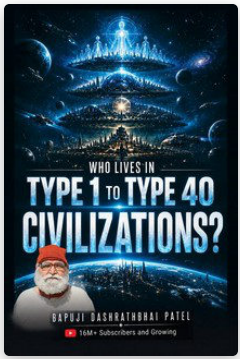
हाम्रा सबै शिक्षाहरू ज्ञान दान महा दानको भावनामा बाँडिन्छन्। हाम्रा इ–बुक, भिडियो, ध्यान सत्र र आध्यात्मिक कक्षाहरू पूरै निःशुल्क दिइन्छन्।

छापिएका पुस्तकमा मात्र यो कुरा लागू हुँदैन। छापिएको पुस्तक बनाउन र छाप्न साँच्चै खर्च लाग्छ। त्यो खर्च मात्र उठाइन्छ। ज्ञानका लागि भने कहिल्यै केही पनि लिइँदैन।

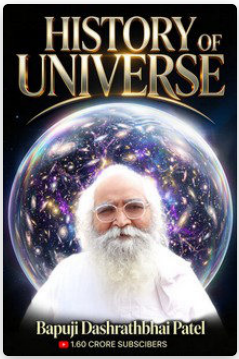
तपाईँ ज्ञानको यो सेवा अगाडि बढाउन मद्दत गर्न चाहनुहुन्छ भने, ट्रस्टलाई स्वैच्छिक योगदान दिन सक्नुहुन्छ। हरेक योगदान आफ्नै इच्छाले दिइन्छ। यसलाई बापूजीको शिक्षा अझ धेरै मान्छेसँग बाँड्न मात्र प्रयोग गरिन्छ।

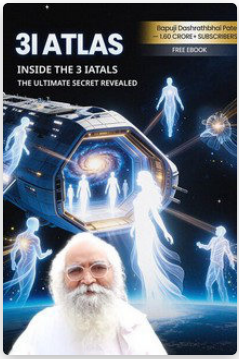
Life in Multiverse

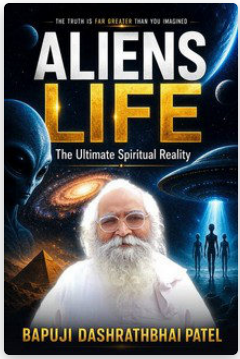
Type 1 to Type 40 Civilizations

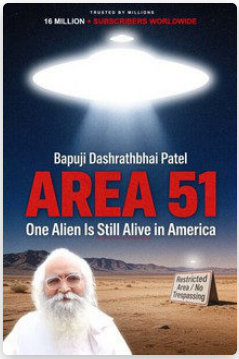
History of Universe

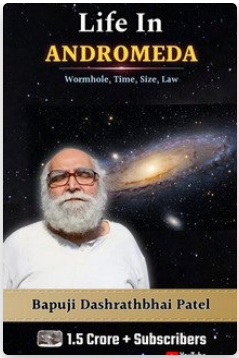
3i Atlas: Inside the 3i Atlas

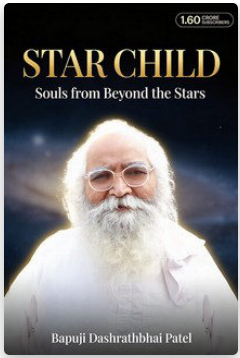
Aliens Life

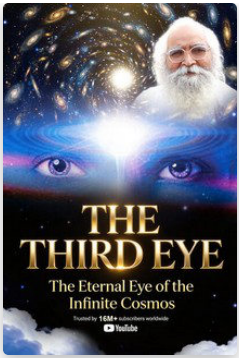
Area 51

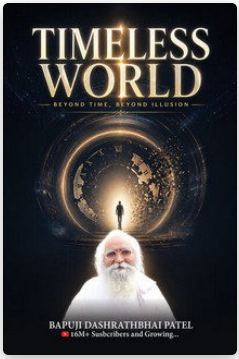
Life in Andromeda

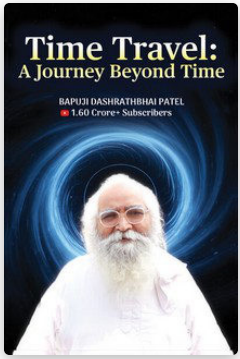
Star Child

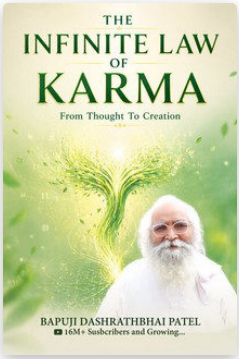
The Third Eye

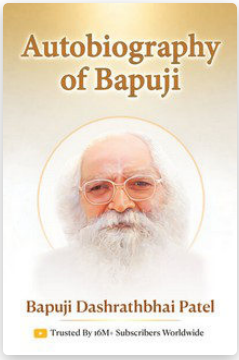
Timeless World

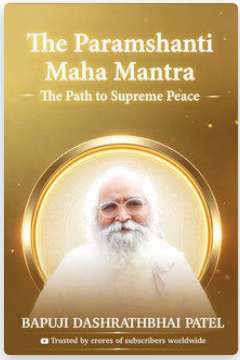
Time Travel

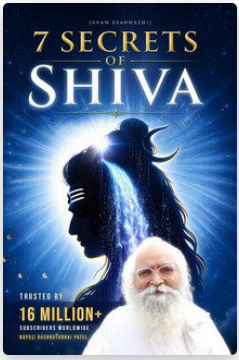
The Infinite Law of Karma

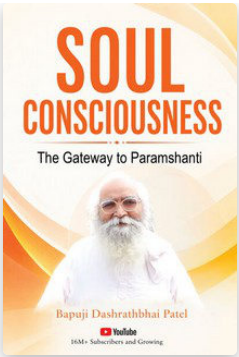
Autobiography of Bapuji

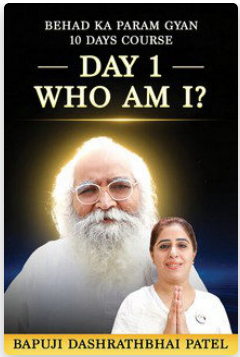
Paramshanti Maha Mantra

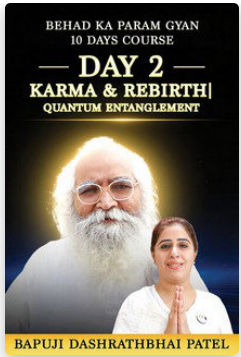
7 Secrets of Shiva

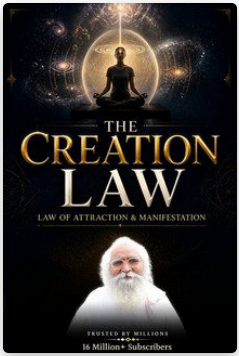
Soul Consciousness

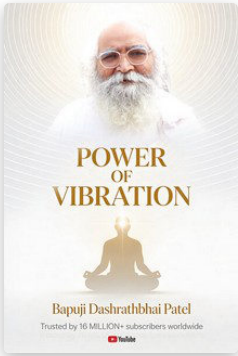
Day 1 — Who Am I?

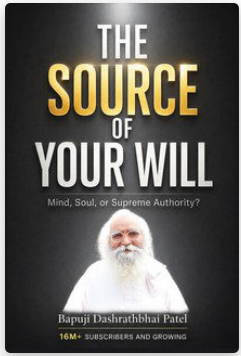
Day 2 — Karma & Rebirth

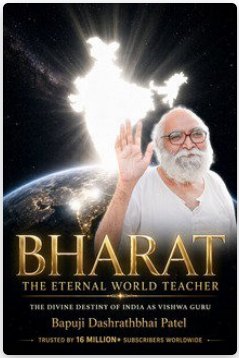
The Creation Law

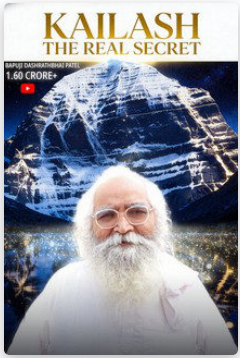
Power of Vibration

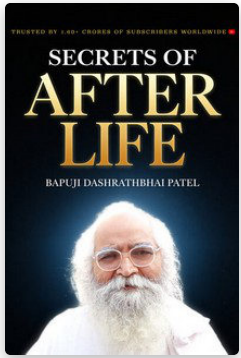
The Source of Your Will

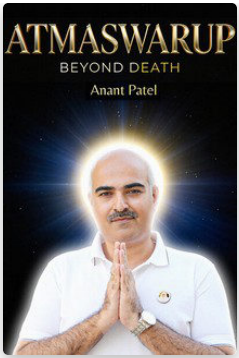
Bharat: The Eternal World Teacher

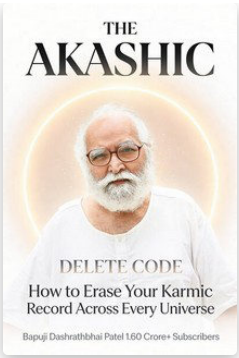
Kailash: The Real Secret

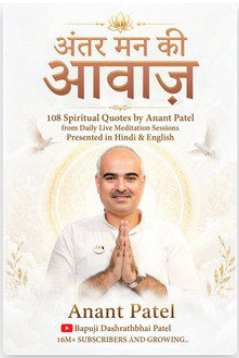
Secrets of Afterlife

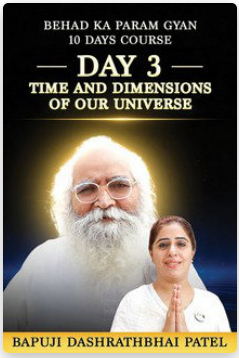
Atmaswarup: Beyond Death

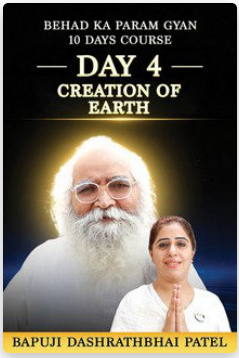
The Akashic Delete Code

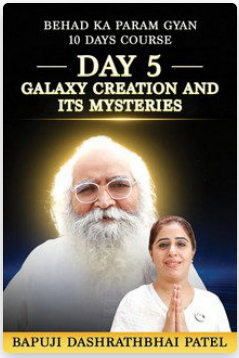
Antar Man Ki Awaaz

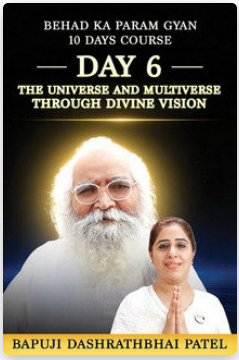
Day 3 — Time and Dimensions

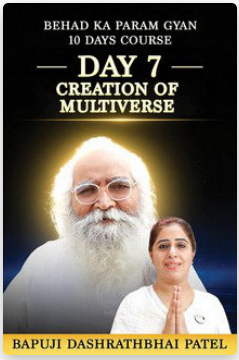
Day 4 — Creation of Earth

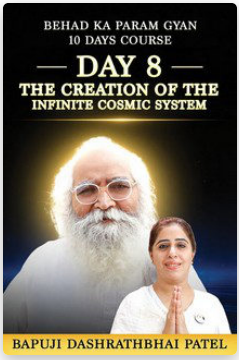
Day 5 — Galaxy Creation

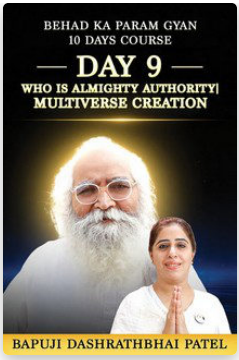
Day 6 — Universe and Multiverse

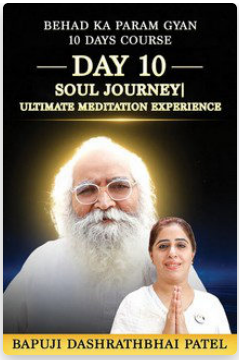
Day 7 — Creation of Multiverse

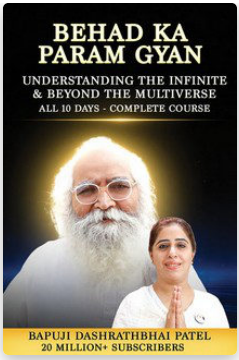
Day 8 — Infinite Cosmic System

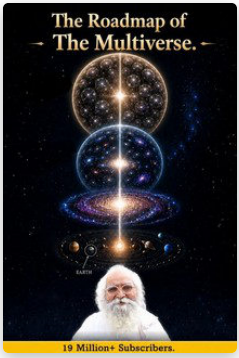
Day 9 — Almighty Authority

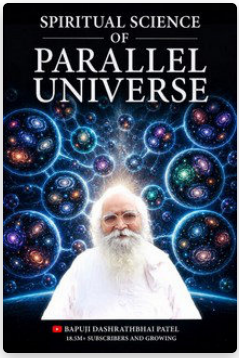
Day 10 — Soul Journey

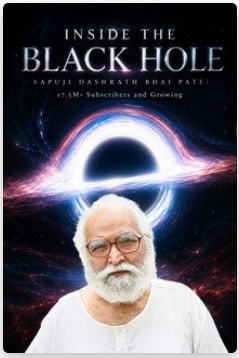
Behad Ka Param Gyan — All 10 Days

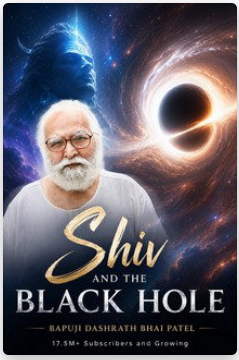
The Roadmap of the Multiverse

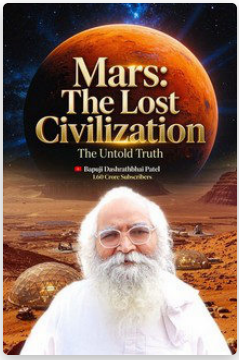
Spiritual Science of Parallel Universe

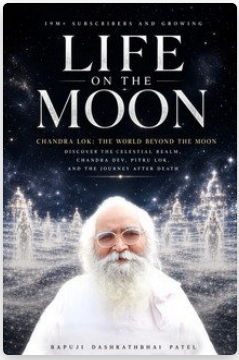
Inside the Black Hole

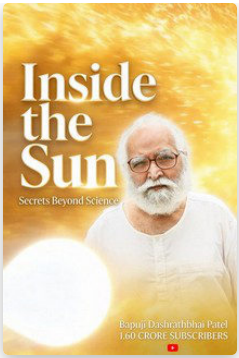
Shiv and the Black Hole

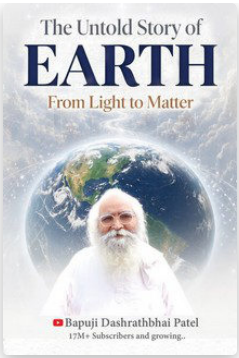
Mars: The Lost Civilization

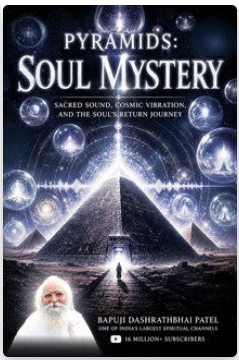
Life on the Moon

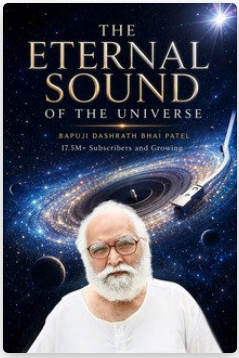
Inside the Sun

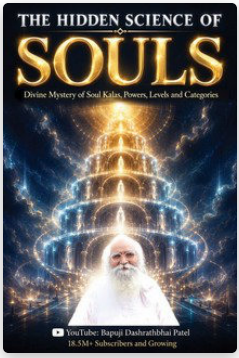
The Untold Story of Earth

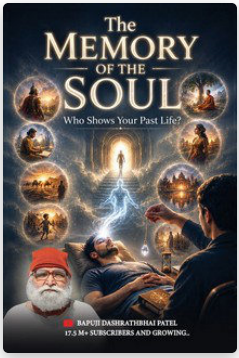
Pyramids: Soul Mystery

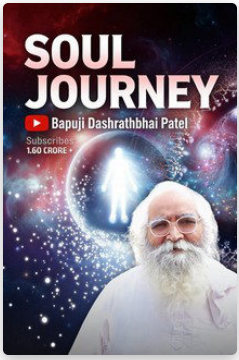
The Eternal Sound of the Universe

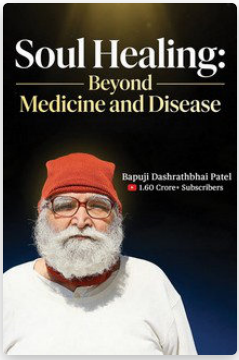
The Hidden Science of Souls

The Memory of the Soul

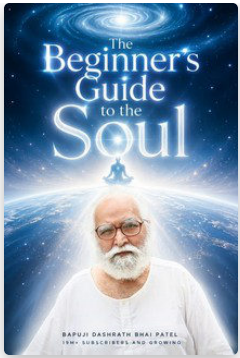
Soul Journey

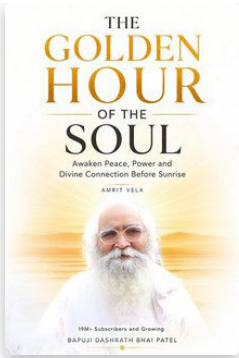
Soul Healing

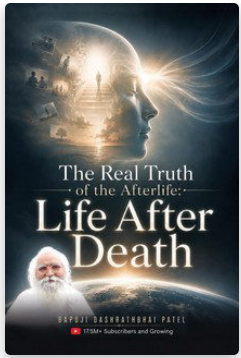
The Soul Never Sleeps

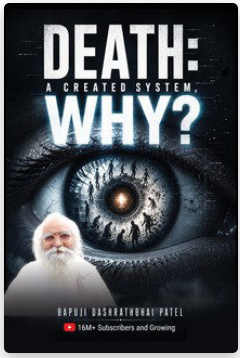
The Beginner’s Guide to the Soul

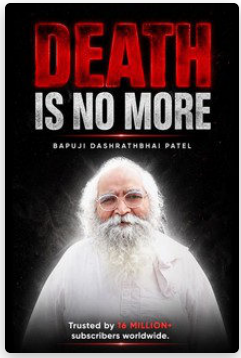
The Golden Hour of the Soul

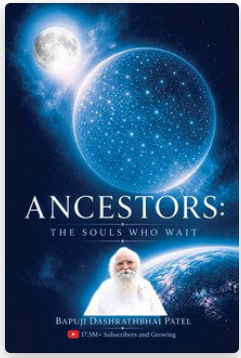
Life After Death

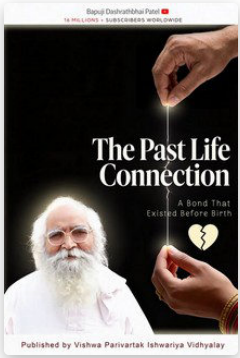
Death: A Created System

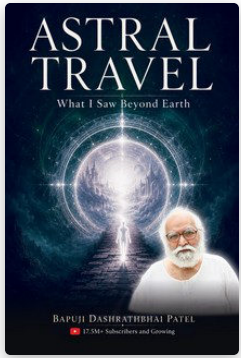
Death Is No More

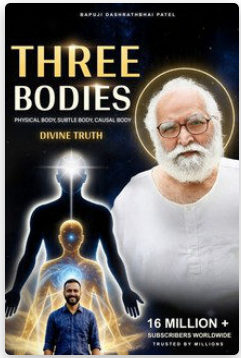
Ancestors: The Souls Who Wait

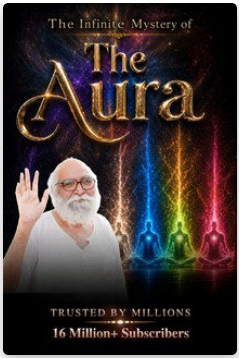
The Past Life Connection

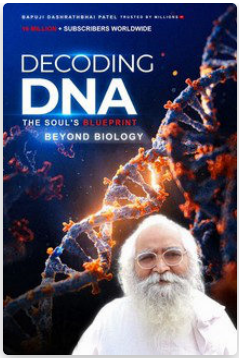
Astral Travel

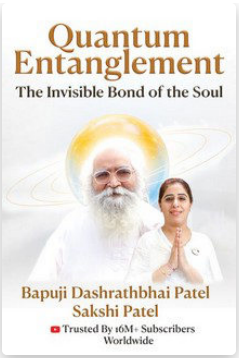
Three Bodies

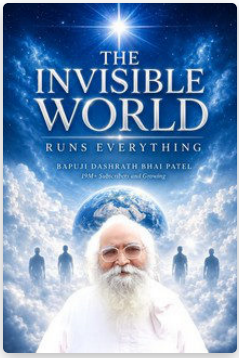
The Infinite Mystery of the Aura

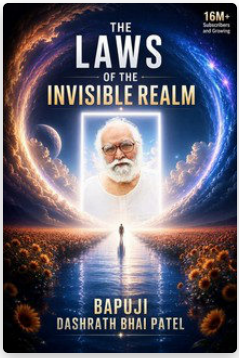
Decoding DNA

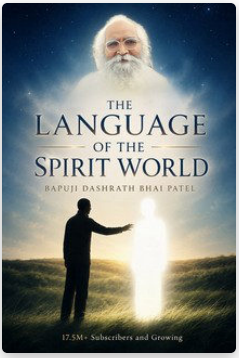
Quantum Entanglement

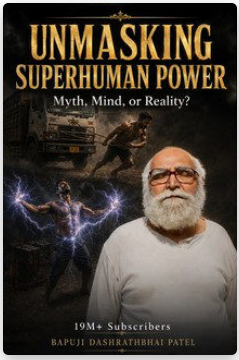
The Invisible World Runs Everything

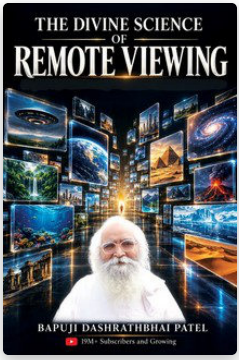
Laws of the Invisible Realm

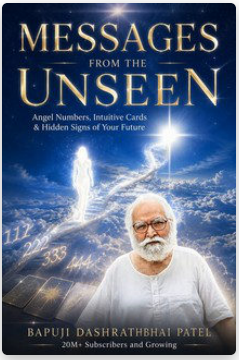
The Language of the Spirit World

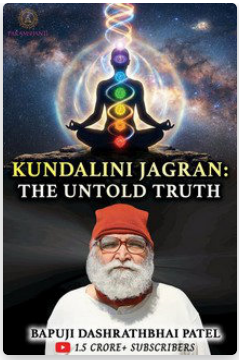
Unmasking Superhuman Powers

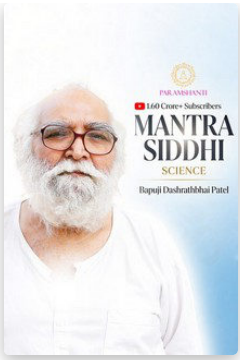
The Divine Science of Remote Viewing

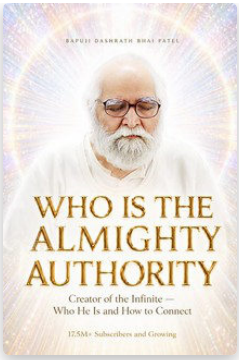
Messages from the Unseen

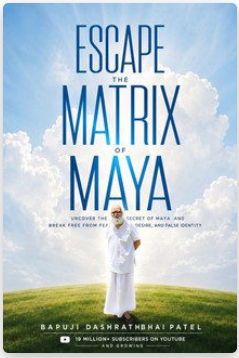
Kundalini Jagran

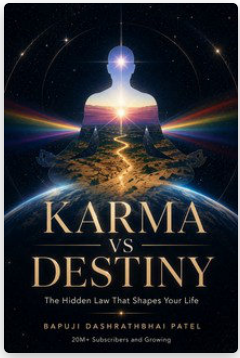
Mantra Siddhi

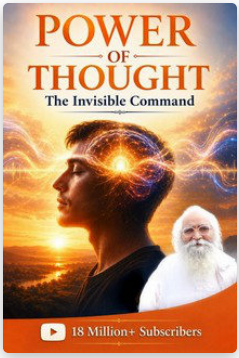
The Almighty Authority

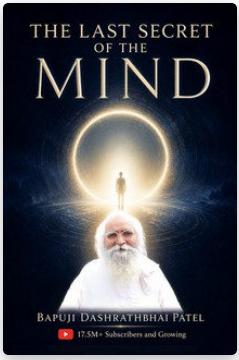
Escape the Matrix of Maya

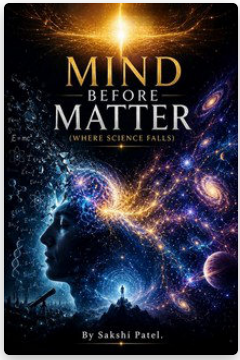
Karma vs Destiny

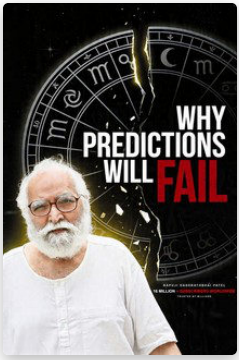
Power of Thought

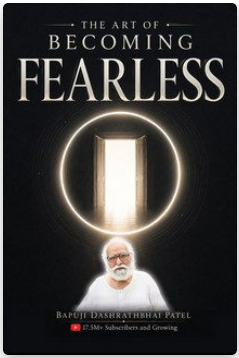
The Last Secret of the Mind

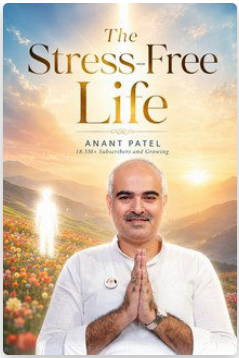
Mind Before Matter

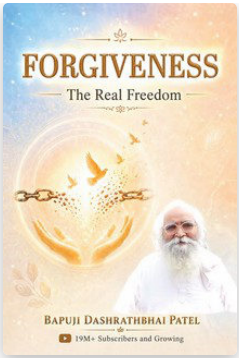
Why Predictions Fail

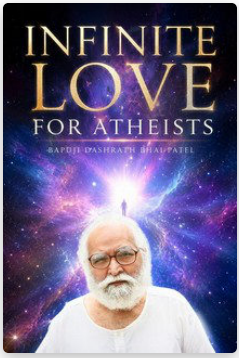
The Art of Becoming Fearless

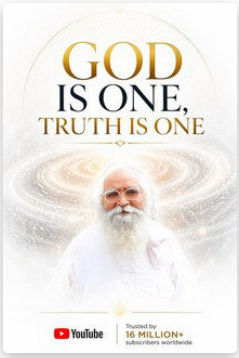
The Stress-Free Life

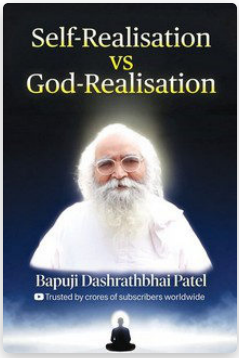
Forgiveness: The Real Freedom

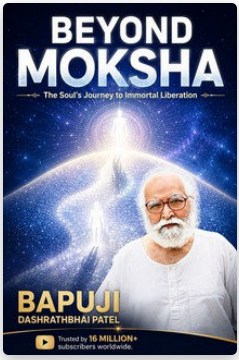
Infinite Love for Atheists

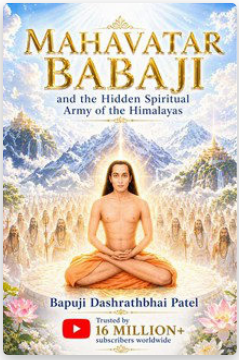
God is One, Truth is One

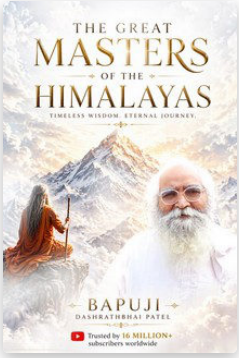
Self Realisation vs God Realisation

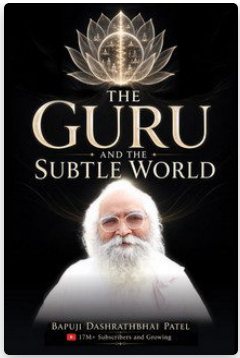
Beyond Moksha

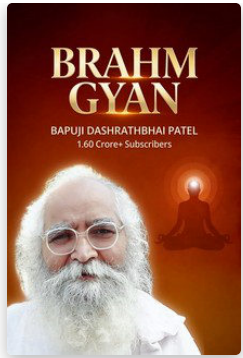
Mahavatar Babaji

The Great Masters of the Himalayas

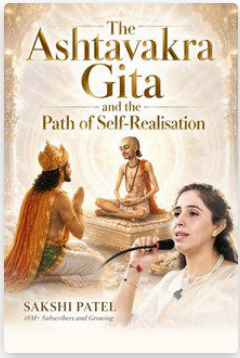
The Guru and the Subtle World

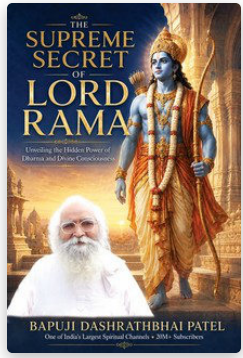
Brahm Gyan

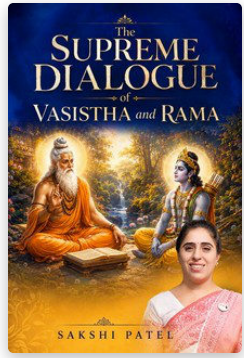
The Cosmic Gita

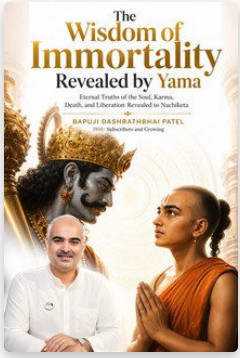
The Ashtavakra Gita

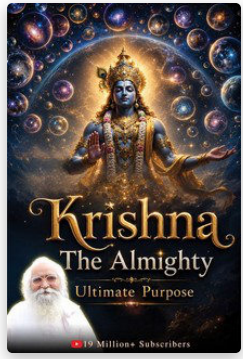
The Supreme Secret of Lord Rama

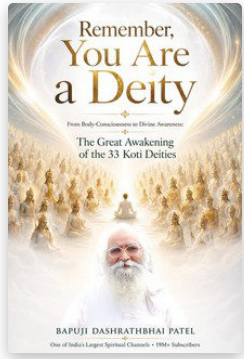
The Supreme Dialogue of Vasistha and Rama

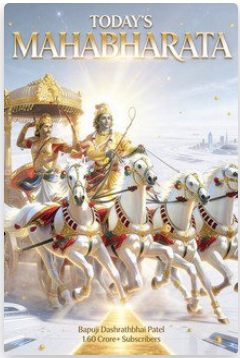
The Wisdom of Immortality

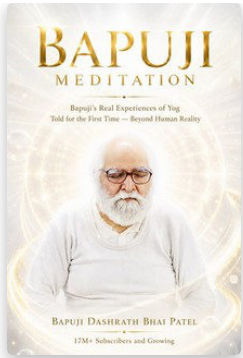
Krishna The Almighty

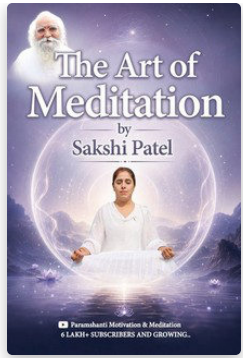
Remember, You Are a Deity

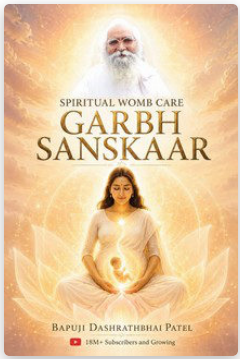
Today's Mahabharata

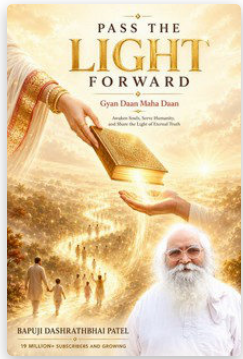
Bapuji Meditation

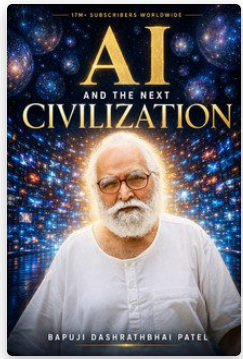
The Art of Meditation

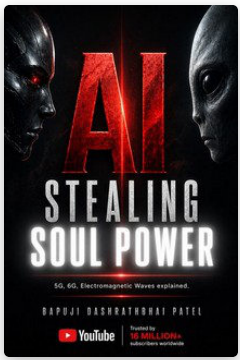
Spiritual Womb Care: Garbh Sanskaar

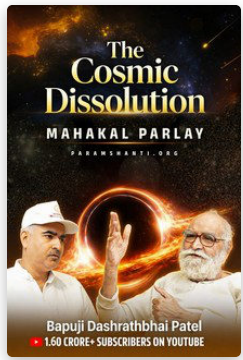
Pass the Light Forward

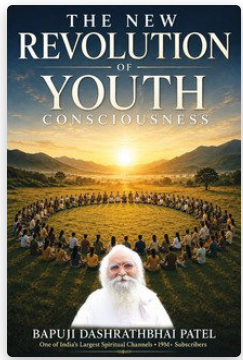
AI and the Next Civilization

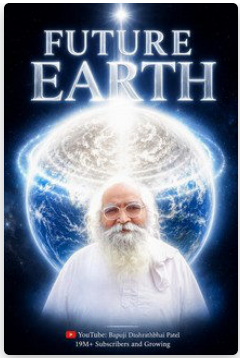
AI Stealing Soul Power

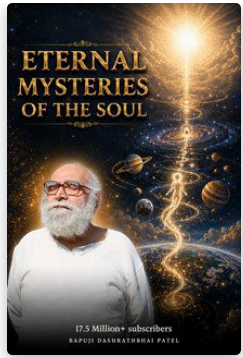
The Cosmic Dissolution

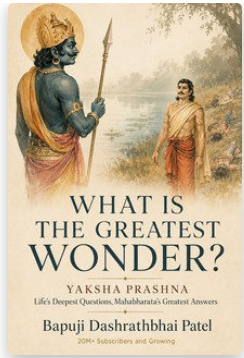
The New Revolution of Youth Consciousness

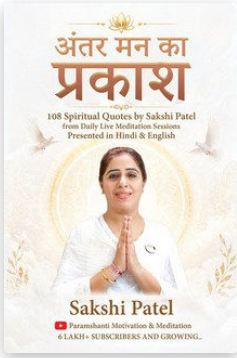
Future Earth

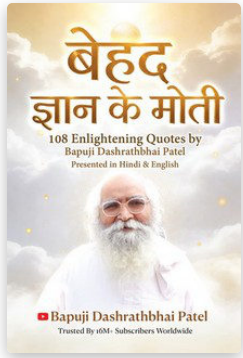
Eternal Mysteries of the Soul

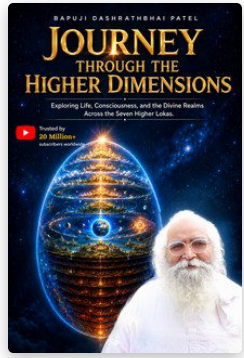
What Is the Greatest Wonder?

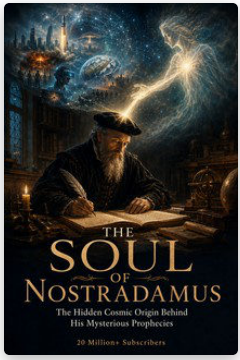
Antar Man Ka Prakash

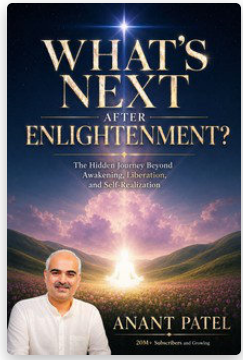
Behad Gyan Ke Moti

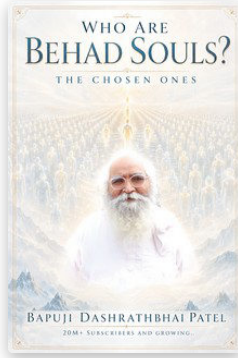
Journey Through the Higher Dimensions

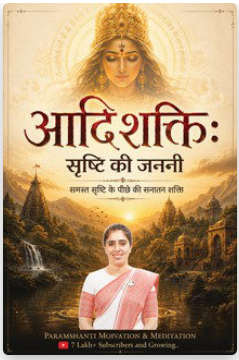
The Soul of Nostradamus

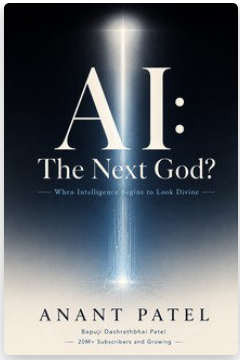
What's Next After Enlightenment?

Who Are Behad Souls?

आदि शक्ति — सृष्टि की जननी

AI: The Next God?

परमशान्ति पुस्तक शृंखला

आफ्नो आध्यात्मिक यात्रा जारी राख्नुहोस्

1. The Infinite Law of Karma: From Thought to Creation (हिन्दी, तेलुगुमा पनि उपलब्ध)
2. Who Lives in Type 1 to Type 40 Civilizations? (चिनियाँ, हिन्दी, रुसी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
3. Life in Multiverse (हिन्दी, चिनियाँ, जापानी, रुसी, स्पेनिस, अरबी, पोर्तुगाली, नेपाली, इन्डोनेसियाली, जर्मन, फ्रेन्च, बंगालीमा पनि उपलब्ध)
4. Spiritual Science of Parallel Universe (चिनियाँ, रुसी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
5. The Divine Science of Remote Viewing
6. Pass the Light Forward (Gyan Daan Maha Daan) (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
7. 7 Secrets of Shiva (बंगाली, हिन्दी, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
8. The Paramshanti Maha Mantra (बंगाली, हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
9. Beyond the Old World: The Journey to 100D (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
10. The Infinite Mystery of the Aura (हिन्दी, रुसी, स्पेनिस, तेलुगुमा पनि उपलब्ध)
11. Quantum Entanglement
12. Atmaswarup: Beyond Death
13. Soul Healing (चिनियाँ, हिन्दी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
14. Life in Andromeda (अरबी, बंगाली, चिनियाँ, जर्मन, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
15. 3i Atlas: Inside the 3i Atlas (अरबी, चिनियाँ, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
16. AI Stealing Soul Power
17. Who Are Behad Souls?: The Chosen Ones (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
18. Inside the Sun Secrets (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
19. Area 51 (चिनियाँ, इन्डोनेसियाली, रुसीमा पनि उपलब्ध)
20. History of Universe (अरबी, चिनियाँ, जर्मन, हिन्दी, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
21. Decoding DNA: The Soul's Blueprint Beyond Biology (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
22. Self Realisation vs God Realisation

23. The Third Eye: Soul Supreme Cosmic Vision (बंगाली, हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
24. Mantra Siddhi (बंगाली, हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
25. Kundalini Jagran (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
26. Brahm Gyan (बंगालीमा पनि उपलब्ध)
27. आत्मस्वरूप से परमलाइट की प्राप्ति
28. Anant Koti Brahmandon Ka Mahakal Pralay (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
29. Supreme Knowledge of the Infinite
30. Death Is No More
31. Star Child (फ्रेन्च, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
32. Time Travel: A Journey Beyond Time (चिनियाँ, जर्मन, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
33. Today's Mahabharata (बंगालीमा पनि उपलब्ध)
34. The Akashic Delete Code (रुसीमा पनि उपलब्ध)
35. Unmasking Superhuman Powers: Myth, Mind or Reality? (हिन्दी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
36. Kailash: The Real Secret (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
37. Power of Vibration (हिन्दी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
38. Secrets of Afterlife (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
39. Bharat: The Eternal World Teacher (बंगाली, चिनियाँ, हिन्दी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
40. Three Bodies: Physical, Subtle, Causal (बंगाली, हिन्दी, जापानी, पोर्तुगाली, रुसीमा पनि उपलब्ध)
41. The Source of Your Will: Free Will vs God's Will
42. Timeless World: Beyond Time, Beyond Illusion
43. Autobiography of Bapuji (बंगाली, चिनियाँ, फ्रेन्च, हिन्दी, रुसी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
44. Forgiveness: The Real Freedom (रुसीमा पनि उपलब्ध)
45. Behad Gyan Ke Moti — 108 Quotes by Bapuji (हिन्दी र अंग्रेजीमा वचनहरू)
46. Antar Man Ki Awaaz — 108 Quotes by Anant Patel (हिन्दी र अंग्रेजीमा वचनहरू)
47. Antar Man Ka Prakash — 108 Quotes by Sakshi Patel (हिन्दी र अंग्रेजीमा वचनहरू)
48. Mahavatar Babaji and the Hidden Spiritual Army (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
49. Soul Consciousness: The Gateway to Paramshanti (बंगाली, चिनियाँ, हिन्दी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)

50. Behad Gyan — Day 1: Who Am I? (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
51. Behad Gyan — Day 2: Karma & Rebirth (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
52. Behad Gyan — Day 3: Time and Dimensions (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
53. Behad Gyan — Day 4: Creation of Earth (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
54. Behad Gyan — Day 5: Galaxy Creation (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
55. Behad Gyan — Day 6: Universe and Multiverse (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
56. Behad Gyan — Day 7: Creation of Multiverse (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
57. Behad Gyan — Day 8: The Infinite Cosmic System (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
58. Behad Gyan — Day 9: Who Is the Almighty Authority? (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
59. Behad Gyan — Day 10: Soul Journey (बंगाली, हिन्दी, जापानीमा पनि उपलब्ध)
60. The Creation Law: Law of Attraction & Manifestation (बंगाली, रुसीमा पनि उपलब्ध)
61. Aliens Life: The Ultimate Spiritual Reality (बंगाली, चिनियाँ, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
62. The Real Truth of Afterlife: Life After Death (चिनियाँ, हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
63. Shiv and the Black Hole (रुसीमा पनि उपलब्ध)
64. Mars: The Lost Civilization (बंगाली, चिनियाँ, फ्रेन्च, जर्मन, जापानी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
65. Pyramids: Soul Mystery (चिनियाँ, फ्रेन्च, रुसीमा पनि उपलब्ध)
66. Soul Journey (बंगाली, चिनियाँ, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
67. The Almighty Authority
68. The Hidden Science of Souls: Divine Mystery of Soul Kalas, Powers, Levels and Categories (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
69. Astral Travel: What I Saw Beyond Earth (चिनियाँ, जापानीमा पनि उपलब्ध)
70. Death: A Created System, Why?
71. Ancestors: The Souls Who Wait (हिन्दी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
72. The Untold Story of Earth: From Light to Matter (चिनियाँ, हिन्दीमा पनि उपलब्ध)

73. Eternal Mysteries of the Soul (हिन्दी, रुसीमा पाने उपलब्ध)
74. The Soul Never Sleeps (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
75. The Memory of the Soul: Who Shows Your Past Life? (रुसीमा पनि उपलब्ध)
76. The Cosmic Gita
77. The Ashtavakra Gita (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
78. The Great Masters of the Himalayas (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
79. Infinite Love for Atheists (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
80. God is One, Truth is One
81. Beyond Moksha: The Soul's Journey to Immortal Liberation
82. Mind Before Matter (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
83. The Language of the Spirit World (चिनियाँ, जापानीमा पनि उपलब्ध)
84. Laws of the Invisible Realm (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
85. The Roadmap of the Multiverse (बंगाली, हिन्दी, इन्डोनेसियाली, जापानी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
86. Why Predictions Fail
87. The Art of Becoming Fearless (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
88. The Stress-Free Life
89. Bapuji Meditation (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
90. The Art of Meditation (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
91. The Eternal Sound of the Universe
92. AI and the Next Civilization
93. Power of Thought (फ्रेन्च, हिन्दी, रुसी, स्पेनिसमा पनि उपलब्ध)
94. The Golden Hour of the Soul (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
95. Spiritual Womb Care: Garbh Sanskaar (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
96. The Last Secret of the Mind (बंगाली, हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
97. The Guru and the Subtle World (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
98. ज्ञानी आत्माओं के 4 महान पुरुषार्थ: ज्ञान, योग, सेवा, धारणा
99. The Past Life Connection: A Bond That Existed Before Birth (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
100. The Beginner's Guide to the Soul: Understand Your True Self and Begin Your Spiritual Awakening
101. The New Revolution of Youth Consciousness
102. Journey Through the Higher Dimensions
103. The Supreme Dialogue of Vasistha and Rama
104. The Wisdom of Immortality Revealed by Yama
105. Messages from the Unseen

106. Life on the Moon: Chandra Lok, the World Beyond the Moon
107. What Is the Greatest Wonder? Yaksha Prashna
108. The Soul of Nostradamus: The Hidden Cosmic Origin Behind His Mysterious Prophecies
109. आदि शक्ति — सृष्टि की जननी, समस्त सृष्टि के पीछे की सनातन शक्ति (अंग्रेजी, गुजरातीमा पनि उपलब्ध)
110. Krishna The Almighty: Ultimate Purpose (हिन्दी, रुसी, चिनियाँ, बंगाली, स्पेनिस, जापानी, इन्डोनेसियाली, फ्रेन्च, पोर्तुगाली, गुजरातीमा पनि उपलब्ध)
111. The Supreme Secret of Lord Rama: Unveiling the Hidden Power of Dharma and Divine Consciousness (हिन्दी, रुसीमा पनि उपलब्ध)
112. Remember, You Are a Deity — From Body-Consciousness to Divine Awareness: The Great Awakening of the 33 Koti Deities (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
113. Future Earth (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
114. Escape the Matrix of Maya: Uncover the Secret of Maya and Break Free from Fear, Desire, and False Identity
115. Behad Ka Param Gyan: Understanding the Infinite & Beyond the Multiverse — All 10 Days Complete Course
116. Inside the Black Hole (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
117. The Invisible World Runs Everything (हिन्दीमा पनि उपलब्ध)
118. Karma vs Destiny
119. What's Next After Enlightenment? The Hidden Journey Beyond Awakening, Liberation, and Self-Realization
120. AI: The Next God? — When Intelligence Begins to Look Divine

...र अरू धेरै, नियमित रूपमा नयाँ शीर्षक प्रकाशित हुँदै।

"ज्ञान दान महा दान"

ज्ञान बाँड्नु नै सबैभन्दा ठूलो दान हो

— बापूजी दशरथभाई पटेल

हेर्नुहोस् · सुन्नुहोस् · ब्युँझनुहोस्

Bapuji Dashrathbhai Patel

@bapujidashrathbhaipatel

आधिकारिक युट्युब च्यानल

२ करोडभन्दा बढी सब्स्क्राइबर · ४३ करोड ९० लाखभन्दा बढी कुल भ्यु · ६,५०० भन्दा बढी भिडियो

निःशुल्क आध्यात्मिक ज्ञान — दैनिक सत्संग, ध्यान र बापूजी दशरथभाई पटेलको "बेहद का परम ज्ञान", १३० भन्दा बढी देशका साधकहरूसँग बाँडिँदै।

च्यानल खोल्न स्क्यान गर्नुहोस्

youtube.com/@bapujidashrathbhaipatel

हनुमान: शाश्वत अवतार

भक्ति र शक्तिका सबैले जानेका कथाहरूभन्दा पर
एउटा अझ गहिरो रहस्य छ।

हजारौँ वर्षदेखि मानिसहरूले हनुमानलाई शक्ति, भक्ति र
कहिल्यै नडगमगाउने सेवाको साक्षात् रूप मानेर सम्झँदै आएका छन्।
तर सबैले चिनेको यो रूपको पछाडि
एउटा अझ गहिरो आध्यात्मिक रहस्य छ।

यो पुस्तकले तपाईंलाई बाहिरी कथाभन्दा पर हेर्न
र महावीर हनुमानको गहिरो सत्य चिन्न निम्तो दिन्छ —
उहाँको दिव्य शक्ति, श्री रामसँगको उहाँको शाश्वत सम्बन्ध,
र आँखाले देख्न नसक्ने ठाउँमा अझै चलिरहेको पवित्र काम।

www.paramshanti.org
www.paramshantiblogs.org
Bapuji Dashrathbhai Patel
भारतका सबैभन्दा ठूला आध्यात्मिक च्यानलमध्ये एक • २ करोड+ सब्स्क्राइबर